

XLI.

17

N. M.

EGYPTIENS

REGENTAR

17

14.964
XXI.17

NYETEMES

REGÉNYTÁR

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Egyetemes Regénytár

o o o

Doktor Nikola

Irta

Guy Boothby

Fordította

G. Györy Hona

Első

kötet

Singer és Wolfner kiadása Budapest.

Minden jog fenntartva

~~14.964 / 5.073~~
XXI. 17

NYELV- ÉS IRODALMI MŰZSÉNYTÁRA
K. Nyamt. Néveléknapiá
1905. évi 758. sz.

Bevezetés.

Bruce Wilfred levele Craigie William Georgehoz.

Kedves barátom !

Előre tudom, hogy levelem nagyon meg fog lepni ; — hogy is ne, mikor olyan hosszú és megbocsáthatatlan hallgatás után érkezik hozzád hír tőlem, akit méltán holtnak is hihettél már eddig. Emlékszel még, mikor találkoztunk utoljára ? Tremorden barátunk yachtján a honolulu-i kikötőben. Én Kauaiból érkeztem volt oda, te pedig, te szerencsés kópé, másnap éppen hazafelé indultál, hogy oltárhoz vezesd azt a leányt, kit annyira szeretted. Azóta csak úgy véletlenül, másodkézből hallottam, hogy gazdálkodik a birtokodon, beható érdeklődéssel kísérve minden egyes karórépát és hogy bár a vadorzóknak s más ilyen szabadban élő izgága embereknek valóságos réme vagy, azért mindenki tudja, hogy feleséged iránt csupa gyöngédség vagy, csupa igaz rágaszkodás és lovagias hódolat. Így tehát mindenki méltán tekint boldog és irigylésre méltó embernek.

Mig azonban veled szemben a sors ily kegyesnek mutatkozott, én magamról nem mondhat-

nám, hogy napjaim valami simán folytak. Kellemes tengeri utunk végeztével, melyre épp az imént céloztam, amint társaságunk szerteoszlott a Sandwich szigeteken, én Sydneynek tartottam s áthaladva a korallzátonyok vonalán, Coaktownba értem azzal a szándékkal, hogy ott szerencsét próbálok a Palmer aranymezőkön. De mivel csakhamar be kellett látnom, hogy ez hiu kísérlet, tovább mentem Uj-Guineába; ott a sárgaláz levért a lábamról, s hat hónapba telt, míg ismét teljesen talpra álltam. Ekkor a barangolás szelleme új erőre kapott bennem és tovább üldözött; — nemsokára Borneóban voltam s végre, amint könnyen kitalálhatod, úgy akartam utamat befejezni, hogy eljussak az én kedves Chinámba.

Talán még emlékszel, mennyit évódtél velem Hong-Kongban a mennyei birodalom iránt táplált rajongásomért s legkivált azért, hogy úgy szerettem felkeresni a legfurcsább, legképtelenebb helyeket nem kevésbé furcsa és képtelen társaságokban.

Hej, de nem gondoltam akkor, mire fog ez a hajlam vinni később. De hiszen sohasem tudjuk, mi van felőlünk megírva a jövő lapjain. És én azt hiszem, jobb is így.

Mint könnyen észreveheted, édes barátom, a könyv, melyet küldök, leginkább azzal az idővel foglalkozik, melyet az említett alkalommal Chinában töltöttem, hogy pedig neved mindjárt az elején ott van, szembeötlő módon, annak oka az, hogy

te voltál, akivel annak előtte is oly lázas kíváncsisággal merültünk bele a Kelet óriási titkokkal tele világába.

S most néhány szót jelen életemről és hol-
létemről. Hogy hol lakom, azt nem árulom el, még
neked sem. S hidd el, hogy e titkolódzásra igen
sulyos okaim vannak. Legyen elég, ha azt mon-
dom, hogy ötezer hold földön gazdálkodom olyan
vidéken, amely téged is elragadna, ha ugyan bol-
dagságod el nem kényeztetett még tökéletesen.
Minden oldalról felhőbe nyuló hegysorokkal van
környezve birodalmam s ezek nyugati csucsain
most, amint a verandán ülve neked irok, könnyed
felhőfoszlányok gyülekeznek, égő rózsaszinbe vonva
a leáldozó nap fényétől.

Nehéz volna nyugodtabb, békésebb pontot
találni ennél és olyant, mely a civilizált világtól
jobban el van különítve. Félévenként egyszer ösz-
véren hozzák el a szükséges élelmi szereket, ruhá-
zati anyagot stb.; ezt egy megbízható emberem
végzi, aki soha életében sem beszélt egy szót an-
golul, minden hat hétben pedig elküldök az innen
négyszáz mértföldnyire levő postahivatalba levele-
kért, könyvekért s a magam leveleit is ilyenkor
küldöm el. Közben pedig élek, mint az ősember
élt; vetek és aratok; szomszédommal békében élek;
megjegyzem, kétszáz mértföldnyire lakik a legköze-
lebbi és képletesen szólva, élvezem az életet saját
szőlőtőkém és fügefám alatt.

Néha talán, mikor a nyugati szél végigsuhan a magas fü között és a vadkacsa sikongat a lápok közt, vagy mikor a nagyvilág hireivel telve egy-egy hirlap ide téved hozzám, nem mondom, hogy ilyenkor nincs a nyugalmam megzavarva egy kicsit, de máskülönben elmondhatom, hogy jóformán semmi bánatom nincs és semmit sem sajnálok abból, ami történt.

Leszámoltam a külvilággal, s hogy számüzetésem könnyebb legyen, az ég megáldott azzal, ami végre is a legnagyobb kincs és boldogság a földön: jó feleséggel.

Hogy feleségem ki volt leánykorában és hogy miképpen ismerkedtünk meg, azt elbeszélésem folyamán megtudhatod, ha végigolvasod azt a könyvet, melynek megírása volt jóformán egyedüli szórakozásom a teljesen magános, egyhangu tél folyamán. De most ismét itt a tavasz egész bűbájával s én is egészen más ember vagyok újra; — annak bizonyosságát azonban, hogy az új ember is a régi barátsággal emlékszik vissza reád, vigye magával ez a könyv holnap...

Hogy fogom-e még látni valaha az életben doktor Nikolát, vagy sem, azt, aki egész könyvem főalakja, nem tudom. De őszintén bizom benne, hogy nem. Ez a csodálatos, rendkívüli ember alkotta meg azon körülményeket, melyek folytán én aztán örök számüzetésre ítéltem magamat; de mégsem szeretném, ha tudná, hogy áldozatot hoz-

tam. Néha, mikor csendes, hangtalan éjjeleken ébren vagyok s gondolkozom, alig bírom elhinni, hogy a lefolyt két év eseményei a valósághoz tartoznak. Ama két év leirhatatlan borzalmainak még ma is hatása alatt állok s ha száz évig élnék, akkor sem ráznám le a benyomásokat.

Ha hozzá teszem, hogy a doktor Nikolával való együttlét alatt látott dolgokhoz képest jóformán semmi mindaz az ezer titok és képtelen dolog, amibe annak idején te meg én oly vakmerően ütöttük bele az orrunkat; — akkor bizonyára azt mondod, hogy túlozok.

De mire végigolvasod a könyvet, igazat fogsz nekem adni.

S most egy utolsó kérést.

Ha végére értél e lapoknak, ne tégy semmi kísérletet arra nézve, hogy engem feltalálj, vagy, hogy a világgal szemben való helyzetemet tisztázd. *Én* mondom, jobb ez így.

Most pedig nem akarok tovább is közéd s a történet közé állani. Isten legyen veled s juttasson meg neked minden boldogságot. Emlékezzél meg rólam egy-két szives szóval, ha feleségeddel beszélsz s hidd el, hogy amíg csak a halál végét nem szakítja pályafutásomnak (ha ugyan végét szakítja, mert hiszen doktor Nikola szerint kétkednem kellene ebben)

Vagyok szerető barátod

Bruce Wilfred...

I.

Ismeretségünk kezdete.

Szombat délután volt, egy negyed ötre és a Maloo nevű ut, mely a Csergő forráshoz, Shanghai egyetlen üde levegőjű helyéhez vezet, tarkállott a tömegtől. Fényes magánfogatok, hintók, apró kosárkocsik, gyaloghintók, biciklik, hátslovak megszakítás nélküli hosszú sorban tartottak a forrás felé. Shanghai városának minden európai eleme, de a benszülöttek nagy része is iparkodott végignézni a tréfás hajtóvadászatot, mely ekkortájt jött divatba. A lovas vadásztársaság egyik tagja a vad s ez menekül előlük, csak itt-ott jelzi egy marék papirdarabka elszórásával, hogy merre ment.

Magam is kocsit fogadtam, inkább fennhéjzásból, mintsem azért, mintha valami nagyon tettem volna. Egyáltalán, az igazat megvallva, ez időtájt (mint az a következő lapokból ki is fog derülni) bizony nem minden nehézség nélkül, őriztem meg a látszatot s ez alkalommal is, bár fejedelmi méltósággal dőltem hátra kocsimban, szivaromat szíva kinos tudatában voltam annak, hogy

költségvetésem ezt nem engedi meg s hogy a kocsiszár ára nagy érvágás lesz rajtam.

Shanghaiba érkezésem óta igazán szokatlanul szerencsétlen volt minden álláskeresési kísérletem. Eleinte persze a legjobbakért folyamodtam, melyek, úgy látszik, csak az istenek különös kedveltjeinek vannak fentartva; később aztán adtam már alább is és folyamodtam egy meglehetősen homályos s kissé kommunista irányzatú külvárosi klub titkári állásáért, de még ekkor is sikertelenül. Az elsőnek elnyeréséhez nem volt elég befolyásom, a másikonál meg az volt a baj, hogy nem volt meg bennem az a hunyászkodás, ami az ily állás főfeltétele volna.

Pénzem pedig ezalatt egyre fogyott, úgy hogy beláttam, ha a lehető legrövidebb idő alatt nem történik valami, nemsokára úgy fogok megjelenni a hatóság előtt, mint egy cochinchinai zsidó adósa, ami pedig minden angol ember szemében a legrettentőbb dolgok egyike és méltán. A helyzet nem volt valami derűs, no de hisz megtörtént volt ez velem annak előtte is, s mégis mindig kiláboltam belőle.

A forráshoz érve láttam, hogy éppen a döntő pillanat előtt álltunk a hajtóvadászatot illetőleg. Az akadály és az árok, amelyeken a lovasoknak át kellett jutniok, szántszándékkal úgy voltak alkotva, hogy a sikert megnehezítse, mert így annál több volt a mulatság. Csak a lovak nem találtak benne

valami nagy mulatságot. Némelyik átugrott ugyan gyönyörűen, de nem egy éppen ott csökönyösödött meg a gát tulsó oldalán; vagy pedig a gyors futás után egyszerre szügybe vágta a fejét, úgy hogy lovasa merész ivben repült a ló nyakán keresztül a sárba, esetleg a legbájosabb hölgyismerőse lábai elé, aki ott ült a többiekkel, a vadászat végét várva.

Amint az egyszerre érkezett csoport utolsó lovasa is átjutott az akadályon, azt hittem, vége a látványnak s felkeltem helyemről, hogy elinduljak, de többen oda szóltak, hogy maradjak csendesen, még nincs vége; s csakugyan, pár pillanat múlva még egy lovas tünt fel. Nagy biztossággal lovagolt s látszott, hogy jó „finish“-sel akarja bevégezni a dolgot, igen ám, csakhogy a lova nem osztozott vele ebben a szándékban s mikor mintegy két ölnyire lehettek a palánktól, a ló neki feszítette mind a négy lábát a sáros talajnak s a világgért sem akart megmozdulni többé.

De lovasa sem engedett s mikor lovagostorával a ló oldalára csapott, az állat mégis rászánta magát az ugrásra, csakhogy már későn, mert fejfel neki ütődött a palánknak s míg a ló maga az én lábam előtt esett térdre, lovasa egyenesen az iszapos árokba repült, ahonnan aztán nekem kellett őt kihuznom.

Nem mondhatnám, hogy az iszapfürdőből kikerülve, valami szép látványt nyújtott; de viszont

az is igaz, hogy mindaz, ami történt, nem gátolta meg abban, hogy engem felismerjen.

— Bruce Wilfred ! Szavamra, testestől-lelkestől, — kiáltott, mialatt arcát kezdte törülgetni egy olyan sáros zsebkendővel, hogy ez piszkolta be csak igazán. — Ez aztán szerencsés véletlen, — folytatta ; — tudod-e, hogy ma reggel két álló órán át kerestelek a fővárosban.

— Sajnálom, hogy annyit fáradtál, — feleltem, — de mindenekelőtt mondd, nem sérültél meg ?

— Nem én, egy cseppet sem, — felelte s mikor valamennyire lerázta magáról a sarat, a lova felé fordult, mely ezalatt lábra állt ismét s most bárgyun nézett, mint aki nem oka semminek. — Először ezt az esetlen barmot vitetem haza, — szólt újra, — aztán megkeressük a kocsimat s ha megengeded, beviszlek a városba.

Ugy történt.

Mikor már kényelmesen elhelyezkedtünk a kocsiában, Barkston George, kit melleleg megjegyezve már tíz éve ismertem, beletette az ostorát a tartóba s e szavakkal fordult hozzám :

— Halgass ide, Bruce ; minek kerüljessük a dolgot, térjünk egyenesen rá. Lásd, régi barátok vagyunk s ha az utóbbi időben nem találkoztunk is annyit, mint annak előtte, azért én nagyon jól emlékszem arra, mikor te a hivatalban főnököm voltál, mint helyettes kormánybiztos. Most pedig, —

folytatta, kissé előre is elpirulva attól, amit mondani akart, — azt hiszem, körülbelül ismerem a helyzetedet. Kérlek, ne tarts tolakodónak, de igazán szeretném, ha megengednéd, hogy segíségedre legyek.

— Nagyon köszönöm, édes barátom, igazán rendkívül jó vagy, hogy erre gondolsz. Bizony, mi türés-tagadás, nagyon rá volnék szorulva valami foglalkozásra. Hiba van a kréta körül, fiam. S bár elég gyakorlott vagyok az ilyen helyzetekben, mégis maradt bennem valami kevés büszkeség, melynél fogva nem szeretném, ha a bíró elé kerülnék, mivel adósa vagyok husz dollárral a szállásadómnak.

— Persze, hogy nem, — felelte melegen Barkston, — s azért, ha rossz néven nem veszed, még ma rávezetlek valami kereset nyomára. A dolog úgy áll, hogy tegnap este egy ember volt fönn a klub dohányzó szobájában. Beszédbe ereszkedtem vele. Érdekelt, mert mondhatom, egyike a legkülönösebb embereknek, akik valaha a keleten megfordultak. Soha életemben sem láttam olyan sajátságos külsejű embert. Ne beszéljetek nekem más ember szeméről; mert annak a szeme — huh! Keresztül jár az embernek a veséjén is. Éppen mikor beszélgettünk, az öreg Benwell toppan be; hiszen ismered. Rám kiált már az ajtóból: halló! Barkston. Ez aztán a szerencse. Azt hittem, te is a Woodrough Jimmy vadászatára mentél; de most hogy látlak; — itt hirtelen elakadt, mert ekkor vette észre társamat, mire aztán valami gyengén sikerült mentegetőzés

közepette visszavonult. Mintha elvágták volna a szavát. Ment, majdnem futott. Nem tudva mire magyarázni a dolgot, utána mentem. Hát látom ám, hogy az előcsarnokban szörnyen öltözködik ; kalapot, felöltőt vesz. — „Megállj, Benwell, szólítom meg, hát mi ütött hozzád, hogy ugy sarkon fordultál? Én bántottalak meg?“ Megállt s aztán oda lépve mellém, ennyit mondott halkan : „Barkston, ismersz engem ; tudod, hogy nem ijedek meg a magam árnyékától. Azt is tudod, hogy nem egyszer álltam szemben európai ellenséggel, zuluval, malayival, japánnal, kinaival, sőt ha kellene, ma is helyt állnék magamért velük szemben, hanem hallod, mikor ezt az embert látom, ezt a doktor Nikolát, akkor se szó, se beszéd, megyek amerre látok. S azt tanácsolom, fogadd meg a szavamat s tégy te is ugy.“

Nem értettem, de többet harapófogóval sem tudtam kivenni belőle. Kezet szoritott velem erősen, hevesen, azután kocsit hozatott s szinte rohant ki a csarnokból. Mikor a billiardterembe visszatértem, doktor Nikola még mindig ott volt s könnyedén próbálgatott néhány végtelenül nehéz mesterfogást.

— Azt hiszem, már láttam előbb az ön barátját, — kezdte, amint beléptem. — Ugy-e Benwell ur Uj-Changból? S ha nem csalódom, Benwell ur is emlékszik reám.

— Ismeri önt, ugy látszik, — feleltem nevetve.

— Ugy van, — felelte rövid szünet után ; — csakugyan volt szerencsém Benwell urhoz, még pedig

Haiphongban. — Aztán különös nyomatékkal végezte be : — Nem tudom, milyen véleménnyel van Benwell ur a hely felől, de részemről azt hiszem, hogy nem egyhamar fog oda visszakiváncozni.

Ezt mondva egyideig hallgatott, majd csendesen kivonva zsebéből egy levelet, elolvasta, aztán megvizsgálta még a borítékot is s azzal egyszerre, mint aki hirtelen határozza el magát valamire, oda fordult hozzám :

— Kérdezni szeretnék öntől valamit, -- szólalt meg, visszatéve a billiárd-dákót a tartóba ; — ugy-e ön ismer valami Bruce nevű urat, aki angol kormányhivatalban volt itt előbb s akiről azt mondják, oly csalódásig hiven tudja a kínaiakat utánozni, úgy hogy ha átöltözik, senki nem mondaná, hogy nem bennszülött.

— Ismerem. Sőt azt is tudom, hogy jelenleg Shanghaiban van, éppen ma reggel is hallottam róla.

— Hozza el ide hozzám, — vágott szavamba hirtelen. — Hallom, hogy valami állást keres s ha holnap reggel tizenkettő előtt nálam lesz, úgy lehet, jó állásba tudom segíteni. — Nos hát, Bruce fiam, itt az alkalom, ragadd meg, ha tetszik.

— Igazán, nagy hálaára köteleztél, — feleltem. — De hát ki ez a doktor Nikola és mit gondolsz, miféle állást tudna nekem ajánlani ?

— Barátom, hogy kicsoda-micsoda, nekem fogalmam sincs róla, hanem ha ez az ember nem

vérszerinti unokatestvére az ördögnek, akkor én nem értek a rokonságok kisütéséhez.

— Ebből nem sokat okulok. De legalább milyen a külseje?

— Hát várj csak: — magas termetű; — de a világért se hidd valamikép, hogy megtermett ember is egyszersmind; — sőt határozottan nagyon nyulánk. S annyit mondhatok, hogy arányosabb alakot soha életemben nem láttam. Arca simára van borotválva és halálsápadt, valami hasonlíthatatlan csontszinü sápadtság, amit el nem felejtessz, ha egyszer láttad. Haja, szeme koromfekete; az egész ember pedig olyan tökéletes az öltözködésben, a tisztaságban, mintha skatulyából vették volna ki. Ha rád néz, úgy érzed, mintha a szeme rajtad keresztül hatolva a falba furódnék s ha beszél, rá kell nézned és figyelned kell, akár akarod, akár nem. Mindent összevetve, azt hiszem, annál jobban fogom szeretni, minél kevesebbet látom.

— Nem nagyon biztató rám nézve, amiket mondasz. De mi az Isten csudáját akarhat.

— Ez az ember maga Apollyon s talán *maitre d'hotel*-nek akar megtenni.

Ezalatt beértünk a városba.

— És hol találom meg ezt a különös embert, — kérdeztem, mikor már közel voltunk oda, ahol ki kellett szállnom.

— Hajtsunk a klubba s nézzük meg, nincs-e ott. De igazán, tréfán kívül, Bruce, annyira rajta

volt, hogy veled megösmerkedjék, hogy valószínűleg hagyott is hátra valami izenetet, kivált, mivel tudja, hogy ma találkozni akartam veled.

A klub ajtajához érve, Barkston kiugrott a kocsiból s míg én a lovakat tartottam, besietett a házba.

Tíz perc múlva megjelent, kezében levelet tartva.

— Nikola itt volt még tíz perccel ezelőtt is, — kezdte Barkston és szép arcán olyan csalódott kifejezés ült; — de ezt a levelet hagyta hátra. Azt írja, hogy amint rád találtam, küldjelek el hozzá; a francia negyedben lakik, a La Fayette utcában; harmadik ház jobb kéz felől, éppen amellet, ahol a renegát francia őrgróf agyonlőtte a feleségét. Ha akarod, adok egy levelet hozzá; azután megébedelsz, azalatt meghányod-veted a dolgot, s ha jónak látod, még ebéd után odamehetsz.

Megköszöntem, mire Barkston visszament a klubba s onnan a kész levéllel lépett ki ismét.

Hazaérve egy fa alá ültem s gondolkozni kezdtem a dologról. Furcsa helyzet! — Barkston, a derék, nemeslelkű fiú oly boldognak látszott a közvetítő sikeres szerepében, hogy nem akartam neki mondani, hogy Nikoláról nem ma hallottam először.

Olyan sajátságos egyéniség, mint az övé, nem maradhat észrevétlenül sehol, annál kevésbé egy olyan pletykafészekben, mint Shanghai. S noha

eléggé ismertem embertársaimat arra, hogy tudjam, mennyit lehet az ilyen szóbeszédből elhinni, mégis önkéntelenül roppant kíváncsisággal tekintettem a találkozás elé.

Megittam a teámat s úgy nyolc óra körül újra felcsaptam a kalapot, hogy a francia negyedbe menjek. Kellemetlen este volt; szokatlanul sötét, mert a kavargó fellegek esőre mutattak. A szél zúgott s az éles port mint jégesőt csapkodta az ember arcába. Noha abban jártam, ami régi kívánságom volt, hogy tudniillik jó állásba jussak, mégse mondhatnám, hogy valami vidám hangulatban lettem volna. Vagy nem az előtt álltam-e, hogy megismerkedjem egy emberrel, kitől, úgy látszik, mindenki félt s akinek olyan hire volt, hogy voltaképp a vele való közelebbi ismeretség nem volt valami kívánatos. Csakhogy szorult helyzetem tudatában bizony nem lehettem valami nagyon válogató.

A ház elé érve, csengettem.

A kert is, a ház is, tökéletes sötét volt, de a csengetésemre belül valami világosság jelent meg s lassan közeledett. Mikor az ajtó megnyílt, egy kínai fiu állt előttem.

— Itt lakik doktor Nikola, — kérdeztem, de attól tartok, hogy szavam olyanformán hangozhatott, mint a mesebeli kis fiué, mikor a varázsló ajtaján kopogtatott. A fiu igenlőleg intett s mikor én erre bemutató leveletem átadtam, oly nyilsebesen rohant el vele, hogy két perc múlva már vissza

is jött ismét, intve, hogy kövessem. Egy kis szobába vezetett, mely balfelé nyílt az előcsarnokból. Aztán magamra hagyott, úgy, hogy kényelmesen szemügyre vehettem, hol vagyok.

A szoba maga nem volt valami különös; körülbelül olyan, mint az összes többi ottani házak szobái. Egyik falában széles ablak volt s amit azonnal észrevettem rajta, erős vasráccsal volt el látva. Közel az ablakhoz nagy könyves szekrény állott, tele mindenféle tárgy munkával; a bimetalismustól kezdve a confucianismusig minden. A padlót puha, finom indiai gyékény borította; szemben pedig azzal az ajtóval, melyen én beléptem, nehéz ajtófüggöny takart el egy másik bejárást. A falon több műbeccsel bíró metszet függött, de észre kellett vennem, hogy tárgya valamennyinek sajtósága körből volt merítve; — egyik Saulnak az endori boszorkánynál tett látogatását ábrázolta, a másik a bűvészek mutatványait Fáraó előtt, a harmadik a csontoknak emberekké változtatását a pusztában.

A kandallón finom hangu óra ketyegett, de más nesz nem hallatszott az egész házban.

Azt hiszem jó öt perc telhetett el, mire az ajtón kívül egyszerre halk, könnyü léptek közeledtek. Egy pillanat múlva a függöny félrehúzódott s ekkor egy férfi jelent meg előttem, ki a világon senki más nem lehetett, mint doktor Nikola. Vonásról-vonásra olyan volt, mint amilyenek Barkston festette le.

Oh az az arcszín! Volt benne valami az olajszinü arcok árnyalatából, de mégis oly földöntúli módon sápadt. Hajlékony, urias alakját kifogástalan estélyi öltözék fedte s ennek koromfeketése teljes összhangban állott hajának és szemének színével. Korát igazán nem tudtam volna meghatározni s csak később értesültem, hogy éppen harmincnyolc esztendő volt.

Sietve haladt át a szobán s mialatt kezét nyujtotta, így szólt:

— Bruce Wilfred urhoz van szerencsém?

— Az vagyok, — feleltem — s ön bizonyára a doktor Nikola.

— Az vagyok. Most pedig, hogy megismerkedtünk egymással, rögtön rá is térhetünk a dologra.

Mialatt beszélt, megindult ismét visszafelé, ahonnan jött s minden mozdulata csupa könnyedség volt, csupa ruganyos elegancia. Kinyitva az ajtót, intett, hogy kövessem. Ekkor egy másik nagy szobába értünk; hossza lehetett, vagy negyven láb, szélessége pedig vagy husz. A nagy, mély öböl ablak jó munkáju festett üvegtáblákat tárt elénk; a falakon remek japáni himzések, kardok, hadi szekercék lógtak, két-három Rajput páncélruha; tenger könyv, s rendkívül értékes porcellán kincsek.

A szobát három függőlámpa világította meg; a vert érc mindegyiken remek munkát mutatott.

Szanaszét vánkosokkal megrakott pamlagok és zsöllyeszékek voltak s az egyik kerevet előtt egy oly mesés szépségű berakott *huqa* (török csöves pipa) állott, amilyennek mását Konstantinápolyban is csak igen ritkán láttam.

— Foglaljon helyet, — szólalt meg gazdám, széket mutatva.

Leültem s ámulva vártam, mi fog következni.

— Ez nem első látogatása önnek Kinában, ugy tudom, — szólalt meg, szintén helyet foglalva, s az egész idő alatt le nem vette rólam csodálatos szemét.

— Nem az első, — feleltem. — Régi lakosa vagyok a keletnek s merem állítani, hogy angol ember nem igen ismerheti Kinát nálamnál jobban.

— Helyes. Ön, ha jól tudom, jelen volt Quong-Sha házában 1889. augusztus 23-án tartott gyűlésen s a rákövetkező héten segítségére volt Mah-Poo-nak a menekülésben, mikor a mandarinok el akarták fogni.

— De az Istenért, hogy tudja ön ezt? — kiáltottam fel önkéntelenül, mert hiszen meg voltam azelőtt győződve, hogy magán a menekültön kívül senki sem tudott arról, hogy a dologban nekem is részem volt.

— A keleten sok sajátságos dolognak jön az ember nyomára; — felelte, mialatt fejét lehajtotta, de akkor is rám nézett finom rajzu szemöldöke alul. — És mégis, — folytatta, — az a pár mozzanat,

melyre épp az imént céloztam, meggyőzhetne bennünket arról, mily végtelen keveset tudunk volta-képp egymás életéről. Annyit, amennyit tudunk, jóformán oktalán állatoktól is meg lehetne tudnunk.

— Attól félek, hogy nem egészen értem önt, — szóltam közbe.

— Nem? Pedig ez végre is nagyon egyszerű. Hadd mutassak önnek valami kézzelfogható magyarázatot. Ha valami egyebet lát a dologban, mint amit én szándékozom általa bebizonyítani, akkor csak magára vessen érte.

Egy asztalon, közel a doktor karszékéhez, nagy lap fehér papiros feküdt. Érte nyult és letette a földre. Majd egy darab rajzoló szenet vett a kezébe, mialatt hosszú, sajtószerű fütyülést hallatott. E fütytyentésre hirtelen, meg nem tudnám mondani, honnan, egy óriási macska ugrott a padlóra; gyönyörű bundája épp oly koromfekete volt, mint gazdájának öltözéke.

Ott állt a földön, bozontos farkával a szőnyeget simogatva.

— Vannak emberek a világon, akik azt mondanák önnek, hogy ez a macska az én házi szellemem és hogy az ő segítségével mindenféle varázslatot tudok végrehajtani. Ön természetesen nem hinné el az ilyen képtelenségeket. De annak bebizonyítására, amit az imént mondtam s ön nem értett, tegyünk próbát. Ugy lehet, néhány más részletet is meg tudok mondani az ön életéből.

Ezzel elhallgatott és elkezdett a széndarabbal számokat írni a papirosra egészen tizig, azután pedig még egy sor számot az előbbi sor alá. Aztán felvette a macskát, megsimogatta s végre, mintha valamit sugott volna a fülébe. E percben a macska leugrott; jobb első lábát odatette a felső sor egyik számjegyére, bal első lábát a második sor egyik számára.

— Huszonnégyszázötven, — olvasta doktor Nikola sajtós mosolyával.

Aztán megfordította a papirost s a másik felére a hónapok nevét írta le; ismét sugott valamit a macskának, mire az állat rögtön a *junius* szóra tette a lábát. Majd az abc betűi következtek s ekkor a rettenetes állat ezt a szót betűzte ki: „Apia“.

— Junius huszonnegyedikén tehát, egy eddig előttünk ismeretlen esztendőben ön Apiában volt. Lássuk, megtudhatnók-e az évet is?

Felírta tehát ismét a számjegyeket tizig, mire a macska egy démon heveségével ugrott oda és kiválogatta a számokat így: 1875.

— Helyes? — kérdezte a doktor.

— Tökéletesen, — feleltem.

— Örülök rajta, — válaszolt — s most mondja meg, akar még valamit tudni? Ha kívánja, talán azt is meg tudnám mondani, mi ügyben járt ott.

Nem kívántam. S csak arra kérlek, hidd el, hogy igen méltánylandó okaim voltak, amiért nem

kivántam. Nikola halkan nevetett, mialatt fehér ujjai hegyét egymásnak támasztotta s aztán nyugodtan, egyszerűen kérdezte :

— Nos, mi a véleménye a macskámról.

— Nem volna csoda, ha ördögi hatalmat tulajdonítanék neki.

— S mégis, ha csodálatosnak találja is a dolgot, nem az. Az egésznek az a magyarázata, hogy sajátságos nevelésnek vettem alá. Az állatokban, különösen pedig a macskákban, olyan képességek szunnyadnak, amelyekről a legtöbb embernek fogalma sincs. Tudja, Bruce ur, hogy engem végtelenül érdekelne, ha megtudhatnám, mit gondol ön arra nézve, meddig terjed az emberi elme határa ; vagyis, hogy mily messzire tud behatolni abba a világba, melyet rendszeren *occult*-nak, elrejtettnek neveznek.

— Ismét bocsánatot kell kérnem, mert igazán nem tudom egészen követni a gondolatot.

— Nos, akkor hadd állítsam a dolgot észszerűbben ön elé. Ha szabad ilyen nyersen tennem fel a kérdést, mit mondana ön válaszul, ha azt kérdezném, hol kezdődik a világ s hol végződik ?

— Azt mondanám, — feleltem az egyszer minden habozás nélkül, — hogy a születéssel kezdődik s a halállal végződik.

— S a halál után ?

— Nos, ami azután történik, az a vallás

dolga s erre nézve a papokhoz tartja magát az ember.

— Önnek magának nincs egyéni véleménye?

— Csak annak maradékán tengődöm, amit gyermekkoromban tanultam.

— Értem; ez esetben tehát ön azt hiszi, hogy amint az életműködés megszűnt a testben, akkor lényünknek valami láthatatlan része, amelyet egyszerűség kedvéért léleknek nevezünk, elhagyja ezt a földet s új életet kezd a *két hely* közül, vagy az egyikben, vagy a másikban.

— Bizonyára ez az, amit gondolok! — feleltem.

— Ugy-e? Ez az a tudomány, amit ön Somerseshire High Walcombe nevű helységében elsajátított s ezt a felfogást, mint jellemzeteset lehetne odaállítani annak tanulságául, hogy tulajdonkép mit is tanulnak az emberek. Igen, ez a hite az embereknek nálunk a canterbury-i érsektől kezdve le az utolsó földművelő fiáig, aki három mértföldet gyalogol a maga majorjából, hogy a vasárnapi iskola vallási oktatásán részt vehessen. De ugyanabban a kis helységben, ahol ön lakott, ha jól tudom, volt egy tagba szakadt kis emberke, O'Rorke nevezetű, akinek a hivei éppen negyvenötven voltak; ez az ember egészen másképp vélekedett a lélekről s annak sorsáról. Smallcombe Tóbiás pedig, aki szabad ég alatt prédikál néhány rajongónak, néhány sihedernek, meg a szanaszét

legelésző kecskéknek, ismét egészen más tanokat fog önre rákötni, ha kérdésével hozzá fordul. Mindenik persze azt vitatja, hogy az ő állítása a helyes. Csakhogy míg ezek így vitatkoznak, ne feledjük, hogy a tudósok közül sokan, még pedig a legkiválóbbak azt mondják, hogy ezek az összes teóriák hamisak s hogy az élet-halál kérdései egészen más-kép állanak. Ha megengedi, hogy én öntsem szavakba azt, amit ön gondol, úgy azt mondanám, hogy az ön véleménye az, mihelyt a test maga, — az a hus és vértömeg, amely Bruce Wilfredet teszi, — megszűnt élni, azután már nem sokat határoz, hogy mi történik. Igen, de tegyük fel, hogy ha annak a bizonyos Bruce Wilfrednek elméje, lelke, szóval az a része, mely gondolkozik, érez, szenved, — ha *ez* csakugyan mégis arra van szánva, hogy tovább éljen évezredek ezredein keresztül, mint menthetetlen zsákmánya a hibái fölött érzett bűnbánatnak; — nos, hogyan gondolkoznék a halál felől *akkor*?

— Ha ön feleletet vár erre a kérdésre, akkor előbb bizonyítsa be, hogy lényemnek az a része csakugyan folytatni fogja létezését?

— Éppen ez az, amit tenni szeretnék és szándéksom is. Hiszen ezért kerestem önt mindenütt. És lám, mikor itt van, ily módon töltjük az időt. Nagyon el van ön foglalva?

Elmosolyodtam.

— Értem. Nos, nekem egy ajánlatom van az ön számára, ha meghallgat. Évekkel ezelőtt történt,

hogy először álltam komolyan szemben ezzel a kérdéssel, melyet az imént penditettem meg s mely engem sokkal jobban érdekel mint képzeli. Ez akkor történt, mikor egy rendkívül különös emberrel ismerkedtem meg. Az illető eredetileg oxfordi egyetemi tanár volt és egyik oxfordi kollegium főnöke, de aztán hogy, hogy nem, valami történt, elég az hozzá, az én emberem elhagyta Oxfordot és utóbb Santiagóban agyonlőtték a chile-i háboru alatt. Megelőzőleg mindenfelé utazott s így került északnyugati Kinába. Egyike volt a legsajátságosabb egyéniségeknek, akiket valaha láttam, de oly csodálatos dolgokat tudott elmondani, hogy engem egészen lebilincsel. Nemcsak elmondta, de be is tudta bizonyítani valamennyit. Ön talán ügyes bűvészfogásoknak nevezné a dolgokat, lássa, eleinte én is annak tartottam, de bezzeg ma már nem tartom annak. Valamint ön sem fogja, ha egyszer végig hallgatja az egészet. Ez az ember volt az, meg egy öreg buddhista pap (az utóbbival Ceylonban voltam együtt), akiktől megtanultam egy csekélyke ténnyt, bizonyosságot, melynek kapcsán most folytatni akarom a kutatást. Évekig, nyolc egész hosszú éven át haladtam nyomról-nyomra, lépésről-lépésre, mig végre most abban a helyzetben vagyok, hogy remélhetem, nemsokára a dolog nyitján tarthatom kezemet. Ha ez sikerül s csakugyan feltárhatom azt a titkos ajtót, akkor olyan tudás birtokába jutok, melynek nagyságáról a világnak (természetesen csak az európai világot

értem) fogalma sem lehet. Bátor ember vagyok, de megvallom, hogy ha vállalkozásomat végig gondolom, magam is szinte megrémülök tőle. Tervem nem kisebb dolog, mint ez: behatolni bizonyos kínai titkos társaságok segélyével oda, ahol a legrejtelmesebb tudás székhelye van s ha egyszer ott vagyok, onnan elkérni, kölcsönvenni, vagy ellopni azokat a képzelhetetlen nagyságu titkokat. Egyedül nem mehetek százféle oknál fogva, azért találnom kell valakit, aki elkísérjen; — olyan ember egy van talán ezer közül, aki erre alkalmas volna; többek közt például tökéletesen kell tudnia a kínai nyelvet. Bátornak kell lennie, olyannak, aki hirtelen feltalálja magát, azonkívül képes legyen úgy utánozni a kínaiakat mindenben, hogy senki rá ne jöjjön, hogy nem benszülött. S végre, arra is készen kell lennie, hogy meg ne hátráljon soha, semmi elől. Ha az illető kész erre, én is bőkezű leszek. Ötezer font sterlinget adok át neki, mikor elindulunk s ugyanannyit, mikor hazatérünk, ha ugyan hazatérünk. Nos, mit felel erre?

Igazán nem tudtam mit mondjak. Az ajánlat nagysága, — a fizetésről nem is szólva — teljesen megrendített. A pénzre soha azelőtt nem volt annyira szükségem, mint most s ez az összeg olyan volt, mely legmerészebb álmaimat is meghaladta — azonkívül a kalandos vállalkozás sohasem volt ellenemre; ez azonban mégis túlságos vakmerő dolognak tetszett.

— Mit mondjak egyebet, minthogy az egész igen rendkívüli dolog.

— Igaza van. De hiszen mi is rendkívüli emberek vagyunk mindketten. Ha ön egyike volna a nagy tömeg embereinek, úgy ma bizonyára nem ülnénk itt együtt. Én, ha önnek volnék, kétszer is meggondolnám, hogy visszautasítsam-e az ajánlatot. Először is a lehető legkellemetlenebb helyzetek egyike, ha az ember pénzzavarban van, azután meg, lássa, jövő szerdán készen lesz minden pénzével, még ha megelőzőleg el is adná az óráját és láncát, mint ahogyan azt tegnap tervezte.

Mindezt oly könnyed, természetes hangon mondta, hogy az első pillanatban szinte nem is gondoltam rá, honnan tudhatta ez az ember az én pénzviszonyaimat ily apróra.

— Nézze, — szólalt meg ismét, — igazán legjobb lesz, ha igent mond.

— Szeretném egy kicsit meggondolni a dolgot, — feleltem, — mert ilyen nagy vállalkozásba nem szeretnék egész vakon belemenni. Még ha a saját magam szempontjából nem volna is meggondolatlanság, de önnel szemben nem lenne az ilyen eljárás helyénvaló.

— Ahogy akarja. Menjen hát haza s gondolja meg a dolgot. Holnap ilyenkor pedig jöjjön el ismét, hogy határozatát tudassa. Addig azonban, ha én önnek volnék, egy szót sem emlitenék mai együtt-létünkről senkinek.

Biztosítottam, hogy nem szólok s erre aztán

felállt helyéről. Megértettem, hogy a beszélgetés véget ért. Amint a lépcsőház felé indultunk, a macska hűségesen követett bennünket. A verandán doktor Nikola hirtelen kezét nyújtott s leirhatatlan kedvességgel, valami csodálatosan behizelgő varázsszal mondta :

— Remélem, Bruce ur, elhiszi nekem, hogy nagyon, nagyon óhajtom az ön beleegyezését. Nem hizelgek önnek, egyszerűen csak jelzem a tényt; s ha azt teszem hozzá, hogy ön az egyetlen ember egész Kinában, akinek közreműködését kívánom, akkor is csupán a puszta igazságot mondtam. Most pedig jó éjt! Remélem, hogy holnap ilyenkor kedvező válasszal fog felkeresni.

Mialatt beszélt, a fekete macska, mely eddig távol maradt tőlem, most egyszerre odajött s mintha csak ura kérését akarta volna támogatni, dorombolva törleszkedett hozzám.

— Holnap ilyenkor itt leszek a válasszal. Jó éjt!

II.

Az ajánlat.

Mikor doktor Nikolának jó éjt mondva az utcára értem s órámra tekintettem, az még nem mutatott nagyon későt s azért elhatároztam, hogy nagy sétát teszek, hátha azalatt eljutok valami határozatra. A végleges válasz igazán nem volt könnyű; sok dolog szólt a terv mellett, de ugyanannyi ellene.

Mindenekelőtt az tüntette fel előttem a dolgot kedvező színben, mert emlékezniem kellett arra, hogy magam vagyok. Atyám, anyám évekkal azelőtt meghaltak s mivel én voltam egyetlen gyermekük, testvér sem lesz, akinek reám szüksége lenne, vagy akire bánatot hoznék, ha vállalkozásom alatt meghalok. Azután arra gondoltam, hogy a viszontagságok nem rémithetnek valami nagyon, hiszen többé-kevésbé mindig utaztam, így hozzá törődtem mindenhez. Ez annál inkább érthetővé válik, ha elmondom, hogy tizenhárom éves koromban megszöktem hazulról, mert a tengerre vágytam. Ott aztán három évig mint hajóinas olyan kemény, viszontagságos életet éltem, amelyet elmondani

sem könnyü, nem hogy elszivelni. Azután öt másik esztendő következett; semmivel sem kényelmesebb, mint az előbbi három, mert ekkor meg az ausztráliai vad *busman*-ok közt laktam, majd onnan mint lovas csendőrtiszt mentem a Fokföldre s végre Hong-Kongba kerültem jó állásba. Egyetlen egyszer voltam beteg életemben, különben jóformán nem is tudtam, mi a bánat vagy a szenvedés. Erős fiatalember voltam, hat láb magas; izmaim mint az acél s ha ezt is hozzá lehet tennem anélkül, hogy dicsekvésemért nevetségessé váljak; — úgy mondják, hogy barna, sűrű hajammal, szürke szememmel nem voltam csunya.

Helyzetem pedig, úgy vagyoni, mint sok másféle tekintetben, nem volt kielégítő. Igaz, gondolhattam arra is, hogy hiszen majd csak akad valami más, valami könnyebb dolog, de viszont azt is be kellett látnom, hogy ez nem volt valószínű.

Hiszen az elmúlt hetekben mindenünnen csak visszautasítás volt a válasz, ha kopogtattam; — néhány nappal ezelőtt egy kereskedő mondta, ahol a pénztárosi állást óhajtottam elnyerni, hogy száz embert is talált volna rá, mielőtt én ajánlkoztam. Ez aztán arra a gondolatra vitt, hogy csakugyan nem szabad elmulasztanom az alkalmat, ha egyszer kínálkozik valami. Persze, ha magam előtt nem vallottam is be, ott volt bizony lelkem mélyén még valami, ami az ajánlat elfogadására ösztönzött: a kalandos vállalkozás iránt való szenvedélyem. S ez

a teljesen szokatlan természetű kaland ingerelte képzelődésemet. Hozzájárult mindehez még az is, hogy Nikola igazi vezető és uralkodó volt; titkos vonzóereje, modorának varázsa lefegyvereztek s arra birtak, hogy kezébe adjam magamat.

A kellemetlen csak az volt az egészben, hogy a halál eshetősége a kelleténél jobban az előtérben állott, de én aztán csakhamar azt kezdtem meggondolni, hogy lám, meghalnom csak kell, előbb vagy utóbb, ha pedig szerencsém kedvez, tizezer font sterlinget kapok s ez az összeg urrá tenne egész életemre.

A pénzre gondolva, feltűnt előttem fanyar és bárdolatlan házigazdám és az ő rossz helyesírással csunya betűkkel körmölt számlái, melyek annyi álmatlan percemért voltak felelősek. Ha most ezt az ajánlatot elfogadom, megszabadulok ettől is mindörökre.

Igen, úgy lesz, megyek.

Amint eddig eljutottam, egy percig sem töprengtem tovább, hanem hazafelé tartottam.

De mikor másnap reggel felébredtem, úgy tetszett, mintha a meggondolás ott ülne ágyam mellett komoly arccal, felemelt ujjal. Sajátságos álmaim voltak. Láttam önmagamát a kínai kolostorban, ahol meg akartak mérgezni; majd szét akartak tépni a mandulaszemű emberek s egymásután mindenféle kinzásnak vetettek alá. Igaz, nagyon természetes volt ez a nyugtalanul eltöltött éjszaka

a nagy lelki töprengések után, de azért tagadhatatlanul mégis hatottak reám az álmoképek. Nem csoda.

Eszembe jutott, hogy amint kínai ruhát öltök, arcomat hozzájuk hasonlóvá változtatom és felvarrom a hosszú fonatot, azonnal úgy tekint mindenki, mint valódi kínait, aki a mennyei birodalom törvényei alá esik.

Ezután a másik nagy kérdés tolakodott elém. Miféle utitársnak fog Nikola mutatkozni? Bizhatom-e benne? Ha veszély fenyeget bennünket, mit fog tenni; minek fog tekinteni, barátoknak vagy közömbös embernek? Ha olyan helyzetbe kerülnénk, hogy például menekülni csak egyiknek lehetne, nem hagyná-e cserbe megfizetett emberét? Ez esetben ugyan mit érne a már megkapott s a még utóbb elnyerendő pénz?

A pénz új gondolatot ébresztett kétségeim sorozatában. Vajjon elég gazdag-e Nikola arra, hogy nekem ekkora összeget adhasson. E pontra nézve semmit sem szűrhettem le mindabból sem, amit a doktorról hallottam Saigonban és a Manilla szigeteken. Hogy egy-két ismerősöm már eddig is nevének pusztá hallására elrémült, az viszont arra nézve nem bizonyított semmit, hogy talán nem gazdag ember. Ez így nem sokat ér, gondoltam magamban, meg kell tudnom a dolgot valami teljesen elfogulatlan embertől.

De ki legyen az? Néhány perc múlva, öltözködés közben egy név jutott eszembe, egy keres-

kedő neve, akiről azt tartották, hogy jóformán mindenkiről mindent tud, kivált a pénzügyeit illetőleg.

Oda kell mennem.

Nem is haboztam s mikor a szép ház lépcsőcsarnokába értem, jó szerencsém úgy akarta, hogy a nagy üzletember egyik fő *comprador*-át éppen ott leljem; — ez azután késedelem nélkül bevezetett főnökéhez.

Érdekes egyéniség volt ez a Mac Andrew. Skóciai származásu volt, amit az ember az első öt percben kitalálhatott róla. Atyja éjjeli őr volt annak idején Glasgow egy bankjában s a fiu évei úgy teltek, hogy mint mezitlábos, rongyos utcagyerek szaladgált abban a sajátságos városban. De ezek az emlékek nem hogy bántották volna az öreg skótot, sőt ellenkezőleg, az ősrégi De La Zouch család nem lehet büszkébb arra, hogy törzsatyjuk Hódító Vilmostal barátkozott, mint amilyen büszkén és szívesen emlegette Mac Andrew a maga keserves, kietlen gyerekkorát, melynek éppen szenvedései vitték odáig, hogy egy csikorgó hideg reggelen aztán vége szakadt a fiu türelmének s keltre ment, szerencsét próbálni.

— Hogyan, ön az Bruce ur? — kiáltott fel Mac Andrew s felkelve székéből, melegen rázta meg a kezemet. — Ez aztán váratlan öröm. Mióta van Shanghaiban?

— Sokkal régebb idő óta, semmint kívántam volna, — feleltem, leülve.

— S mégis mindez idő alatt egyszer sem keresett fel? Ez nem volt szép régi barátjával szemben.

— Bocsánatot kell kérnem a mulasztásért, de dolgaim nem mentek valami jól s azért jobbnak tartottam, ha nem teszek látogatásokat. Látja ugy-e, hogy teljesen őszintén beszélek.

— Nagyon sajnálom, hogy kellemetlenségei voltak, — felelte komolyan — nem szeretném, ha tolakodónak tartana, de ha valamiben szolgálatára lehetek, rendelkezék velem.

— Nagyon köszönöm. Ime, láthatja, hogy már felszólítatlanul is igénybe vettem jószágát s ma csakugyan azért jöttem, hogy egy dolgot megbeszélhessek önnel.

— Kérem. Miben adhatok tanácsot?

— Nos, hadd kezdjem azzal, hogy éppen valaki olyan állást ajánlott fel nekem, melynek révén tizezer fonthoz jutnék.

— Hogyan? Hisz az imént, ha jól tudom, ugy mondta, hogy dolgai nem mennek valami jól. De ez a mondása nem mutat arra. Miféle állás az?

— Azt, sajnálatomra, nem áll jogomban elárulni senkinek.

— De akkor mi uton-módon lehetek önnek hasznára?

— Először is azt szeretném tudni, adhatna-e ön valami felvilágosítást arról, ki az állást kínálja?

— Mondja meg a nevét s akkor meglátom,

mit tehetek, — felelt a kereskedő minden önérzet nélkül. — Azt hiszem, ha valamennyire is fontos emberről van szó, aki itt él, tiz közül kilencrő] bizonyosan tudok felvilágosítást adni.

— Nos, a neve : doktor Nikola.

— Nikola, — kiáltott fel a kereskedő határtalan meglepetéssel s hevesen megfordulva székén, hogy szemembe nézhessen. — Miféle ügye lehet önnek Nikolával, amely tizezer fontot hozzon önnek?

— Igen fontos vállalkozás, ugyszólván életre-halálra szóló. — De szóval, azt látom, hogy ön ismeri.

Válasz gyanánt az öreg ember áthajolt az asztalon s hangját suttogássá halkítva, így kezdte :

— Bruce, hallgasson reám. Én többet tudok arról az emberről, mint amennyit el mernék önnek mondani, de arra kérem, térjen ki előle, még van idő. Ha pedig már nem teheti, úgy legalább vigyázzon ezer szemmel arra, micsoda alkut kötnek.

— Egészen megijeszt, — feleltem s éreztem, hogy ez akaratom ellenére csakugyan így volt. — Ön tehát nem hiszi, hogy a pénzre tett ígérését be tudná váltani?

— Oh, ami a pénzt illeti, azt nem kétlem, hogy meg tudja adni; akár tizszer annyit is. Bizalmasan szólva, nálam is ötvenezer fontnyi bankhitele van és én csak egy céget képviselek.

— Tehát gazdag ember?

— Végtelenül.

— De honnan van hát annyi pénze?

— Ah, ez sokkal nagyobb kérdés, hogysen felelni tudnék reá, de bárhonnan van is annyi pénze, önre nézve az a fő, hogy nagyon, de nagyon gondolja meg, hatalmába adja-e magát? Ami engem illet, elmondhatom, hogy embertől még nem félttem, de Nikolától félek s hogy nem én vagyok az egyedüli, arra nézve legyen bizonyosságom ez a levél.

Ezzel kihuzta iróasztala egyik fiókját s abból egy boritékot vett elő, melybe több levélpapír volt téve.

Olvasni kezdett, de előbb megmondta, hogy a levél Wetherell Sylvestertől, Uj-Dél-Wales gyarmat titkárától való. A személyes dolgokban írott részletet nem ismétlem, csak azt, ami tárgyamra tartozik.

„... Mióta júniusban irtam, még Londonból, azóta sajtósági viszontagságokon mentem keresztül. Mint már egy ízben említettem, véletlenül s akaratom ellenére megismerkedtem egy Nikola nevű rendkívül különös emberrel. Néhány évvel ezelőtt ugyanis valami vádlottat védtem a központi törvényszéki csarnokban és sikerült is a fickót felmentetnem. Mikor meghalt, azt hagyta hátra, hogy arra nem elég gazdag, hogy méltóképpen megfizessen, hanem nekem hagyja ingóságai közül azt, amit legtöbbször becsül. Egy furcsa kis kínai botot, tele vésve kínai irással, jegyekkel; — a botról mindenféle csodás dolgot hagyott hátra

írásban, de én csak azt tudom, hogy reám ugyan szerencsét nem hozott, hanem ellenkezőleg az egész nyugalمامat tönkre tette. Ugyanis doktor Nikola, valami megmagyarázhatatlan okból szemet vetett a pálcára és mindenáron meg akarta szerezni. Mikor én aztán kereken megtagadtam, olyan üldözésnek tett ki, hogy ez s a vele járó izgalom csaknem a bolondok házába juttatott. Amit csak emberi, vagy inkább démoni agy kigondolhatott oly céllal, hogy engem a bot átadására kényszerítsen, azt Nikola mind megtette. Némi fogalmat alkothatsz talán magadnak a zaklatás módjáról, ha elmondom, hogy házamba két izben törtek be kínai rablók, engem egyszer utonállók kötöztek meg vagy száz ölnyire a házamtól; — feleségem s leányaim halomszámra kapták a fenyegető leveleket s én végre már oda-jutottam az izgatottságtól, hogy felszedtem a sátorfámat s Angliába menekültem feleségem halála után. Nikola azonban utánam jött s az ellenem folytatott hadjáratba belevonta Glenbarth herceget és fiát, Beckenham őrgrófot, Hatteras Richard bárót, ki azóta leányomat vette nőül, továbbá a mi megboldogult kormányzónkat: Amberley grófot s még egy csapat embert. A doktor Nikola keze volt abban is, hogy Beckenhamot és Hatterast egy házba csalták egyszer, ott becsukták; a báró helyett pedig egy más valakit — szintén arisztokrata, de egy álnok embert — küldtek hozzánk, hogy az ismerkedjék meg leányommal s megkérje a kezét. Szerencsére

Hatteras Richard báró és barátja valahogyan mégis kimenekültek fogságukból, hogy a gazembereket leleplezzék s engem is figyelmeztessenek az ellenem tervezett cselszövényre. Az ebből származó eredmény azonban még rosszabb lett. Mikor Nikola látta, hogy nem állhatott rajtam boszut úgy amint akart, vagyis nem sikerült leányomat egy gazembernek juttatnia feleségül, oly vakmerő lett, hogy leányomat (ma sem tudom miféle praktikával) a tengerpartra, hajójába vitte s egy szigetre küldte, ahonnan csak egy hónap múlva szabadítottuk meg. Hogy sikerült volna-e egyáltalán leányomat visszakapni, ha eközben a kérdéses pálcza nem került volna amugy is Nikola birtokába, nem tudom. De a bot csakugyan az övé lett azóta s így most már biztonságban vagyunk. Leányom azóta férjhez ment Hatteras báróhoz s most férje birtokán élnek, Angliában. Azt kérdezhetsz tőlem barátom, miért nem fogtam pörbe azt az ördögi embert, de hogy őszinte legyek, ez az ember oly borzalommal tölt el, hogy most, mióta leányomat visszanyertem s csak a ritkaságot vesztettem el, mely különben is annyi nyugtalanságot szerzett nekem, egészen belenyugszom a dologba s még azt is be kell vallanom, hogy ez az egész terv oly pokoli ügyességgel volt végrehajtva minden részletében, hogy mint joghoz értő ember, belátom, hogy semmibe se tudnánk belekapaszzkodni s Nikolát nem sikerülne elítélnünk.“

Ezzel a kereskedő összehajtotta a levelet s e szóval fordult hozzám :

— Nos, Bruce ur, most, hogy hallotta a levelet, mi a véleménye doktor Nikoláról?

— Hát ez bizony különös színben tünteti fel az egész embert. De lássa, ahogy most én állok (ezzel kivettem összes vagyonomat a zsebemből, körülbelül tiz shillinget),* nekem nem szabad nagyon válogatósnak lennem.

— Vigyázzon, Bruce úr, ön egy kicsit hebe-hurgya módon cselekszik. Jobb volna, ha előbb más valamit próbálna. Várjon csak. Hogyan tudnám én valami egyenesebb uton keresethez juttatni? Megvan! Webster barátomnál üresedésben van egy állás; megírom neki, hogy különös szivességnek venném, ha önt alkalmazná.

— Igazán nagyon hálás vagyok, hogy ön ilyen jóságosan érdeklődik jóvoltom iránt. Igaza van, jobb volna előbb minden követ megmozgatnom, mielőtt eladnám a lelkemet doktor Nikolának. Megkaphatnám az ajánló levelet most mindjárt?

— Hogyne, — felelte s azalatt már hozzá is fogott.

A levéllel sietve mentem a szintén gazdag Webster irodája felé. Amint színe elé vezettek, a komoly, kicsit fanyar ember figyelmesen olvasta át a levelet, de bármilyen kifogástalan modorban mondta is aztán amit mondott, a veleje mégis az

* 1 shilling = 1 kor. 20 fillér.

volt az egésznek, hogy egy órával ezelőtt töltötte be az állást. Minthogy azonban nem akarta Mac Andrew levelét figyelmen kívül hagyni, ő is említett egy állást, mely egy hajózási irodában várt betöltésre. Felajánlta, hogy eljön velem személyesen s csakugyan utnak is idültünk, de ott ugyanazt a választ kaptuk, hogy nagyon sajnálják, de már be van töltve az állás; — s csakugyan, amint a főnök szobáját elhagytuk, láttuk is az új irnokot, amint magas székén ülve, leveleket másolt.

Az épületet elhagyva csüggedő szívvvel mondtam búcsút társamnak s aztán hazafelé indultam. Ami otthon várt, az sem volt arra való, hogy megvigasztaljon. Háziuram lépett elém s minden bevezetés nélkül kijelentette, hogy tovább nem várhat; rendezzem az adósságomat még ma, különben nem engedheti át a szobát továbbra. Arcom égett, mikor be kellett vallanom a bárdolatlan modoru embernek, hogy kivánságát teljesíteni nem áll módomban s éreztem, hogy mikor eltávozott, lelkem egész hévvel fordult az egyetlen segédeszköz felé, mely kínálkozott. Lám, gondoltam, itt élek egy népes városban; felajánlom becsületes munkámat fűnekfának, de hiába; — azután, ha valaki azt a kérdést egyszer elintézte velem, hogy nem adhat állást, azzal aztán meg is szünt köztünk minden, élek-e, ki törődik azzal? Hova vezethet az ilyen céltalan élet? Ha így is, úgy is alig van értéke, akkor nem olyan nagy kár érte, ha kockára teszem.

Abban az ajánlatban, melyért talán kockáztatom ezt az életet, viszont meg van a lehetőség a jobb fordulatra.

Eh, ahol senki sem törődik velem, mit törődjem ott én az emberek nézeteivel. Oda csatlakozom, ahol legalább van valami kilátás számomra. *Elmegyek Nikolával.* Napszálltakor már teljesen megérett bennem az elhatározás, de viszont azzal is tisztában voltam, hogy kikötöm a biztosítékot; — ha Nikola az ötezer fontot azonnal leteszi, úgy megvan a bizonyosság arra nézve, hogy inkább megfizeti az összeg másik felét is, semhogy az elsőt kárba hagyná veszni, vagyis hogy ígéretét nem vonja vissza utóbb.

E határozattal kopogtattam be este nyolc órakor a doktor ajtaján. Amint a kínai fiu ura elé vezetett, Nikola nyájasan sietett elém.

— Nagyon pontos volt, Bruce ur — szólított meg — s ez nemcsak hogy szép vonása jellemének, de azt hiszem, egyszersmind jó előjel is. Ne menjünk át a másik szobába? Ott jobban lehet beszélgetni.

Követtem a szomszéd szobába, s amint a mély karosszékben helyet foglaltam, a fekete macska rögtön megjelent s barátságosan dörzsölődött lábamhoz, mintha régi barátot üdvözlne bennem.

— Lássa, még a macska is kíváncsi az ön határozatára, — szólt házigazdám. — Nem hiszem, hogy van még öt más ember a világon, akikhez ilyen

barátságosan közelednék ily rövid ismeretség után. Nos és most halljuk az elhatározását. Elfogadja ajánlatomat vagy visszautasítja?

— Bizonyos feltételek mellett igen, elfogadom és elmegyek önnel. De azt szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ezen feltételekhez azután igen szigoruan ragaszkodom.

— Hadd halljam, — felelt Nikola azzal a jóakaratu nyájassággal, mely koronként egész lényét beragyogta. Még ha — nehezek is azok a feltételek, nagyon rosszul állnának a dolgaim, ha nem volnék képes valami megoldást teremteni.

— Nos, először is azt kívánom, hogy ön az ötezer fontot fizesse be a bankba s kötelezvényt adjon arra nézve, hogy a pénz másik fele fizetendő legyen egy év múlva. Ha ezt megteszi, az öné vagyok s megteszek mindent, ami hatalmamban áll, hogy önt jól szolgáljam.

— Édes barátom, hát ez az egész, — szólt Nikola hirtelen. — Nagyon helyes; mindjárt tizezer fontról adok irást, hogy teljesen biztosithassam az ön közreműködését. Fogalmam sem volt róla, hogy a pénz kérdése képezte az akadályt. Kérem várjon egy pillanatilag.

Ezzel felállt s íróasztalához lépve néhány pillanatilag irt, majd visszatérve hozzám, átadott egy bankutalványt, de rögtön észrevettem, hogy az nem ötezer, hanem tizezer fontról szólt.

— Ime, itt a pénz, ezt az utalványt bemutatja

a banknál, amikor tetszik. Azt hiszem, most már el van háritva minden akadály.

— Még nem egészen. Ön igen nagylelkűen járt el velem szemben s így szükséges, hogy én meg teljes őszinteséggel legyek ön iránt.

— Köszönöm. Mit akar tehát mondani?

— Ismer ön valami Wetherell nevű urat?

— Hogyne. Volt rá elég okom, hogy ismerjem. Szerencsém volt a leányát elszöktetni s a vejét bezáratni. Láthatja, hogy én is őszinte vagyok.

— Nagyon. De bocsásson meg, mit gondol, tisztességes, helyes eljárás volt ez?

— Az attól függ, hogy ön mit nevez helyes eljárásnak. Az ön szemében, azt hiszem, helytelennek tetszenék, de én, amit teszek, azt mind helyesnek tartom s úgy lehet, tiz eset közül kilencben azt tartanám helytelennek, amit ön tenne. Wetherell mindettől megkímélhette volna magát, ha idejében eladja nekem azt a botot, melyről mindent megirt Mac Andrewnek, aki ma reggel olvasta föl önnek azt a levelet.

— Hogy tudja ezt?

— Ne törődjék azzal. A fő az, hogy úgy van s ha ön hajlandó néhány pillanatig nyugodtan nézni reám, elmondom az önök közt lefolyt társalgást is.

— Nem hiszem, hogy az szükséges volna.

— Én sem, — felelt Nikola közömbösen, mi-alatt szivarra gyujtott. — Meg van elégedve a magyarázattal?

— Hát ez magyarázat akart lenni?

Nikola csak egy mosollyal felelt, aztán felvette a macskát s térdére fektetve, hosszú fehér ujjáival simogatni kezdte a koromfekete állatot, folyton reám nézett félig lehunyt pillái alól.

— Tudja-e, hogy ön tetszik nekem, — szólt némi szünet után. — Valami olyan átkozottul természetes, józan, határozott vonás van önben. Valahányszor beszédbe kezd, mindig azt a benyomást teszi, hogy most valami olyat fog mondani, ami nem közönséges.

— Köszönöm.

— Kérem, azt akartam hozzá tenni, hogy a mondatainak utolsó fele aztán rendesen bebizonyítja, hogy tévedtem.

— Önnek nagyon gyászos véleménye lehet az én szellemi tehetségemről.

— Egyáltalán nem. Okos, meglepő dolgokat *mondani*, az az én kötelességem lesz, az öné pedig, hogy azokat *megtegye*. Ez azt hiszem, méltányos munkafelosztás. Nos, együtt utazunk vagy sem? Eljön?

— Elmegyek.

— Végtelen örülök, — felelt, kezét nyujtva. — Kezet rá!

Mialatt erősen tartotta a kezemet s mereven nézett reám, újra megszólalt, minden szót erősen hangsúlyozva:

— Értsen meg egyszer s mindenkorra. Ha

ön igaz szívvvel lesz hozzám, én mindig hiven kitartok ön mellett, bármi történjék is; de ha valamit is elmulaszt s nem lesz ura szavának, akkor — nos akkor egyedül csak önmagára veszen azért, ami következni fog. Ez őszinte óvás, ugy-e?

— Az. És most megtudhatnék-e valamit magáról a tervről és arról, hogy mikor szándékozik indulni?

III.

Nikola tervei.

— Természetesen, — felelt Nikola új cigarettára gyújtva s kényelmesen helyezkedve el nádfonatu karosszékében. — Mivel sorsát az enyémhez kötötte, csak méltányos, hogy tervemről mindent tudjon. Azt felesleges hangsúlyoznom, hogy a hallottakat tartsa titokban, hiszen ezt saját józan esze fogja megsugni. Lehet, hogy önnek úgy fog tetszeni, mintha én túloznám titoktartásunk fontosságát, de erre nézve csak azt akarom önnek mondani, hogy ha valaha tudomására jutna bizonyos embereknek itt Shanghaiban az, hogy a rovásokkal ékesített kínai vessző Wetherelltől hozzám került, akkor az én életem nem érne többé egy hajitófát s nem volnék biztonságban egy óráig sem. Hadd mondjam el önnek röviden az esetet és azt, hogyan függ ez össze a titkos társaság ügyével. Ne feledje azonban, hogy én igazán alaposan foglalkoztam a dologgal. Nem egy perc szeszélye ez nálam, nem is egy üres óra betöltésére való játék, hanem egy élet összegezett munkája. Mikor itt-ott valami

ujabb értesülésre volt szükségem, egyik világrész-ből a másikba is elmentem, hogy azt megszerez-
zem. Mikor hozzáfogtam ahhoz a munkához, hogy
Wetherellt a vesszőről való lemondásra birjam,
egészen Guyabá-ig, Brazília és Bolivia határáig
követtem egy embert. Mert ez az ember azelőtt,
mint kereskedő, nyugati Kinában is járt arany-
lemezeket vásárolni s ez időben véletlenül hírét
vette valami csodálatos történetnek, mely egy
bizonyos szektával vagy renddel függ össze, amely
rend kolostora a Tibet felé levő hegyek között van.
Hat hónapi utazásba s közel ezer font sterlingembe
került az, hogy ezzel az emberrel találkozhas-
sam s mikor ez végre sikerült, az egész történet, amit
elbeszél, alig volt több tiz-tizenkét mondatnál.

Merem állítani, hogy átlag tiz font sterlinget
fizettem minden szaváért. De én tudtam, miért
teszem. Egy másik embert Montevideoig követtem
azért, hogy egy rongyos, jelentéktelen kínai falu
nevét megtudjam tőle; — egy harmadik embert
az aranypartokig, csupán azért, hogy meghalljam
egy buddhista pap nevét, végre egy orosz zsidó-
nak utána mentem Nisni-Novgorodig egy jelvény
miatt, melyet ez az ember csak mint csecsebecsét
viselt az óraláncán, anélkül, hogy fontosságát csak
sejtette volna is. Az értesülést, amit ily módon
kaptam, hozzáadtam ahhoz, melyet már előzőleg
összegyűjtöttem olvasás és levelezés útján s akkor
aztán megszerkesztettem kutatásaim egész történe-

tét azon időpontig, mikor irni kezdtem. Midőn az is megvolt, elmondhattam dicsekvés nélkül, hogy három ember kivételével én voltam az egyedüli, aki legalább is hatszor annyit tudtam a titkos társaság működéséről, mint minden más élő ember a földön. Az a három ember pedig nem árulhat el semmit s azt is kétlem, van-e nekik egyáltalán tudomásuk arról, hogy a kolostoruk falain kívül egy világ létezik. És most, e bevezetés után hadd térjek a dolog lényegére. Amennyire számításaim alapján megállapíthatom, 288-ban Krisztus előtt, akkor, midőn Devenipiatissa elültette a szent Bo fát Anuradhapurában, Ceylon szigetén, három pap, kik hiresek voltak nagy jámborságukról és mélyreható tudományos kutatásaikról, kivándoroltak Ceylon szigetéről, hogy Ázsia belsejébe jőjjenek. Áthaladva a jelenleg Burmah-nak nevezett országon, végtelen sok küzdelem, viszontagság s hajlékuknak örökös kénytelen változtatása után, végre oda jutottak abba az országba, melyet most Thibet-nek nevezünk. Itt utóbb kettő meghalt közülök, a harmadik azonban, időközben szerzett új rendtársai-val kolostort épített s azon voltak, hogy több és több hívőt gyűjtve maguk köré, folytathassák kutatásaikat. Noha mindenki megőrizte a titoktartást, azért sajátságos módon, tetteik hire mégis terjedni kezdett. Hogy ez csakugyan így volt, azt onnan tudjuk, mert minduntalan esik róluk említés a kínai történeti könyvekben. Egyet el is olvasok önnek.

Ezzel felállt s a szemben levő fal mellett álló gyönyörű, faragott könyvszekrényből egy nagy könyvet vett elő, melybe hirlapokból, könyvekből kivagdalt nyomtatványok voltak ragasztva kéziratokkal vegyest.

Mikor megtalálta, amit keresett, visszaült székébe s így kezdte:

— Talán érdekelni fogja önt, hogy ez a paragrafus, melyet én magam fordítottam le az eredetiből, véletlenül ugyanazon évben és hónapban volt írva, mikor Hódító Vilmos partra szállt Angliában, vagyis az 1066-ik esztendőben. A szöveg maga így hangzik:

„Erről a felekezetről és csodálatos képességeikről pedig nem könnyű habozás nélkül szólanom. Bizonyítják mindazok, akik hisznek az ilyenben, hogy nemcsak gyógyító hatalmuk van, oly nagy, hogy ez messze túlszárnyalja mindenki másét, hanem hogy a bűvészetben is oly képtelen magas fokra jutottak, amilyenről a világnak alig van fogalma. Mondják továbbá, hogy a halottakat is életre tudják kelteni és hogy kívánságuk szerint jóval meg tudják hosszabbítani az emberi élet folyamát a rendes mértéken felül. De minderről csak úgy irhatok, ahogyan hallottam.

Ezzel doktor Nikola fordított egy-két lapot.

— Hadd ugorjak itt át ötszáz évet, — folytatta — s lássuk, hogy *akkor* mit beszéltek róluk. Ez időtájt Feng Lao Lan beszél róluk, az ismert kínai

történetiró, ki 1500 körül működött. Ugy emlegeti őket, mint akik sok zavart és kellemetlenséget okoznak a királyságnak. Mert akkoriban a csendes szerzeteseknek előbbi szűk kis köre már óriási szektává, a legnagyobb titkos társaság egyikévé nőtte ki magát, ott élve egy magános kolostorban Thibet hegyei közt; noha azt mondják róluk, hogy az igazi titokzatos varázserő és hatalom csak három főnökük, vagyis a három főtestvér kezében van. A 16-ik század vége felé bizonyos, hogy oly óriási politikai befolyást gyakoroltak, hogy a kormány kénytelen volt intézkedéseket tenni a rend kiirtására s én hajlandó vagyok azt hinni, hogy a mindenható *Hármas társaság*, — a „Hoan Cheng Hok Beng“ — mely, mint tudja, ugyszólván korlátlan hatalmu befolyást gyakorolt Kinában, csak egy mellékága volt annak a társaságnak, mely az én kutatásaim tárgya. Figyeljen arra, amit most mondok : én meg vagyok róla győződve, hogy az a titkos társaság csakugyan birtokában van mindannak a rejtett tudásnak és varázsszerű hatalomnak, melyről a régi könyvek beszélnek s azért, ha van a földön emberi lehetőség arra, hogy odaférközzem s titkaiknak nyomára jőjjek, akkor megteszem, ha addig élek is.

Lássa, a mi hazánkban, valamint minden más oly országban, melyet műveltnek szoktunk nevezni, régi szokása az embereknek az, hogy azonnal nevetség tárgyává tegyenek mindent, amit a tanulatlan ember is nem ért meg rögtön. Az átlagos

angol emberre nézve például nem létezik „occult“ vagy rejtett, ismeretlen világ. Igen, de milyen ellentmondásokba keveredik azért az ilyen ember önmagával. Ha valamennyire is vallásos, úgy azt kell hinnie, hogy amint megszűnt élni a földön, lelke a mennybe megy, amely mennyországnak a neve lehet Olympus, Elysium, Arcadia, Hesperidák kertje, Walhalla, Éden, Nirvana vagy bármi más. De arról egyik sem tudna csak homályos képet sem nyújtani, hogy körülbelül milyennek is képzelet hát ezt a mennyországot. Noha hitvallásának egyik sarkalatos részét teszi ez a dolog, mégis csak igen ködös eszméi vannak felőle. Szóval, ő, a tudatlan nevet azokon, akik tudnak valamit és tudni óhajtanak még többet például a halál utáni világról. A keleten az emberek őszintébben vallották be önmaguknak, hogy mit sem tudnak s éppen ezért jutottak el aztán hamarabb a tudáshoz. Ha elmondanám, milyen csodás dolgokat láttam a keleten, attól félek, hogy ön el sem hinné; vagy azt mondaná, hogy magam is varázsló, avagy pedig rendkívül hiszékeny ember vagyok. De azt mondom önnek, Bruce, olyan dolgoknak voltam tanuja, amelyek ugyyszólván fenekestül felforgatnak mindent, amit a természet törvényeiről tudunk. Bár némely esetben tudom, hogy szemfényvesztés volt a dolog veleje, viszont a legtöbbször a teljes valósággal állottam szemben. De e pontnál megint egy akadályra bukkanunk. Ha helyesen akarjuk értelmezni

a dolgokat, arra is kell gondolnunk, mi hát az, amit szemfényvesztő fogásnak nevezünk. Talán amit én egyszerűen csak fogásnak mondanék, ön azt már a mágiához számítaná. Legjobb lesz, ha példával magyarázom meg szavaim értelmét.

Ezzel felállt s a pohárszékről rendes, ismert formájú vizes poharat és egy korsó vizet hozott, letette az asztalra s óvatosan színültig teletöltötte a poharat.

— Nézze meg ezt a poharat jól. Látja, ugy-e, hogy egészen tele van? Azt akarom, hogy teljesen biztos legyen felőle.

Megnéztem, színültig tele volt.

— Nagyon helyes. Akkor mutatok önnek egy kísérletet, melyet ugy is nevezhetnék: A szellem az anyag ellen. Tehát a pohár egészen tele van, nemde? Figyeljen reám.

Ezzel meggyújtott egy viaszgyertyát s a pohár fölé tartotta, úgy hogy a lecseppenő viasz a vízbe hullhasson.

— Most nézze figyelmesen a viaszt, míg én huszig számolok.

Ugy tettem. Merőn néztem a kis viaszgömbre, mely a víz felszínén uszkált. Mialatt néztem s Nikola lassan, egyhanguan számolt, a víz színe sülyedni kezdett a pohárban, míg végre a pohár teljesen kiürült.

— Álljon fel s nézze meg jól a poharat, de meg ne érintse, csak győződjék meg, hogy csak-

ugyan üres, mert ennek bizonyítására lesz szükségem az ön részéről.

Megvizsgáltam a poharat s kijelentettem, hogy legjobb tudomásom szerint a pohár tökéletesen üres.

— Nagyon helyes, — szólt Nikola, — most pedig kérem, üljön le s figyeljen tovább.

Ekkor aztán elkezdett számolni husztól egyig visszafelé s ezalatt a víz ismét megjelent a pohárban, emelkedni kezdett, míg végre ismét a pohár pereméig ért, a kis viaszgömb pedig még mindig ott uszott a felszínen.

Egy pillanatig mindketten némán álltunk. Akkor Nikola visszaöntötte a pohárból a vizet a korsóba, azután pedig átadta a poharat nekem.

— Vizsgálja meg, máskülönben talán azt hihetné, hogy a poharat valami londoni bűvész-játék-készítő cég csinálta. Ha aztán meggyőződött róla, hogy egészen közönséges poharat tart a kezében, akkor adja magyarázatát annak, amit látott.

Néztem, forgattam a poharat mindenképpen, de csak nem volt annak semmi praktikája, ami a tüneményt megmagyarázhatta volna. Átadtam, jelezve, hogy semmit sem értek az egészből.

— De lelke mélyén azért mégis meg van győződve, hogy én csak aféle bűvészmutatványt hajtottam itt végre, amilyent sokat láthat Maskelyne és Cook előadásain. Hadd mutassak önnek még két más dolgot. Nézzen egyenesen, szilárdan a

szemembe addig, míg a kandalló párkányán levő óra, mely most 9 óra 28 percet mutat, a féltizedet fogja ütni.

Ugy tettem, amint mondta, de annyit állithatok, hogy olyan valamit, mint Nikolának e két perc alatt rám meresztett, összpontosított erejü tekintete, soha életemben nem tapasztaltam. Gyakran hallottam, hogy ha valakire erősen ránéz egyike azoknak, kiknek mesmerikus erő van a tekintetökben, az, akit e tekintet ér, úgy érzi, mintha a fejük hátsó része nem volna meg. Sajátságos, hogy jóformán mindazok, akiket e tárgyban megkérdeztek, ugyancsak e kifejezést használták. No, hanem ami engem illet, én úgy éreztem, mintha az egész fejem hiányoznék, vagy legalább is nem volna a helyén.

A két perc valósággal két teljes órának tetszett. Mikor végre hallottam a féltizedet, Nikola megszólalt:

— Tolja fel a kezelőjét a balkarján s nézze meg a karját.

Ugy tettem s nagy csodálkozásomra ott láttam karomon apró vörös pontokból alkotva saját aláírásomat. Mialatt néztem, néztem, lassankint halványodni kezdett, míg végre körülbelül egy perc múlva tökéletesen eltűnt.

— Lássá, ez is „fogás“. Tulajdonkép pedig nem több s nem kevesebb, mint hipnotizmus. Lássá, a víz nem is mozdult meg abból a pohárból,

mint ahogy nem is mozdulhatott volna, egyszerűen csak az történt, hogy én *akartam*, hogy ön végigképzelve a változást s képzelete azután csakugyan végre is hajtotta a munkát, ugy, amint én akartam. A második eset ugyanezen alapult. Természetesen, mindkettőt könnyen megmagyarázhatja akárki, aki csak annyira is belekontárkodott a rejtett tudományokba, mint ön. De ha ugy könnyedén csak hipnotizmusnak nevezi is ezt a dolgot, tudna-e magyarázatot adni, hogy tulajdonkép mit értenek önök e nagyon ruganyos kifejezés alatt?

— Egyszerűen azt, hogy az ön elméje, vagy lelke erősebb, mint az enyém s ez oknál fogva képes rajtam uralkodni.

— Megengedem, hogy ez az általánosan ismert tantétel, de nem hinném, hogy egyszersmind helyes is. Még ha elmém erősebb volna is az önénél, hogy volnék képes arra, hogy olyan gondolatokat, melyek az én agyamban keltek életre, átvigyek az ön agyába?

— Annak magyarázatát még csak meg sem kísérem. De nem tartozik-e ez is ahhoz, amit sugalmazásnak, gondolatátvitelnek neveznek?

— Kész vagyok megengedni ezt is, de a fő az, hogy mind a két kísérlet együttvéve csak arra való volt, hogy elvezessen bennünket egy harmadikhoz, amely viszont talán közelebb visz majd ama következtetéshez, melyre el kell jutnunk, ha munkához akarunk látni. Kérem igyekezzék egész figyel-

mét ide fordítani ; különösen sziveskedjék az ujjamra figyelni.

Mialatt beszélt, mozgatni kezdte az ujját majd ebbe, majd abba az irányba, nyolcasokat írva le. Én feszült figyelemmel néztem s egyszerre úgy tetszett, mintha ujjá végén parányi kék láng jelent volna meg. Azután — talán úgy egy perc múlva lehetett — láttam, vagy csak látni véltem, hogy a szoba egyik sarkában egy parányi, felhőcskéhez hasonló ködfolt jelent meg. Mikor észrevettem, akkor egészen közel volt a padlóhoz, de azután emelkedni kezdett körülbelül három lábnyi magasságba s közelebb csuszott, vagy siklott hozzánk. Lassanként terjedelme is növekedett, majd alakot kezdett ölni, megnyult, tagokra oszlott, míg végére úgy tetszett nekem, mintha emberi alak körvonalait vehettem volna ki. Ez a hasonlóság egyre erősödött, míg végre csakugyan tisztán meg tudtam különböztetni a fejét is. Magas, arányos alak volt; fejét kissé hátravetve tartotta s úgy nézett reám éles, de kissé merev tekintettel. Minden részletet tökéletes tisztán meg lehetett különböztetni, még a gyűrűt is a kis ujján.

Az egész alakot szinte beburkolta valami narancssárga színű fénykör, de amint néztem, az alak körvonalai lassanként elmosódtak, az egész mintegy felhőbe oszlott; a felhő aztán összébb, összébb zsugorodva visszasiklott a szögletbe, hogy csakhamar teljesen semmivé váljék.

Önkéntelen is összeborzadtam, mintha valami kellemetlen álomból ébrednék s mikor tekintetem e percben Nikolára esett, láttam, hogy most is rám néz félig behunyta szemével.

Mikor némileg magamhoz tértem, Nikola egy albumot nyújtott át nekem.

— Nézze meg, vajjon megtalálja-e a könyvben annak a fényképét, ki az imént jelent meg ön előtt.

Felpattantottam a könyv kapcsát s néhány lapot forgatva, egyszer megpillantottam egy alakot; szakasztott olyan volt, mint az előbbeni látomány, vonásról-vonásra olyan, fejtartása, tekintete, minden; — még a gyűrű is ott volt az ujján. Meg voltam rendülve.

— Nos, hogy tetszik a kísérlet? — kérdezte Nikola.

— Nagyon csodás és nagyon titokzatos, — feleltem.

— De hogyan magyarázza meg?

— Nem bírom sehogysen. Egyszerűen csak fel kell tennem az ön előbbi szavainak alapján, hogy talán ez is hipnotizmus volt.

— Az. De e példából látnia kellett, hogy én minden kézzelfogható segédeszköz nélkül nemcsak hogy képessé tettem önt, hogy lássa azt, amire én gondoltam, hanem még azt is elértem, hogy a látomás arckifejezése olyan legyen, mint amilyen a fénykép. A kísérlet sikerült. De hát hogyan helyeztem én át azt a képet, mely agyamban élt,

az ön szemének ideghártyájára? Ugy-e becsületszavát merte volna adni, hogy mindazt tényleg látta, amit csak látni vélt és ön maga lenne az, aki nevetne azon az állításomon, hogy ön tulajdonkép a külvilágban nem látta azt az embert az imént. — No már most, tagadná-e ön tovább annak a lehetőségét, hogy én, ha nem volnék is az ön hálószo-bájában, fel tudnám önt ébreszteni éjjel és oda-varázsolnám ágya mellé, mint látomást, valami jó barátját, aki régen elhalt. Vagy hogy mást mondjak: lebegjek ön előtt a levegőben? Elvigyem-e ebből a szobából egyszerre például a Csendes Oceán fenekére? Felemeljem önt a mennybe, vagy megmutassam önnek a pokol borzalmait? Csak emlitenie kell, hogy mit szeretne látni s én megmutatom oly bizonyosan és világosan, mint az iménti látomásokat. De most jegyezze meg, amit mondok: mindaz, amit ön hipnotizmusnak nevez, csak a legegyszerűbb, leg-elemibb dolog azon szektának titkos tudományai között, melyről beszéltem. Arra feleljen tehát, miféle természetű dolog lehet ott a legnagyobb? Higyje el nekem, hogy amit ma mutattam önnek, az csak olyan mint a vakondturás a hegy mellett, azon dolgokkal hasonlítva össze, melyeket akkor tudunk meg, ha sikerül abba a kostorba behatolnunk. S most mondja: nem éri-e hát meg a kísérlet a fáradságot?

— Megéri, — hogyne érné meg, kiáltottam lelkesülten. — Elmegyek önnel; felajánlom szolgálato-

mat, erőmet, képességeimet s amilyen igaz ön lesz hozzám, olyan leszek én is önhöz. Most még csak az egyet mondja meg: van-e az egész munkához valami köze annak a botnak, melyet ön Wetherell urtól szerzett meg?

— Nemcsak hogy van köze hozzá, hanem tulajdonkép az az eszköz a kulcsa mindennek. Mindenekelőtt tudnia kell, hogy eredetileg ilyen bot csak három volt az egész világon. Mindegyik egy-egy főtestvére volt azelőtt a szektában. Egyik közülök egyszer valami fontos kutatás céljából elhagyta a kolostort, természetesen nagy kincsét is magával vive. A külvilágban aztán valami rejtélyes oknál fogva hirtelen meghalt. A bot ekkor a Yung-Ho-Kung rend apátjához került Kinában; ettől pedig az én parancsomra egy angol ember lopta el, tibeti szerzetesnek öltözve. Ez az ember az én kívánságomra életét tette kockára a kincs megszerzéseért, de mikor aztán a kincs a kezében volt, esztelen vakmerő terve támadt, még pedig az, hogy megszökjék a kinccsel, ahelyett, hogy azt nekem elhozta volna.

Nemsokára a titkos társaság is rájött arra, hogy a bot hiányzik, embereket küldött a szökevény után. A kincsert folytatott küzdelemben az egyik kinait megölték s az én emberem került a gyilkosság gyanújába. A pörben Wetherell védte s ki is huzta szerencsésen a bajból, mire ez a botot neki ajándékozta. Amint én ennek hírét

vettem, hanyatt-homlok rohantam Sydneybe, de a titkos társaság emberei már előbb ott voltak. Mindnyájan megkísérelték, hogy megkaphatná-e a botot, de Wetherell hallatlan makacsságán minden hajótörést szenvedett. Hogy én aztán hogy segitettem a dolgon, azt tudja. Amint a botot megszereztem, visszatértem ide, hogy behatolhassak a nagy titkok elzárt világába.

— S hol van az a bot most?

— Nálam. Ha kívánja látni, a legnagyobb örömmel megmutatom.

— Végtelenül szeretném.

Kiment a szobából s öt perc múlva tért csak vissza. Akkor leült s zsebéből óvatosan dobozt véve ki, azt kinyitotta s e pillanatban ott volt előttem az a kincs, mely annyi galibát okozott. Mikor botról beszéltek, én valami igazi rendes nagyságu botot képzeltem, pedig ime, ez a kis vessző alig volt hosszabb néhány hüvelyknél. Koromfekete volt, teleírva tompa arany színű kínai írásjegyekkel. Egyik végén rojtos szélű arany szalag volt, melynek szine, kopott volta eléggé elárulta, hogy nagyon sok kézen kellett már keresztülmennie.

Mielőtt kezembe vettem, elgondolkozva szó-laltam meg:

— De ha ez a vessző csakugyan lopott jószág, akkor csak nem lesz ön oly meggondolatlan, hogy ugyszólván kezébe adja magát a bosszut szomjazó vesztes félnek!

— Jaj, ha az egész dolog olyan nagyon sima és könnyű volna, biztosítom, hogy nem adnék tizezer fontot az ön társaságáért. Éppen *mert* olyan veszedelmes, azért kívánok benne diadalt aratni. Tervem az, hogy megszerezzem titkait s mivel valószínűleg ez a vessző az, ami, — hogy úgy mondjam, — a külső kapu kulcsául szolgálhat, azért mindenesetre magammal viszem, éppen hogy segítségemre legyen. Ha most, miután mindezeket hallotta, talán vissza akar térni, még mindig van idő.

— Eszembe sincs, — feleltem. — Nem hiszem ugyan, hogy bátrabb ember volnék, mint más, hanem azért, ha ön kész elmenni, én viszont kész vagyok arra, hogy elkisérjem.

— Ez már derék beszéd, — kiáltotta derülten s kezet nyújtott a maga lebilincselő módorában.

— S most mondja el, hogyan készül hozzáfogni a dologhoz?

— Mindenekelőtt bevárjuk itt, helyben egy bizonyos embernek Pekingből való visszatértét. Az az ember a társaságnak egyik világi tagja; valahogyan az én befolyásom alá került s mihelyt visszatér a szükséges felvilágosításokkal, indulunk. Természetesen, álruhában. Én mint a tengerparti tartományok egyik hivatalnoka, ön pedig mint titkárom. A fővárosba érve be kell hatolnunk *Lla-maserai*-ba, mely a legeurópaellenesebb szerzet

egész Kinában s akkor valami módon, ha török-szakad, ki kell vennünk a főpaptól annyi utmutatást, amely legközelebbi lépésünkhöz szükséges.

— S mikor indulunk?

— Amint az az ember megérkezik. Lehet, hogy még ma este; lehet hogy holnap reggel.

— És álruhánk?

— Minden készen van nálam, amire csak szükségünk lehet.

— Akkor tehát nem tehetünk semmit, amíg az ön embere meg nem érkezik?

— Semmit.

— Ugy, ha megengedi, jó éjszakát mondok önnek és aludni megyek. Ha ma este már nem hallanék hirt öntől, milyen időtájt jelentkezzem holnap reggel?

— Még reggeli előtt értesíteni fogom. Ugy-e nem fél?

— Cseppet sem.

— És küldetéséről senkinek sem fog elárulni semmit, még ha kényszeritenék sem?

— Szavamat adtam rá, — feleltem felemelkedve helyemből.

Ezzel bucsuztam s kiléptem az utcára. Amint az első szögletnél befordultam, láttam, hogy a sarokkő mellől egy ember, úgy tetszett kínai ruhában, emelkedett fel s követni kezdett. Körülbelül egy negyedmértföldnyi utat tehattunk, mialatt az az ember mindig megmaradt az előbbi távolságban.

Ekkor azonban hirtelen egy sarokról másik ember csatlakozott hozzá s most kettesben folytatták utjukat mögöttem. Eleinte nem tudtam, szándékos-e a dolog, vagy csak véletlen, de mikor aztán egy harmadik is odacsatlakozott hozzájuk s mi több: mindhárman meggyorsították lépteiket, akkor nem mondhatnám, hogy valami rendkívül kellemesen éreztem magamat.

Egy népesebb utcában hirtelen én is gyorsan kezdtem menni, majd hirtelen átcsapva egy kis közön, ott bukkantam ki, vagy harminc lépésnyire attól a háztól, hova el akartam volt jutni.

Az ablakból kifénylő világosság meggyőzött arról, hogy a ház lakói még nem feküdtek le. Kopogtattam és az ajtót maga a gazda, Mac Andrew nyitotta ki.

— Ni, Bruce! No, ön ugyan késői órát választott a látogatásra, de mindegy, későn, korán, egyaránt szívesen látom.

Ezzel bevezetett a komolyan, de nagy fényvel butorozott ebédlőbe.

Hosszu asztal állt a szoba közepén, mert Mac Andrewéknál bizony tizenkét családtag ült asztalhoz reggel-este. Az asztalfőn egy gyenge kis őszhaju asszony ült, Mac Andrew felesége, vele szemben pedig, valami himzés fölé hajolva, egy szép tizenhat éves leányka, Mac Andrew legkisebb gyermeke és kedvence. Késő látogatásom őket is meglepte egy percre, de gondolva, hogy ez oknél-

kül nem történhetik, jó éjszakát mondtak s magamra hagytak a ház urával.

Mac Andrew először is felém nyujtott egy láda kitűnő szivart azután így kezdte:

— Nos, mi ujság? Hallott talán valami új állásról, vagy pedig az ártatlan doktor Nikola hagyta önt cserben?

— Egyik sem történt a kettő közül, — feleltem, — de mivel valószínűleg már holnap reggel elhagyom Shanghait, mielőtt a bankokat kinyitnák, arra szeretném önt kérni, vegyen gondjaiba egy bankutalványt.

Ezzel átadtam neki a Nikolától kapott utalványt.

Az üzletember rápillantott, majd reám emelte szemét, végre ismét visszafordította azt a papírlapra s önkéntelenül elfütyentette magát.

— Terringettét, ez aztán üzlet. Tizezer font. Gratulálok. És mit csináljak vele?

— Órizza meg számomra. Helyezze letétbe saját bankjában, ha nincs ellene kifogása. Én most elmegyek legalább is hat hónapra, de úgy lehet, egy egész évre; ha visszatérek Shanghaiba, eljövök érte. Ha ugyan visszatérek egyáltalán.

— Ha pedig nem?

— Akkor az egész az öné marad. Egyelőre pedig kérem, adjon reá husz fontot. Mihelyt elhelyezi az utalványt, megtéritheti az összegből.

— Helyes. De jobb lesz, ha ezt mind írás-

ban intézzük el, hogy semmi tévedés ne származzék.

Mindent megirt a legnagyobb pontossággal; azután átadta a husz fontot angol bankjegyekben és aranyban.

Mikor már menni készültem, az öreg ur még egyszer kért a maga barátságos modorában, hogy gondoljam meg jól, mielőtt mindent kockáztatnék. De én megnyugtattam s azzal elbucsuztunk egymástól.

Az utcára érve alig tettem ötven lépést, mikor valami nesz arra indított, hogy megforduljak. Az utca másik oldalán egy ember ült az árnyékban. Amint én elhaladtam mellette, fölkelte és követni kezdett. Semmi kétségem sem volt arra nézve, hogy ez ugyanaz az ember, ki előbb Mac Andrew házáig követett.

Hirtelen befordultam a jobb kéz felé eső utcába, hogy lássam, jön-e ő is? Jött. Nemsokára ismét más utcába tértem. Emberem nem tágitott. Átmentem egy nagy, üres háztelken is; nyomomban volt. Ekkor egy kis mellékutcában magas kerítést pillantottam meg, gyors léptekkel haladtam ennek mentén a kapuig; azon berohanva, nem mentem tovább, hanem elrejtőztem a sötét árnyékban. Körülbelül egy perc múlva már hallottam üldözőm lépteit a kerítésen kívül. Bejött a kapun s mintegy tiz lépésnyire tőlem megállt. Nem látva sehol, gondolkozni kezdett, aztán azt hívén,

hogy talán futásnak eredtem, azért nem lát már, — megindult az előttünk levő keskeny sötét sikátor felé.

Amint láttam, hogy megszabadultam tőle, kiléptem a homályból s gyors léptekkel tartottam saját lakásom felé. De ime, üldözőm már ekkor ott jött az utcán lefelé szemben velem. Észrevéve, hogy én vagyok közelebb, felhasználtam az előnyt s villámgyorsasággal a házban termettem. Az ablakból láttam, hogy üldözőm jön, jön: már a lépcsőkön is fenn volt, körülnézett; végre aztán mégis valami más juthatott eszébe, mert megfordult és eltávozott. Engem azonban még ez sem fosztott meg jó, egészséges álomtól és rövid félóra múlva már aludtam.

Meddig tarthatott pihenésem, nem tudom, de hirtelen annak homályos sejtelmére ébredtem, hogy valaki van a szobában. Nem tévedtem. Egy ember ült ágyam mellett s annyit még a homályos világításban is kivehettem, hogy kínai volt.

— Mit akar? — kiáltottam rá felülve ágyamban.

— Csendesen, — sugta látogatóm kínai nyelven. — Életével játszik, ha szól.

Erre aztán némán nyultam be vánkosom alá, hogy kivegyem forgópisztolyomat, de nem volt ott. Nem lettem volna képes megmondani, hogy látogatóm vette-e ki onnan, vagy magam elfeledtem volt oda tenni este; elég az hozzá, hogy nem volt ott.

— Mit keres itt, — fordultam ekkor újra a titokzatos jelenséghez, eltökélten, hogy szóra bírom.

— Ne olyan hangosan. Engem dr. Nikola küldött, hogy megkérjem, méltóztassék őt becses látogatásával megtisztelni.

— Hogyan? De hiszen csak az imént jöttem el tőle. Miért hivat ismét?

— Azt nem tudom, de úgy lehet, hogy valami fontos dolog történt. Meghagyta, hogy azonnal tudósítsam önt.

Mit volt mit tennem? Felkeltem s öltözni kezdtem, mert rögtön az jutott eszembe, hogy a Nikola embere bizonyosan megérkezett Pekingből s így talán a reggelt sem várjuk be, hanem azonnal indulunk.

Amint készen voltam, látogatóm intett a veranda előtt álló embereknek, kik a gyaloghintót tartották s azzal beszálltunk. Micsoda hangtalan csend volt az utcákon. Néha-néha ütötte meg fülünket egy-egy rendőr lassu, kimért lépteinek nesze, vagy egy-egy megkésett *kuli* (gyaloghintó vivő) fapapucsának kattogása.

Körülbelül negyedóraig haladhattunk, mikor a gyaloghintót hirtelen letették. Én kiugrottam s azt láttam, hogy nem az előtt a ház előtt vagyunk, melyben én doktor Nikolát elhagytam. Mialatt körülnéztem, látogatóm besietett a házba, s onnan visszatérve azt mondta, hogy doktor Nikola már vár s azonnal beszélni óhajt velem.

Beléptem.

A ház tökéletesen sötét volt s oly csendes, mint a sir. A lépcsőcsarnokba érve, a szemben levő ajtó felé indultam, mikor egyszerre valaki hátulról megragadta a nyakamat, számat betömték, kezemet hátrakötözték, végre pedig felkaptak, mint a pelyhet s úgy vittek be egy nagy szobába, melynek erős világossága szinte elvakított. Csak lassanként láttam meg, hogy a szobában három kínai ült; mindhárman mintázott, nehéz selyem köntösöket viseltek; orrukon pedig nagy, esetlen, teknősbékahaj keretű szemüveg volt.

Beléptemkor valami üdvözlétfélét morogtak, aztán a középben ülő, a legidősebb, ezzel a meglehetősen váratlan megszólítással tisztelt meg:

— Reméljük, hogy mélyen tisztelt uraságod jó egészségnek örvend.

Amennyire lehetett, összeszedtem nyugalmaimat, hogy az üdvözlést a kínai illem követelte módon adjam vissza, azt mondván, hogy: „Olyan végtelenül jelentéktelen egyénhez képest, mint, amilyen magam vagyok, egészségem igen jó.“

Mire aztán azt kérdezték, mi járatban vagyok Kinában. Amint erre is megfeleltem, az egyik kissé előrehajolt s úgy szólalt meg:

— Ön nem beszél igazat. Mi dolga van önnek doktor Nikolával?

Itt csak a vakmerőség segíthetett:

— Ki az a doktor Nikola?

— Az az ur, akinél ön két este egymásután látogatóban volt. Mondja meg őszintén, miféle rosszban török a fejüket?

Látva, hogy Nikolával való ismeretségemet hiába tagadnám, azt az állítást kockáztattam meg, hogy kínai selyem vásárlásban vagyunk érdekelve, de ezt a választ méltatlankodó dörmögéssel vették tudomásul.

— Az igazságot akarjuk hallani, — szólta ismét a középső.

— Egyebet nem mondhatok.

— Ez esetben nem marad egyéb hátra, mint hogy más módon csikarjuk ki az igazat.

Ezzel intett s az ór a másik szobából hosszú láncokat s valami sajátságos formájú fakerekeket, rudakat hozott be. Homlokomat hideg verejtek lepte el e látványra. Látni magam is láttam már egyetmást az itt szokásos kivallatási eszközök közül s most vettem észre, hogy rajtam is azokat akarják megpróbálni.

— Mit tud ön doktor Nikoláról? — szólalt meg az egyik, szemmel láthatólag a legfőbbik a három közül.

— Már megmondtam, — kiáltottam türelmetlenül.

Még egyszer megkérdezte, válaszom ekkor is ugyanaz volt.

— Utoljára kérdezem, mit tud doktor Nikoláról?

— Már megmondtam, — feleltem, mialatt azon-

ban a szívem oly nehéz volt, mint egy darab ólom. Erre a főember intett; engem megragadtak s egy szempillantás alatt a padlón hevertem. Nyakam köré egy fából készült örvet szoritottak s azt elkezdték egy csavarral összébb-összébb szükíteni, úgy, hogy még egy fordulás és én megfuladtam volna.

Ekkor újra hallottam az öreg ember hangját :
Mit tud doktor Nikoláról?

Ismételni akartam előbbi válaszomat, de az örv már oly szük volt, hogy alig tudtam szólni.

Ekkor az öreg felemelkedett, oda lépett hozzám, mire az örvet rögtön levették a nyakamról, karjaimat kiszabadították, egy hang pedig így szólalt meg :

— Keljen föl, Bruce ur! Nem lesz tovább semmi bántódása.

Odanéztem. *Doktor Nikola volt.*

IV.

Indulunk Tientsinbe.

Alig hittem szememnek. Nikola álöltözéke, egész alakítása oly tökéletes volt, hogy jóformán emberfeletti éleslátás kellett volna a felismeréshez. A legparányibb részletig mindenben tökéletes fia volt a mennyei birodalomnak. Rögtön arra gondoltam, hogy amint engem rá tudott szedni, úgy mindenki mást is sikeresen fog félrevezetni.

Mihelyt tehát magamhoz tértem, talpra ugrottam, hogy Nikolához sietve, bámulatomat fejezzem ki előtte.

— Bocsásson meg a kemény bánásmódért, — szólalt meg, — de lássa, teljesen ki akartam önt ismerni. Nos, most pedig mondja meg, mit szól az alakításomhoz?

— Tökéletes. S tekintve az ön határozottan egyéni külsejét, egyszerűen bámulatra méltó, hogy így át tud alakulni. De hol vagyunk most?

— Egy nyári lakban, melyet egyelőre kibéreltem. Az az ember, aki jobbkéz felől ült, Laohwan volt, akit Pekingből vártam haza. Fél-

órával azután, hogy ön ma este elment, Laohwan már ott volt; meghozott minden szükséges felvilágosítást s így akár azonnal indulhatunk.

Megegyeztünk, hogy csak összecsomagolok, aztán mehetünk.

Nikola dr. embere velem jött s a málhát magával vitte. Éjfél jól elmúlt már, mikor ismét Nikolánál voltam, de a fáradságnak nyomát sem éreztem, az izgalom sokkal jobban urrá lett fölöttem, semhogy más érzésnek is helyet adhattam volna.

Amint a szobába léptem, Nikolát még mindig úgy találtam, kínai öltözetben s most újra meggyőződtem, mily tökéletes volt az egész alakítás. A vállas, kicsit hizásnak indult, nehézkes mozgásu kinaiban senki fel nem birta volna ismerni a karcsu, könnyed, elegáns európai gavallért.

— Nem sok időt töltött a készülődéssel, Bruce ur, — szólított meg, — s ezt nagyon helyesen tette. Jőjön, hadd mutassam meg, hol találja a szükségeseket. Tudom, mily ügyes az átalakulásban, így tehát biztos sikerre számítok.

A szomszéd szobában csakugyan megtaláltam, amire szükségem volt. Először is egy üvegben lévő folyadékkal teljesen megadtam arcomnak, nyakamnak és karomnak az olajos, sárgás kínai szint; azután a hosszú hajfonatot tettem föl. — Ez a paróka, mely ugyszólván a fejbőr gyanánt simult fejemre, igazi remekmű volt. A szandálok,

a bőujju köntös, a kerek, kemény kalap s a teknőcszerű szemüveg mind, mind hozzájárult ahhoz, hogy mikor a tükörbe néztem, alig ismerhettem rá önmagamra.

Nikola a legnagyobb tetszéssel nézett végig rajtam, s igazán mondhatom, mikor kínai nyelven és modorban köszönetni kezdtünk egymásnak, nem hiszem, hogy lett volna ember, aki észrevette volna a csalást.

— Most pedig legjobb lesz, ha azonnal ki-próbáljuk, vajjon mindenki elfogad-e bennünket kínaiaknak. Félóra múlva kezdődik a gyűlés egy Lo-Ting nevű ember házában. Akikkel ott találkozni fogunk, azok egy titkos társaság tagjai s céljuk az, hogy a Mandsu dinasztíát letaszítsák a trónról. Laohwan előre ment már s mivel ő maga is tagja a társaságnak, előkészíti őket arra, hogy két előkelő kereskedő van itt a birodalom belső részéből, kik szintén tagok. Megtudtam a jelszót s így azonnal mehetünk is. Mialatt odaérünk, részletesebben is megmagyarázom szándékomat.

— De az istenért, csak nem akar ön most rögtön részt venni a titkos társaság ülésén? Nem volna jobb várnunk egy kicsit, míg jobban hozzászokunk a ruhánkhoz?

— Nem; sőt azt hiszem, ez lesz a legjobb próba. Ha felismernek, legalább azt is megtudjuk mindjárt, mi volt a hiba s jóvá tehetjük, mielőtt késő lenne. Azonkívül pedig egy ember van közöt-

tük, aki, ugy hallom, tud egyet-mást a belső társaság dolgairól is, attól tehát megszerezhetem a tudósítást. Menjünk!

Gyaloghintóba ültünk s körülbelül husz perc mulva értünk oda a házhoz.

Nikola a fülembe sugta a jelszót: „Szabadság“ valamint azt is, hogy a titkos jel ma az, hogy a jobb kéz ujjait a bal kéz tenyerébe kell tenni. Azt tette még hozzá, hogy ha kérdéseket intéznének hozzám, hívjam segítségül természetes eszemet s ugy feleljek.

Az ajtóhoz érve Nikola kétszer megkoppanította azt a nagy gyűrűvel, melyet ma jobb keze hüvelykujján viselt.

A kopogásra egy különös kis rácsot toltak félre a kapun belül s egy hang ezt kérdezte:

— Ki zavarja a becsületes emberek álmát ilyen képtelen órában?

— Két kalmár Szechucuból, akik a szabadság kedvéért jöttek Shanghaiba, — felelte társam a leirt módon tartva fel két kezét.

E szókra s a jel láttára azonnal kinyílt az ajtó s mi egy sötét folyosóba léptünk. Ennek szemközti végén azonban csakhamar egy másik ajtó tárult ki s azon át vakító világosság áradt ki a folyosóra.

Vezetőnk intett, hogy lépjünk be s mi alázatosan meghajolva, kezünket úgy tartva, ahogy a titkos jel kívánta, beléptünk s láttuk, hogy a szobá-

ban mintegy husz főnyi társaság ült anélkül, hogy egy árva szó is esett volna, csendesen a terem másik vége felé tartottunk s ott leültünk egy alacsony diványra. Azonnal pipát hoztak s mi ezt elfogadva, vagy öt percig némán pöfékeltünk, nagyok fújva s füstfelhőkbe borítva magunkat.

Hogy valami rendkívül fesztelenül éreztem volna magamat ebben a nagy némaságban, azt bizony nem mondhatnám, de azzal dicsekedhettem, hogy aggodalmas érzésemből semmit el nem árultam.

Vagy tiz perc múlva egy idős kínai, ki úgy látszik, a feje volt a gyülekezetnek, oda fordult Nikolához, azt kérdezve, hogy mi járatban van itt?

Nikola megszólalt. Igazán mondhatom, alig ismertem meg a hangját. Csendesen, komolyan, vontattan beszélt, mint a mennyei birodalom igazi vérbeli fiához illő és kínai módra lealázva a maga személyét, kenetteljesen mondta, hogy érdemetlen lénye büszkének fogja magát érezni, mivel immár elmondhatja, hogy megfordult Shanghaiban.

Amint Nikola bevégezte, hozzám is ugyanazt a kérdést intézték. Én ugyanoly értelemben feleltem, amire aztán megint némaság következett. Eltelt egy jó félóra, mielőtt a hivatalos dolgot csak meg is pendítették volna. Ekkor azonban olyan zürzavara keletkezett a vitának, hogy én azt sem tudtam, hol állt a fejem. Nikola azonban egyszerre élére került az egész gyülekezetnek s mondhatom, hogy uralkodott valamennyiök fölött. Amint elkezd-

tek a dinasztia kiirtásáról beszélni, Nikola előállt a maga terveivel; — nem volt közöttük egy olyan sem, amelynek meg ne lett volna a maga rendkívüli előnye; — elméletben kivégzett legalább tizenkét embert s ami ennél is több, a hullák el-tüntetésére is volt egy egész sereg kitűnő terve.

Láttam, hogy egy óra múlva a hatalmában volt mindenki s tehetett velük amit akart.

Három óra is elmúlt, amikor az ülés feloszlott s ekkor csak Laohwan meg az öreg kínai maradt ott velünk; az aki a kérdéseket intézte volt hozzánk.

Most jött el a perc, amelyre Nikola várt.

Végtelen ügyességgel úgy csürte-csavarta a társalgást, hogy nemsokára ott volt, ahova el akart jutni kérdéseivel. Hogyan, miből sejtette, hogy ez az öreg ember tud valamit azokról a titkokról, ma sem értem, de elég az hozzá, hogy tudta ezt is, valamint azt is, hogy okkal-móddal ki is lehet majd emberünkből e titkokat venni.

— Jaj, ezek a dolgok nem valók mindenkinek, — felelt az öreg ur, eleinte kissé fontoskodva. — Ha tisztelt barátom elfogadja az óvást olyantól, aki tapasztalatból beszél, nem fogja e titkokat tovább kutatni.

— A tudás tengere mindenkinek való, aki uszni kíván benne, — felelt Nikola, méltóságteljesen pipázva tovább. — Már előbb is hallottam ezekről a dolgokról s meg akarok az igazság felől győződni.

Segítségemre lehet ön ebben? A Mennyei világosság nevében kérdezem.

Mialatt ezt mondta, csendesen kivonta köntöse redői közül az aranybetűs vesszőt. Amint ezt az öreg ember meglátta, abban a pillanatban térdre vetette magát Nikola előtt, bocsánatért könyörögve.

— Ha uram és parancsolóm előbb szólt volna, — kezdte remegő hangon, — azonnal őszintén beszéltem volna. Mindenem, amim van, az én parancsolómé s nem fogok előtte eltitkolni semmit.

— Semmi egyebet nem kívánok, — felelt Nikola, — mint azt, amire nézve intézkedtem. Azt azonban tüstént kívánom.

— Engedelmeskedem, uram.

— Jól van. Ne késs el és el ne árulj egy szót sem. Küldd azonnal erre a címre, hogy haladéktalanul megkaphassam.

Ezzel átadott egy névjegyet, majd intett, hogy menjünk. Ismét gyaloghintóinkba ültünk tehát. Hazáérve pedig, Nikola odavezetett ismét abba a szobába, ahol azelőtt átöltöztem.

— Most láthatta, milyen hatalma van a vesszőnek. Laohwan volt az, aki felfedezte, hogy ez az ember a titkos társaság tagja. Az az egész beszéd a Mandsu dinasztia kiirtásáról csak légből kapott história. Valami igaz van talán benne, de a legnagyobb rész csak arra való, hogy a világot félrevezesse az ő céljaikat illetőleg. Ha most minden jól megy, az öreg kezembe szolgáltatja az első

kapu kulcsát s akkor aztán haladhatunk tovább. Öltözzünk át s menjünk haza hozzám. Ha nem tévedek, már reggeli előtt a parton kell lennünk.

Ezzel gyorsan átöltözve Nikola házába siettünk. Gazdám a dolgozószobába vezetett, hol az asztal már terítve volt számunkra. Hajnalodott s az utcákon már ébredezni kezdett az élet. Éppen hozzá akartunk fogni egy kitünőnek látszó hideg huspástétomhoz, mikor a kínai inas jelentette, hogy egy ember szeretne urával beszélni.

Laohwan volt.

— Nos, mit izen az öreg, — kérdezte Nikola.

Laohwan, akiről később láttam, hogy meg lehetős szófukar fickó, némán huzott ki ruhája bő ujjából egy papirszeletet s azt Nikolának adta.

Ez elolvasta, majd nekem nyújtotta át.

„Quong Sha házában; Siralomvölgy-utca, Tientsin.“

Ez volt az egész.

Nikola odafordult Laohwanhoz:

— Mikor indul az észak-kínai hajó?

— Fél hétkor.

Nikola hirtelen az órára nézett, azután így válaszolt:

— Akkor menj előre. Váltás jegyet magadnak s igyekezzél mielőbb a hajóra jutni; mi is megyünk nemsokára. De ne feledd: mig csak Tientsinbe nem érünk, úgy kell viselkedned, mintha sohasem láttál volna bennünket előbb.

Laohwan meghajolt és elhagyta a szobát.

— Most aztán, — kezdte ekkor Nikola, egy csésze fekete kávéval töltve magának, — igazán eljött a kalandok ideje. Most egynegyed ötre; fél óráig pihenhetünk, akkor aztán indulunk.

Reggelinket bevégezve, egy félóráig csakugyan kényelmesen szivaroztunk; amint azonban az óra a negyed hatot ütötte, Nikola felugrott és csengetett.

— Én most elmegyek hazulról, — szólt a belépő fiúhoz, — és nem tudom, mikor jövök haza. Lehet, hogy egy hét, lehet, hogy egy év múlva. Addig te ügyelsz a házra, hogy semmit el ne lopjanak. Ha visszajövet azt látom, hogy egy ablak be van törve, vagy hogy egy gombostű hiányzik, tiz millió ördögöt szabadítok rád. Mac Andrew ur fogja a béredet fizetni s különben is gondja lesz rád. Ha valamire szükséged van, hozzá fordulj. Megértettél?

A fiú igent intett.

— Elég, mehetsz.

Amint a szolga távozott, titokzatos gazdám különös füttyöt hallatott, melynek hangjára a fekete macska jelent meg s ura térdére, majd vállára ugrott.

Nikola mosolyogva fordult hozzám:

— Ez nem felejt el, ha öt évig lennék is távol. Nincs talán feleség, aki olyan hűséges lenne.

Elnevettem magamat.

Nikola és házaselet; — ez oly képtelenség-

nek tetszett, hogy igazán nem állhattam meg nevetés nélkül. Nikola ezalatt levette válláról a macskát s így szólt, mialatt az asztalra állította :

— Apollyon, — kezdte és hangjában most e percben csendült meg először valami meghatottság; — nekünk most el kell válnunk egy évre. Isten veled, kedves állatom, Isten veled.

Ezzel egyszer-kétszer végigsimitotta a macskát végtelen gyöngédséggel s akkor hirtelen hozzám fordult :

— Menjünk. Mulik az idő.

A macska ott ült az asztalon s nézett, nézett reánk, mintha minden szót értett volna. Nikola hirtelen odalépett, még egyszer végigsimitotta az állat gyönyörű fekete bundáját, aztán kilépett a szobából.

Az utcán már teljes élénkségével uralkodott a nappali élet.

Egy negyedóra mulva tengerparton voltunk, honnan a csónak csakhamar oda vitt bennünket a hajóhoz. Ez nem volt valami nagyon nagy, de minthogy az év e szakában kevés volt az utas, bőven voltunk hely dolgában.

Amint málháimat elhelyeztem fülkémbe, ki-siettem a fedélzetre. Hát csak kicsike egy hely ez a világ! Nem ott is rögtön ismerősre bukkantam? Egy férfi állt előttem, akit annak idején jól ismertem még Ausztriáliában.

— Hogyan, Bruce Wilfred? Ki gondolta volna, hogy téged talállak itt.

— Downing Jim, — kiáltottam fel, inkább megdöbbenve, mint örömmel, ami eléggé érthető volt.

Elmondta, hogyan került ide, hivatalos dologban s ezalatt járkálni kezdtünk fel s alá a fedélzeten.

Nemsokára Nikola is kijött s amint bemutattam a két férfit egymásnak, egy negyedóra mulva mindenki azt hihette volna, hogy régi barátok. Nikola természetesen ezt is meghódította tíz perc alatt. Downing panaszkodott, hogy a nagy hőség kellemetlen bőrkiütést okozott neki, Nikola adott neki tanácsot, meg valami szert is: és tíz perc mulva Dawning határozottan sokkal jobban volt. Persze bámulata és hálája alig ismert határt.

Reggeli tájt már jó messze voltunk Shanghai-tól. Nikola az egész utazás alatt csak úgy szikrázott a jókedvtől és a szellemtől. Résztvett minden szórakozásban; rövid idő alatt ő lett a lelke mindennek; játékokat rendezett s mindenkit egyszerűen elbűvölt kedvességével. Itt meg kell jegyez-nem még egy vonást, ami ebben a csodálatos emberben engem talán minden másnál jobban meglepett. És ez az volt, hogy milyen végtelenül szerette a gyermekeket. Volt különösen egy négy éves kis fiú a hajón, ezzel Nikola csakhamar nagy barátságot kötött; órákig eljátszott vele anélkül, hogy csak egy pillanatra is szórakozott volna.

Mikor ott láttam őket, nagy játékba merülve a fődélzet sarkában, alig hittem a szememnek. Ez az ember, akinek most minden figyelmét a papiros

csónakok kötik le és aki oly odaadással vág ki apró malacokat narancshéjból, ugyanaz a doktor Nikola lenne hát, aki elől Wetherell csaknem eszét vesztve menekült s aki a marcona, bátor Bennelt is csaknem reszketni kényszerítette a puszta megjelenésével.

De hát ez volt Nikola a maga valójában akár narancshéj malacokat vágott, akár politikai cselszövényt dolgozott ki; akár papircsónakot készített játékszernek, akár azon volt, hogy ellopja a leg-hatalmasabb titkos társaság hajmeresztő titkait, a fő az volt, hogy mindig mindenbe teljes lelkierejével, minden képességével ment bele és soha nem hagyta abba, amíg be nem látta, hogy hasztalan volna tovább is törődnie vele.

Ilyenkor aztán rögtön abbahagyta, anélkül, hogy tovább csak egy pillanatig is sajnálkozott volna rajta.

Laohwan az egész idő alatt hiven megtartotta Nikola ama parancsát, hogy úgy tegyen, mintha egyáltalán nem tartoznánk össze.

Az utazás a part mentén nem volt valami izgalmas s egy csendes alkonyra végre elértük Tientsint, amely, mint ismeretes, Yu-Ho vagy Nagy Csatorna és a Pei-Ho összefolyásánál fekvő kereskedelmi kikötő.

Amint kiszálltunk, először is az lepett meg, hogy Nikola itt csakugy otthon volt, mint Shanghaiban. Rendelkezett, hogy málhánkat valami Williams nevű ur házába vigyék.

Odaértünk a ház elé s a verandáról egy idős, de határozottan nagyon szép férfi nézett le reánk, amint gyaloghintonk megállt. Arcán egy ideig végtelen meglepetés tükröződött s csak percek mulva szólalt meg:

— Lehetséges-e? Doktor Nikola! Igazán ön az?

— Nemcsak hogy lehetséges, hanem teljesen bizonyos, hogy én vagyok. Két éve mult, hogy utoljára volt szerencsém, Williams ur, de ön semmit sem változott azóta, hogy Mah Fengnek azt a leckét adtuk Seoulban.

— Ön tehát nem feledte még el?

— Semmivel sem jobban mint maga Mah-Feng, aki pedig ugyancsak jól emlékezett rá még akkor is, mikor utoljára láttam Singaporeban, — felelt doktor Nikola rövid nevetéssel.

— S miben lehetek szolgálatára jelenleg?

— Arra kérem, engedje meg, hogy néhány pillanatra igénybe vegyük szives vendégszeretetét. Ez itt barátom, Bruce ur, akivel együtt fontos munkára vállalkoztunk.

— Rendkívül örvendek, uram, — fordult most hozzám Williams ur s ezzel bevezetett bennünket a házba.

Tíz perc mulva már teljesen otthon éreztük magunkat s noha én már alig birtam Laohwant bevárni, Nikolánál ismét észrevettem valamit, ami bámulatra ragadott, mert önuralmának bámulatos bizonyítékát láttam benne.

Amint ugyanis elhelyezkedtünk, elővett egy vegytani könyvet, amely elválthatatlan utitársa volt s annak nyomán számításokat kezdett tenni s annyira egész lélekkel neki adta magát a dolognak, hogy mikor Laohwan már megjelent, akkor sem tette félre a könyvet (amint én tettem volna), mielőtt számításait be nem fejezte.

Ekkor hallottam aztán, hogy Laohwan ezeket adta hirül Nikolának :

— Már várják a kegyelmes ur megérkezését és noha én magam nem voltam ott, megtudtam, hogy nagy készüléteket tesznek excellenciád fogadására :

— Akkor legjobb lesz, ha lovakat fogadsz és az embereket is készen tartod, mert valószínű, hogy már holnap reggel indulunk Pekingbe.

— Milyen időtájban akarja excellenciád a házat felkeresni ?

— Félitzenegy és tizenegy óra közt ma este, — felelt Nikola s azzal elbocsátotta Laohwant.

Hét órakor megebédeltünk s mialatt ebéd után pipáztam a verandán, Nikola az ebédlőben maradt, félórai komoly beszélgetésre gazdánkkal.

Mikor kijött, figyelmeztetett, hogy ideje lesz átöltöznünk. Azonnal felkeltem s erre mindketten szobánkba mentünk, honnan kínai álöltözetünkben jöttünk ki s megindultunk a bennszülöttek városrésze felé. Megvolt félitzenegy, mire odaértünk, de Nikola azt mondta, hogy többféle oknál fogva jobb,

ha inkább megvárakoztatjuk egy kicsit az illetőket, semminthogy sietséget áruljunk el.

Arról a hasonlithatatlanul szennyes, elhanyagolt és fülledt városrésztől, amelyen áthaladtunk, jobb ha nem beszélek s egyenesen arra térek, hogy egy hosszú utca szögletén kiszálltunk gyaloghintónkból, mert az ut hátralevő részét Nikola gyalog akarta megtenni.

Végig menve a sötét sikátoron, végre oda-érkeztünk a keresett házhoz.

Az ajtó fölött rácsos erkély volt; az alacsony ajtó pedig nehéz tölgyfából készült. Laohwan háromszor megkopogtatta az ajtót, s a harmadik koppantásra az ajtó ki is nyílt.

Laohwan sugott valamit az ajtónállónak, mire az rögtön bebocsátott bennünket.

— Csak egy nap van az égen, — szól az ajtónálló alázatosan.

— De csillag van sok, — felelt Nikola, mire a kapus elvezetett a második ajtóig. Ideérve néhány szót szól, halk morgó hangon, mire belülről ezt az ajtót is kinyitották s mi beléptünk, egy embert pillantva meg, ki várni látszott reánk, kezében egy sajtószerű alakú lámpát tartva.

Szóltanul intett, hogy kövessük, mire egy másik folyosón is végig haladtunk, hogy ennek végén egy lefüggönyözött, boltozatos bejáráshoz érjünk.

Vezetőnk félrevonta a függönyt, bebocsátott

bennünket s mögöttünk ismét összevonta a nehéz redőket.

Belépve, kíváncsian néztem körül s láttam, hogy egy nagy, de igen sajátságos teremben vagyok ; — a padló, a falak, a mennyezet mind, mind egyforma anyagból volt, valami igen sötét fából ; azt hiszem, tek-fa lehetett.

Butorozatlan volt teljesen, mindössze a falakon voltak zászlók, egy sarokban pedig egy halom vánkos. Mikor beléptünk, senki sem volt a szobában, de néhány perc múlva halk léptek hallatszottak az ajtón kívül ; s amint én éppen megfordultam, hogy Nikolához szóljak, egy sajátságos jövevényel álltam szemben.

Öreg kínai volt a jövevény, lehetett már nyolcvan, nyolcvanöt éves is. Arca olyan ráncos volt és barna, mint egy töpörödött bőralma ; haja pedig, mely hosszú fonatban csüggött hátán, hófehér. Meggörnyedt alakjával, botjára támaszkodva kicsit reszketős léptekkel közeledett felénk. Az volt a legsajátságosabb, hogy noha a ház nagy gondozottságot s mi több gazdagságot is árult el, maga az ember, ki a ház gazdájának látszott, jóformán rongyokba volt öltözve ; mindenesetre olyan ruházatba, mely a legnagyobb szegénységről beszélt.

Természetesen ez az ember is, mint mindenki, rögtön megsejtette ösztönszerűleg, hogy Nikola a fő a csoportban és ezért odalépve hozzá, mélyen

meghajolt s a szokásos kínai bókok után így szólalt meg:

— Nagy türelmetlenséggel vártuk kegyelmes ségedet. Minden intézkedés megtörtént arra nézve, hogy a tovább haladás lehetséges legyen.

— Tsan-Chuban késleltetett valami, — felelt Nikola. — S most mondd el, mi történt eddigelé?

— Hirt küldtünk Pekingbe és a főpap a Llamaseraiban várni fogja excellentiádat. Többet nem mondhatok.

— Ez elég. S most hadd halljam, mit mondtak jövetelemre nézve.

— Azt, hogy akik választottak, helyesen választottak.

— Jól van. Most hagyj magunkra. Fáradt vagyok s egyedül szeretnék lenni. Éjjelre itt maradok s napkeletkor indulok. Legyen gondod, hogy senki se zavarjon.

Az öreg ember biztosította Nikolát, hogy parancsait teljesíteni fogja. Ezzel elhagyta a szobát.

Amint eltűnt az ajtó mögött, Nikola a szoba tulsó végébe hívott s ott ezt sugta fülembe.

— Most látom csak, hogy a véletlen szerencse is kezünkre játszik. Most már csakugyan remélem, hogy tervem sikerülni fog. Hallgasson reám. Mikor ma este megérkeztünk, megtudtam Williamstől, (aki melleleg mondva, ép annyit tud Kina titkos, belső életéről, mint akár magam), hogy amit gyanítottam, az csakugyan megtörtént. Vagyis, hosszú szünet

után választás volt azon céllal, hogy betöltsék annak az embernek helyét, akit annak idején az én emberem megölt a Llamaseraiban, hogy a varázsvesszőt hatalmába kerithesse. Az ember, akit megválasztottak, a Hankow-ban levő Llama templom főpapja, egy rendkívül vallásos és sajátságos ember. Pekingben már várják a héten, vagy a jövő hétre. Laohwan félrevezette őket, úgy, hogy ennek következtében most engem hisznek a főpapnak és én rajta leszek, hogy tévedésükben meg is tartsam őket. Ha rájönnek, hogy megcsaltuk őket, halál fiaivagyunk abban a pillanatban, de ha sikerül a látszatot fenntartanunk, akkor a lehető legjobb időben vállalkoztunk arra, hogy titkaikat ellessük. Tudom, hogy roppant sokat kockáztattunk, de mivel ilyen jó alkalom soha sem nyílik többé, legyünk rajta, hogy azt felhasználjuk. Most figyeljen ide. Nekem semmi esetre sem lesz jó e házat elhagynom az éjjel, de viszont Williamsnek hirt kell adnom. Irok neki s a levelet önnek kell elvinnie. Holnap kora reggel két sürgönyt kell elküldenie.

Ezt mondva, kihuzott a bő ruhaujjába varrt zsebből egy kis jegyzőkönyvet s leülve a földre, irni kezdett. Vagy öt percig teljes némaság uralkodott a teremben; ekkor Nikola kitépett két vagy három lapot a jegyzőkönyvből s átadta nekem.

— Ezt vigye Williamshez. Ki kell neki tudnia valami módon, hogy ez a másik ember hol van, még pedig haladéktalanul s aztán hirt adni azoknak,

kiknek szintén küldök sürgönyt. Bármilyen történjék is, el kell fogniok, mielőtt oda érhetne, ahova készül s ha megfogták, a tengerre kell szállítaniok. Ha egyszer ott van, nem is szabad partra bocsátaniok addig, míg mi nem leszünk ismét otthon Shanghaiban.

— S Williams kinek sürgönyözzön?

— Két embernek, akikben feltétlen megbízom. Az egyiknek neve Eastover, a másiké Prendergast. Ezt a tudósítást küldje nekik.

Ezzel átadott egy másik szelet papirost is.

„Prendergast és Eastover, Gregson címén. Hongkongban.“

„Jőjjenek legközelebbi hajóval Tientsinbe. Egy percet se késsenek. Odaérve menjenek Williamshez.“

Nikola.“

V.

Virágszál a viharban.

Amint a szobát elhagyva a folyosóra értem, az ajtónálló kivezetett a kapuig, honnan már könnyen volt az utcára jutnom. De amint kiértem, láttam, hogy idejövetelünk óta a szép csillagos ég nagyon beborult; nehéz, fekete felhőtömegek rohantak, kergetőzve s haragjukban itt-ott tompa, mennydörgő morajban törtek ki. De volt a városban más változás is. Az előbb oly csendes utcákon most lépten-nyomon emberekre akadtam s valamennyin izgatottság látszott. Nézésük, járásuk mind olyan nyugtalan volt; s mikor itt-ott az utca-sarkokon csoportok mellett haladtam el, az emberek beszédjének töredékei nem olyanok voltak, melyek megnyugtathattak volna.

Ugy éreztem, hogy az ég is, a föld is vihar előtt áll.

De végre is, a dolog nem tartozott reám, meggyorsított léptekkel tartottam tehát Williams ur háza felé.

Dolgozó szobájának üvegajtaja elé érve, láttam, hogy a ház ura ott ül nagy íróasztala előtt,

munkába merülten. Halkan kopogtam az üvegajtón, minek hallatára oda jött az ajtó felé. Kíváncsi voltam, felismer-e álruhámban, de a módból, ahogyan fogadott, rögtön meggyőződhettem, hogy sejtelve sem volt, kivel beszél.

— Mit kíván, — kérdezte kínai nyelven.

Kissé előre hajoltam, hogy fülébe sughassam a választ.

— Egy kérdést szeretnék intézni nagyságodhoz, ha meg méltóztatik engedni.

— Nem most van annak ideje, — válaszolt, — jőjön reggel.

— De akkor már késő volna, uram, — feleltem komolyan. — Őseinek szellemére esküszöm, hogy amit mondani kívánok, azt még ma kell elmondanom.

— Akkor hát jőjön Isten nevében és mondja el, — felelt kissé kedvetlenül s intett, hogy lépjek be. Leültem tehát egy alacsony székre, kezeimet betakarva ruhám bő ujjával az igazi kínai szokás szerint. Valamint az ő szokásukat követtem arra nézve is, hogy a beszédet csürni-csavarni kezdtem, mielőtt igazán a dologra tértem volna. Láttam, hogy türelme fogytán van.

— Tudja nagyságod, hogy a házát naplemente óta szemmel tartják?

— Kicsoda és mi okból? — kérdezte kissé kényelmetlenül érezve magát.

— Három ember, még pedig a két idegen ur miatt, akik a délutáni hajóval érkeztek.

— Miféle idegenek, — kérdezte ártatlanul, de észrevettem, hogy egy kicsit kutatóbban nézett rám, mint annak előtte.

— Az, akit mi úgy hívunk, hogy az „ördög-szemü ember“, akit azonban ön Nikolának nevez; — és annak a társa.

A Nikola nevet ép úgy ejtettem ki, mint ahogy egy kínai tette volna s azután vártam, hogy mit fog mondani. Mikor láttam, hogy csakugyan nyugtalankodni kezd, hirtelen hangot változtattam s természetes hangomon mondtam:

— Ugy látszik, Williams ur, hogy elég jól játszom a kínai ember szerepét.

Meglepetve nézett rám.

— Csak nem Bruce ur?

— Az vagyok és egyenesen Nikolától jövök fontos ügyben; levelet is hozok; arra kéri önt, hogy azonnal intézkedjék a levél értelmében.

Amint Williams az irást átvette, elolvasta egyszer, kétszer, háromszor. Mikor már jóformán könyv nélkül tudhatta, felállt; odament egy nagy vasszekrényhez a szoba másik végében; — kinyitotta és egy fiókot kivonva, gondosan beletette a levelet. Majd ismét odajött az asztalhoz s összeráncolt, gondterhelt homlokkal mondta:

— Tudom, hogy ön Nikola alkalmazottja Bruce ur, de azt kérdezem, van-e önnek tudomása arról, ami a levélben van?

— Arra az emberre vonatkozik, akit Peking-

ben várnak, hogy birtokába vegye a harmadik botot?

— Arra, — válaszolt Williams izgatottan szurkálva irótollával itatóspapírosát.

— S most ön azt forgatja elméjében, vajjon tanácsos-e az, amit Nikola kíván?

— Igaza van. Mit gondol, tudja Nikola azt, hogy a kérdéses ember főpap volt a legnagyobb hankow-i templomok egyikében?

— Bizonyára tudja. De ön azt mondja, hogy az illető főpap *volt*. Hát eszerint lemondott előbbi állásáról azért, hogy az ujat elfogadhassa.

— Természetesen.

— Ugy ez esetben a nehézség sokkal kisebb.

— Egy irányban igen, de más szempontból nehezebbé teszi a dolgot. Ha még mindig pap s mi mint ilyent ragadjuk el, akkor a kormánnyal meg az egyházzal kell szembeszállanunk e tettért. De ha nem pap többé s így szivárog ki valami hír arra nézve, amit tenni akarunk, akkor viszont a titkos társasággal kell felvennünk a harcot, amely pedig hatalmasabb a világ minden kormányánál vagy egyházánál.

— Nikola megadta önnek az utasításokat?

— Meg. S azt be kell vallanom, hogy inkább felveszem a harcot a kormánnyal, vagy akár a titkos társaság millióival is, semhogy Nikola kívánásainak csak egy parányit is ellenszegüljek. Azonban ha Nikola elég vasfejű ahhoz, hogy

ilyen óriási bizonytalanság ellenére is belemenjen a dologba, akkor mondhatom, hogy nem adok egy fillért sem az életéért, de még azéért sem, aki vele megy. Hallgasson meg, miért állítom ezt. Az a titkos társaság, melynek rejtelmeibe Nikola be akar hatolni, a legnagyobb és leghatalmasabb a világon. Úgy mondják, hogy tagjainak száma meghaladja a husz milliót. Mindenütt vannak képviselői az egész óriási kínai birodalomban, nem is szólva Malaysia, Ausztrália és Amerikáról. Szabályai, törvényei rendkívül szigorúak s most gondolja meg ezt: Nikola egyenesen oda akar menni a társaság hatalmi központjába, hogy a három legfőbb, leginkább beavatott ember egyikének szerepét játssza. Nincs-e így minden pillanatban kitéve annak, hogy felismerik? S ezt végig gondolva nem találja-e ön is, hogy Nikola vállalata képtelenül vakmerő?

— Teljesen egyetértek önnel, de hát Nikola végre is Nikola.

— Igaza van. Ezzel mindent megmondott. Nikola végre is Nikola.

— Milyen választ vigyek tehát neki?

— Hogy azonnal munkához fogok. Várjon, kérem, jobb lesz, ha írásban küldöm a választ, hogy ne legyen semmi félreértés.

Ezzel irni kezdett s nemsokára átadta a levelet.

— És a sürgönyökre nézve? — kérdeztem.

— Magam adom fel abban a pillanatban, amint a sürgönyhivatal nyitva lesz.

— Naplementekor indulunk Pekingbe s azért most bucsut is mondok.

— Nem szándékozik visszafordulni, ugy-e?

— Szó sincs róla.

— Ön bátor ember.

— Remélem, az leszek a ránc következő napokban.

— Isten önnel. Kivánok minden szerencsét erre a nehéz utra.

Amint kiléptem az utcára, éppen éjfél ütött, de a felhők ezalatt ismét elvonultak és az ég csillagos volt.

Amint a főutcába értem, a benszülöttek városrészében hirtelen lárma, ingerült beszéd, szitkozódás ütötte meg fületem. A zaj egyre nőtt, közeledett s nemsokára a lármázó tömeget is megpillantottam, amely gyorsan jött az utcán lefelé. Ha lehetett volna, elmenekültem volna előlük valami mellékutcába, de itt, ezen a darabon nem nyílt a főutcából kijárás s a tömeg nemsokára jóformán körülvett és sodort magával; mennem kellett, ha akartam, ha nem.

Mintegy fél mértföldnyire haladhattam így, mikor egy mellékutca sarkához érve a tömeg hirtelen befordult s a legközelebbi szögletház előtt állott meg.

Fogalmam sem volt, mit jelenthet mindez s megkérdeztem a mellettem álló suhancot.

Ez ezt a rövid, de tartalmas választ adta:

— *Kueidzu!* (ördög).

Amint ezt kimondta, felkapott egy követ s a ház ablakainak hajította.

Megtudtam tehát, hogy a ház egy angol keresztény hittérítő lakása s mivel a fanatikus tömeg nem akarja a keresztény hit terjedését, szeretné a hittérítőket megfélemlíteni. A ház gazdája nem volt otthon és a felbujtott tömeg meg akarta rongálni a házat.

Mit tehettem volna egymagam a tömeg ellen? Folytattam tehát az utamat. Nem sejtettem, hogy ezzel éppen nem szakadtam el az eseményektől.

A sarkon befordulva, éles átható sikoltás, segélykiáltás ütötte meg fülemet. Azonnal megálltam, hogy rájöhessek, honnan ered. Nem kellett azonban soká várnom, mert néhány pillanat múlva ismét felhangzott még ijesztőbben. Ekkor már rájöttem, hogy a bal kéz felől levő szűk kis sikátorból jön a hang. Futni kezdtem teljes erőmből. A sikátor, ahonnan a hang jött, oly sötét volt, hogy eleinte semmit sem láttam; csak később vettem észre három alakot az utca tulsó végén.

Amint futva odaértem, láttam, hogy az egyik alak egy leány volt, a másik egy öreg ember, ki éppen abban a percben rogyott le a földre, mikor odaértem, — a harmadik alak pedig, ezek megtámadója, egy fiatal kínai volt, a nép alsó osztályából való; valami gyaloghintó vivő *kuli* vagy eféle.

Ott állt az öreg ember mellett s késével a leányt fenyegette.

Szandálom nem ütött zajt a kövezeten, úgy hogy a három közül egy sem vette észre közeledésemet egészen addig, míg egyenesen mellettük nem voltam. De bármily sietve mentem is, mégsem lehettem ott elég hamar, mert éppen mire odaértem, láttam, hogy a leány kétségbeesett bátorsággal vetette rá magát megtámadójára, aki felémelte törét s azt a leány vállába döfte. De nem hatolhatott mélyre, mert abban a percben, ahogy sujtott, én meg teljes erőmmel vágtam arcába öklömmel. Az ütés oly súlyos volt, hogy az ember megszédülve lerogyott és messze hemperedett tőlem. De egy pillanat múlva ismét összeszedte magát, talpra állt és futásnak credt a szűk utcán lefelé, teljes erejéből orditva :

— Kueidzu, Kueidzu !

Rohant, hogy a tömeget odacsődítse.

Én pedig letérdeltem a leány mellé, aki ájultan feküdt a földön. Arca halálsápadt volt s láttam, hogy bal vállából vér szivárgott át a ruhán.

Most a másik felé fordultam s láttam, hogy a szép, nemes arcú, ezüst szakállu férfi halva van.

Látva, hogy szegényen már nem segíthetek, ismét a leányhoz fordultam, ki ezalatt feleszmélt s azt kérdezte angolul, hogy mi történt ?

— Megsebesítették önt, — feleltem.

— Hát atyám?

Semmi célja sem lett volna annak, hogy áltassam a szegény leányt, azért egyszerűen ezt mondtam:

— Fájdalom, szomorú hírt kell tudatnom önnek; attól félek, hogy meghalt.

E szóra halk sikoltást hallatott s úgy látszott, ismét elvesztette eszméletét.

Én azonban nem vártam, míg újra magához tér, hanem először is odasiettem a holttesthez s felemelve az utca közepéről, egy sötét sarokba vittem, hogy ha a tömeg odajön, rá ne találjon. Majd a leányt kaptam fel s futottam vele, ahogy bírtam az utcán lefelé, amerről jöttem. Odaérve arra a helyre, hol a sikoltást először hallottam, irányt változtattam és egyenesen céloom felé siettem. Mintegy tíz perc múlva elértem a házat.

A Laohwantól látott módon kopogtam, mire azonnal bebocsátottak.

A második ajtó őre azonban nem állta meg szó nélkül s megkérdezte, mit hozok.

— Micsoda joggal kérded tőlem, — riadtam rá, gőgös modort tanusítva. — Kegyelmes urunk küldött ezért az idegen ördögért, hogy kikérdezhesse. Most pedig félre az utból, ha azt nem akarod, hogy baj legyen.

Ez hatott.

Amint Nikola megpillantott, örömmel sietett felém.

— Nagyon nehezen vártam már egy óra óta, — szólt izgatottan, — de az Istenért, mit hoz ?

— Egy leányt. Azt hiszem, egy hittérítő leánya. Megsebesítették s még most is magánkívül van. Ha közbe nem lépek, meggyilkolta volna ugyanaz az ember, aki atyját is megölte.

— De mi az Isten csodájának hozta ide ?

— Mit tehettem volna mást ? Atyja meghalt, házukat pedig, azt hiszem, le is rombolta a tömeg.

— Tegye le, — szólt Nikola.

S amint letettem az ájult leányt, Nikola bámulatos ügyesen s olyan gyengédséggel, amelyre soha sem hittem volna képesnek, eltávolította a ruhát a leány válláról, megmosta a sebet és aztán kinyitotta azt a kis gyógyszeres ládát, melyet mindig magával vitt, s valami balzsammal bekente a sebet, majd bekötözte puha kínai gyolccsal.

Azután így rendelkezett :

— Emelje fel a leány fejét, hadd próbáljam meg ennek a hatását.

Ezt mondva, parányi metszett üveget vett ki a ládikából, olyan alakut, mint az európai hölgyek illatszeres-sót tartó üvegcséi ; aztán kinyitotta a leány száját s néhány cseppet öntött nyelvére a folyadékából.

A beteg ugyyszólván rögtön kinyitotta szemét, de amint meglátta, hogy két kínai hajol föléje, irtózáttal és undorodással hunyta be szemét s majdnem lehanyatlott ismét ijedtében.

De Nikola megszólalt angolul:

— Ne féljen semmit. Jó kezekben van. Mi megoltalmazzuk önt bárki ellen.

Szava ugylátszik, felidézte a leány lelkében a történeteket, mert rögtön így felelt:

— Szegény atyám! Mit csináltak vele?

— Hogy az ön életét megmenthessem, — feleltem, — ott kellett hagynom holttestét az utcán, de biztonságba helyeztem.

— Oda megyek érte és hazaviszem, — szólalt meg a leány s fel akart emelkedni, de Nikola visszatartotta.

— Maradjon nyugodtan s bizzon mindent reám. Gondom lesz rá, hogy atyja holttestét megtalálják és megvédelmezzék.

— De haza kell mennem.

— Szegény gyermekem — felelt Nikola gyengéden — ön még nem tud mindent. Nincs már otthona, ahova haza mehetne. A tömeg lerombolta a házat.

— Istenem! Mi lesz velem! Atyámat megölték, házunkat lerombolták. Pedig mi úgy biztunk bennük.

Nikola nem felelt, csak kiment a másik szobába, aztán visszatérve így szólt:

— Már küldtem embereket, hogy a holttestet megkeressék. Biztos helyre fogják vinni és félóra múlva az angol konzul már nyomoztatni fogja a gyilkost. Most pedig mondja el, hogy történt az egész.

— Elmondom, amit tudok. De magam sem tudom, hogy lehettek olyan csekélységnek ily borzasztó következményei. Ma este, félnyelckor elhagytuk a házat atyámmal, hogy odamenjünk a kis templomba, melyet néhány hívünk, akiket mi térítettünk meg, épített számunkra. Már az istentisztelet alatt észrevettem, hogy a templom körül nyugtalanul járnak-kelnek. Amint kiléptünk, nagy tömeget pillantottunk meg. Nem támadtak reánk, hanem mikor egyikük valamit kiáltott, a tömeg megindult és futni kezdett. Akkor még nem tudtam, amit most tudok, hogy házunkhoz indultak, hogy lerombolják. Mi azt gondoltuk, jobb ha kikerüljük őket és valami mellékutcán megyünk haza. De amint abba a sötét kis sikátorba értünk, ahol ön talált bennünket, egy ember hirtelen megrohanta atyámat s valami vasbottal a földre terítette. Én, meg akarva atyámat menteni, arra igyekeztem, hogy róla magamra tereljem támadónk figyelmét, mire aztán kést rántott elő és megsebesített. Akkor ért oda ön s az embert megszalasztotta.

Mialatt ezt mondta, gyengéden karomra tette kezét.

— Nem tudom eléggé kifejezni, milyen hálás vagyok, — szólalt meg ismét.

— Nagyon csekély szolgálat volt, amit tehettem, — feleltem, szinte zavarba jőve szavaira és érintésére. — Bár csak előbb érhettem volna oda.

— S mit csináljak én most ezek után ?

— Vannak-e barátai Tientsinben, — kérdezte Nikola. — Olyanok, akikhez elmehetne?

— Senkivel sem érintkeztünk, hanem van egy nővérem Pekingben, egy ottani hittérítő felesége. Segítségemre lehetne ön abban, hogy oda jussak?

— Magam ugyan nem vihetem oda, — szolt Nikola, — hanem utba igazithatom, hogy eljusson nővéréhez. Itt azonban, ebben a házban addig sem maradhat. Ne ijedjen meg, azért gondom lesz rá, hogy ügyeljenek önre.

Ezzel ismét elhagyta a szobát s én csak most vettem először szemügyre a leányt. Huszonkét-huszonhárom éves lehetett, arca tökéletes tojásdad vonalú, arcbőre pedig a legfinomabb, leghamvasabb bársony, amit valaha láttam. Szája kicsiny volt és gyönyörű metszésű; nagy szeme és gazdag haja a legszebb barna színű.

De ami a legjobban szembe ötlött rajta, az arc kifejezése volt; szelid, gyengéd, csupa kedveség. Ez az arc volt hát arra kiszemelve, hogy engem álmaimban is felkeressen a ránk elkövetkező napokban.

Sohasem voltam valami lobbanékony természetű (igaz, hogy keveset is voltam nők társaságában), de most olyan rezgés, olyan megindultság futott végig egész valómon, amilyenhez hasonlót soha nem éreztem.

— Hogyan fogom önnek valaha megkö-

szönni, amit értem tett, — kérdezte, amint magunkra maradtunk.

— Azzal, ha a nehéz csapást bátran fogja elviselni. És most mondja, nagyon tolakodónak tartana, ha a nevét kérdezném?

— Dehogy. Medwin Gladys Mary a nevem. És az öné?

— Az enyém? Ebben a ruhában Mah-Poo lehetne, de a valóságban Bruce Wilfrednek hívják.

— De ha ön angol, akkor miért viseli ezt az álruhát?

— Azt, sajnálatomra nem mondhatom meg önnek. Hanem tudja-e Medwin kisasszony, hogy minden valószínűség szerint ön az utolsó angol nő, akivel életemben beszélek?

— Hogy érti ezt?

— Erre ismét csak annyit felelhetek, hogy nem mondhatom meg. Elég, ha annyit közlök önnek, hogy néhány óra múlva indulok egy olyan vállalat végrehajtására, mely minden valószínűség szerint életembe fog kerülni. Magam sem tudom, miért mondom ezt el önnek, de az ilyen pillanatban az ember nem tud kellőleg józan és prózai lenni. Aztán meg, noha csak néhány órával ez előtt láttam önt először, úgy tetszik, mintha évek óta ismerném. Az imént azt mondta, hogy szolgálatot tettem önnek; tenne-e most ön is értem valamit?

— Mi volna az, — kérdezte, kis kezét ismét karomra téve.

— Ez a gyűrű itt, — kezdtem egy sima arany karikát vonva le ujjamról, — szegény édes anyám utolsó ajándéka volt. Nem merem magammal vinni oda, ahova indulok. Megengedné, hogy arra kérjem, őrizze meg számomra? Ha úgy esnék, hogy sohasem térek vissza, talán megteszi azt, hogy viselni fogja, mint emléket, annak emlékét, hogy, mint mondja, szolgálatot tehettem önnek. Olyan szép volna, ha arra gondolhatnék, hogy van a világon egy nő, aki barátsággal van hozzám.

Ezzel felemeltem a karomon nyugvó kis kezét s rátettem a gyűrűt ujjára.

— Örömmel megőrzöm, — szólt a leány, — de mondja, igazán olyan veszedelmes ut az, amire készül?

— Veszedelmesebb, mint gondolná. De afelől bizonyos lehet, hogy ha életben maradok, megtalálom önt s eljövök a gyűrűért.

— Nem felejttem el, — felelt éppen mikor Nikola megjelent a küszöbön.

— Kedves kisasszony, szólalt meg, — intézkedtem, hogy önt elszállítsák egy jó barátom házába, aki mindent meg fog tenni önért, amíg Tientsinben marad. Azután pedig gondoskodni fog, hogy ön baj nélkül juthasson el Pekingbe. Most pedig azt hiszem, legjobb lesz ha indul. Gyaloghintó vár az ajtó előtt és barátom már várja önt. Bruce ur, kérem, kísérje ki Medwin kisasszonyt.

— Milyen jó ön, uram!

— Oh, dehogy. Bőségesen visszafizetheti azt amit tettem, ha megigér egy kegyet.

— Miben lehetek szolgálatára?

— Arra, ha soha sem emlit senkinek semmit arról, hogy velünk találkozott. Ha megmondom, hogy életünk jórészt attól fog függni, hogy ön titoktartó lesz-e vagy sem, akkor bizonyosra veszem, hogy kérésemet teljesíteni fogja.

— Senki sem fog tőlem hallani egy szót sem.

Nikola meghajolt, aztán pedig hirtelen sarkon fordult s megindult a szoba másik vége felé. Látva, hogy ez jeladás volt arra, hogy a leány távozhatik, lekisértém az utcaajtóig s ott halk hangon bucsuztam el tőle.

— Isten önnel, — sugtam, — ha csakugyan visszatérek, kérdezősködni fogok ön után ott, ahova most megy.

— Isten önnel, járjon szerencsével mindenütt. Isten óvja!

Amint kezet fogtunk, éreztem, hogy ujjai valamit tettek a tenyerembe. A gyaloghintó megindult és én visszavontam kezemet. Mikor eltűntek a sarkon, visszamentem Nikolához s láttam, hogy lehajtott fővel, hátratett kezekkel jár fel s alá.

Majd odajött hozzám s nem is téve többé említést arról, ami az imént végbement, úgy, mintha semmi sem történt volna, csak ennyit mondott:

— A lovak egy óra mulva az ajtó előtt lesznek. Ha pihenni akar egy kicsit, ne mulasszon egy percet se, én pedig azalatt felkeresem azt az öreg embert, akit ma este láttunk. Szeretnék tőle valamivel több utbaigazítást kicsikarni. Ne távozzék innen, míg vissza nem térek, a jövőre nézve pedig, kérem, ne feledje el, hogy főpap vagyok s mint ilyen a legnagyobb tiszteletre tarthatok számot. Emlékezzék rá, hogy legkisebb hiba nemcsak terveinket teszi tönkre, de fejünket odajuttatja a legközelebbi városkapura.

— Nem fogom feledni, — válaszoltam, mire Nikola elhagyta a szobát.

Amint magamra maradtam, először is azt néztem meg, mit hagyott nálam emlékül Medwin kisasszony. Kis arany medaillon volt, különös szépen vésvé, de fájdalom, arckép nem volt benne. Valószínűleg nyakán viselhette, mert egy keskeny, szinehagyott szalagon függött.

Hirtelen a nyakamba vettem a szalagot, a medaillont pedig ruhám alá rejtettem, hogy így mindenkorra megőrizhessem, azután pedig lefeküdtem néhány vánkosra a sarokban s hamarabb, mint ahogy kimondom, álomba merültem.

Csakis azért ébredtem fel egy óra mulva, mert Nikola megrázott a vállamnál fogva.

— Itt az idő, — szólt. — A lovak az ajtó előtt állnak, indulnunk kell.

Alig tértem magamhoz, mikor ismét nyílt az

ajtó s a ráncos arcu öreg kínai lépett be rajta reggelit hozva, amely főleg rizsből és apró durva kukoricaliszt-kalácsokból állt. Sietve fogtunk hozzá s aztán kitünő teával öblítettük le a különös reggelit.

Reggeli után Nikola egyideig halkán, de igen heves kézmozdulatokkal magyarázott valamit az öreg embernek, azután pedig intett s megindultunk, nyomunkban az egész háznéppel, akik tiszteletből mind kikisértek az ajtóig. Ott öt poni ló várt ránk; kettő a málhát vitte, a három másikat pedig mi használtuk: Nikola, Laohwan meg én.

VI.

Peking felé.

A nap éppen akkor tűnt fel a szemhatáron, mikor Tientsin legutolsó házai mellett haladtunk el.

Én ugyan szivből örültem, hogy a várost elhagytuk, de azért csakhamar beláttam, hogy utunk nem ígérkezett valami nagyon kellemesnek.

Két-három mértföldön keresztül folyton szik-kadt mocsarakon át vitt az ut, azután olyan száraz sikságra értünk, hogy a szurós, kavicsos homok, mit a szél arcunkba csapkodott, úgy érintett, mintha csak jégeső lett volna.

Némán haladtunk előre.

Nikola, állítólagos magas rangjánál fogva néhány ölnyire előttünk; utána én, mögöttem Laohwan végül pedig a két Mafoo (benszüllött lovász) a teherhordó lovakkal.

Hogy Nikola mire gondolt, nem is képzelhetem, de ami engem illet, bevallom, hogy az én gondolataim bizony lépten-nyomon visszatértek ahhoz a leányhoz, akit megmentettem. A halvány,

édes arc nem akart távozni lelkemből egy pillanatra sem és minduntalan azon vettem magamat észre, hogy arra a mélységes sötét szempárra és arra a selymes barna hajtömegre gondolok.

Mi több, már-már azt kezdtem kívánni, bár gondoltam volna meg jobban a dolgot, mielőtt el-igérkeztem volna Nikola utitársául, de azután csakhamar megnyugtattam magamat, hogy hiszen ellenkezőleg, ha Nikolához nem csatlakozom, Medwin kisasszonnyal sem találkoztam volna soha s azonkívül abban az anyagi helyzetben soha, de soha nem lett volna módom holmi udvarlásra gondolni.

Mikor már vagy öt mértföldnyire haladtunk, Nikola egyszerre csak magához intett s ezt mondta:

— Ezalatt Prendergast és Eastover, kiknek Williams az én kérésemre sürgönyözött, már megkapták a hirt. Egy percnyi késedelem nélkül indulni fognak s a jövő hét közepén a hankowi főpap már hatalmunkban lesz. Hogy aztán az eredményről bennünket értesítsenek, abba ismét beletelik három nap s ez azt jelenti, hogy Pekingben legalább is tiz napig kell maradnunk, mielőtt a Llamaseraiban jelentkezhethénk. Mivel ez így van, meg fogunk szállni a tatár városrészben, egy házban, melyet már régebben ajánlottak nekem. Ott értésükre adom, hogy egy heti magamba-vonulásra, imára és böjtre lesz szükségem, hogy a rám váró nagy feladatra elkészülhessek s ez idő alatt senkivel sem érintkezhetem. A tiz nap leforgása alatt okvetlenül fogok

hirt hallani Prendergasttól; akkor bátran indulhatunk s ami hátra van, már simán fog menni.

— De lehetségesnek tartja ön, hogy emberei egy olyan jól ismert főpapot magukkal vihessenek oda, ahova akarják, anélkül, hogy gyanut keltenének?

— Meg kell tenniök. Teljesen megbizom bennük. Bármily kockázattal járna is a dolog, ha egyszer tudják, hogy kivánom, bizonyára megteszik; eléggé kipróbáltam őket, hogy bizzam bennük. Hanem Bruce, tudja-e, hogy ön nincs ma jó színben.

— Nem érzem magamat egészen jól; a fejem folytonosan fáj; de bizom benne, hogy el fog mulni.

— Akkor hát siessünk. A házat még ma este el kell érünk, odáig pedig negyven mértföld még az ut.

Ügetni kezdtünk. A csunya, bozontos kis kínai ponik amily igénytelenek, ép oly kitűnő futók. Így aztán, noha déltájban néhány órai pihenőt tartottunk, naplementével mégis odaértünk Pekingbe, az említett ház elé.

Hanem az a ház! Igazi tipikus kínai csárda volt; szennyes, elhanyagolt; az apró szobák kényelmetlenek, csaknem teljesen butorozatlanok s az istállók méltóak a lakóházhoz.

A küszöbön ott állt egy mogorva, rossz külsejű kínai kocsmáros s tudom, még az az igen kezdetleges udvariasságféle is kinos módon nehezére

eshetett, amit valahogy magára erőltetett, látva, hogy előkelő idegenek érkeznek.

Mindenekelőtt ennivalót rendeltünk s azután pedig szobáinkba siettünk, hogy a magunkkal hozott pokrócokból és takarókból ágyat vessünk a padlón. Mire ezzel megvoltunk, az ennivaló már készen volt; vagy hat félig nyers tojás, két igen rágós husu tyuk, meg aztán disznóhus úgy elkészítve, hogy az ember azt se tudja leves-e, hus-e, vagy micsoda, ami előtte van. Így csak Kinában tudják készíteni. Irtózatos.

De ami még kellemetlenebbé tette ebédünket, az volt, hogy egész csapat szurtos, undorító koldus özönlött be a házba, mind közelebb jöve. Hogy megszabaduljunk tőlük, Nikola egy marék apró pénzt küldött ki. Hanem ugyan rosszul számítottunk. Ekkor kaptak még csak vérszemet. Egyik egyenesen betolakodott a szobánkba s odaállt az asztalunkhoz, hogy az étvágyunkat tökéletesen elvegye.

Mikor aztán hozzá még gorombáskodni is kezdett, Nikola is felboszankodott s ráparancsolt Laohwanra, hogy ottkünn botozzák meg. Persze jajgatott, amint a bambuszok dolgozni kezdtek, úgy, hogy én végre is kiszaladtam az udvarba s mondtam az embereknek, hagyják futni a koldust Isten hírével, hanem aztán kotródják is.

Nemsokára pihenni tértünk, de az volt a különös, hogy annyi törődés után sem birtam elaludni. Forgolódtam sokáig, de csak egyre nyug-

talanabb lettem. Lázás lehettem, mert borzasztó képek gyötörtek. Minden lépés az utcán, minden kutyaugatás valami másnak tetszett, mint ami valóban volt, valami sokkal boszántóbbnak. Végre annyira ideges kezdtem lenni, hogy felugrottam fekvőhelyemről, gondolva, hogy majd járkálok fel s alá a szobában, így talán kifárasztom magamat s mégis el tudok aludni.

De épen amikor felkeltem, az ajtón kívül, a hosszú folyosón léptek halk nesze hangzott fel. Igen, ez a lépés csakugyan a folyosón volt, nem az utcán; ez már nem volt képzelődés.

Megálltam mozdulatlanul, de a szívem úgy vert, mint valami hatalmas pöröly. Eközben a lépés ismét hallatszott s most már közelebb az én ajtóhoz. De észre kellett vennem, hogy a lépés hangja most különböző, nem olyan, mint előbb volt, nem emberi lépés nesze volt többé, hanem valami összefolyó, nehézkes kuszás hang.

Egy pillanatig szinte megkövülten álltam. De nem sokáig tartott, mire rájöttem, mi lehet ez. Hallottam én ezt a hangot egyszer a Manilla-szigeteken ugyanazon éjjel, mikor szállodánkban egy embert megöltek. Egy pillanatnyi gondolkozás után rájöttem, hogy valaki négykézláb csuszik ott künn a folyosón végig.

De mi okból?

Akkor aztán az is eszembe jutott, hogy a folyosó tulsó fala csak amolyan keskeny párkány,

talán két láb magas mindössze. Az illető ott künn attól fél, hogy az udvarról meglátja valaki.

Erre csendesen visszalopóztam ágyamhoz, kihuztam párnám alól hosszú, borotvaéles vadász-késemet s vártam, mi fog történni. A hang még egyre hallatszott, de ekkor már elhaladt az én ajtóm előtt s amint erre rájöttem, odacsusztam az ajtó mellé, mely csak betámasztható volt; kinyitottam s kitekintettem a folyosóra.

Sehol senki.

Ösztönöm megsugta, hogy a titokzatos látogató az én szobám mellett levő helyiségbe mehetett be; messzebbre menni még nem lett volna ideje. A szomszéd szoba Nikoláé volt, az pedig a kiállott fáradalom után most bizonyosan mélyen alszik.

Már pedig, hogy az a valaki rosszat akar, az bizonyos volt előttem. Ha tehát meg akarom menteni Nikola életét, akkor gyorsan!

Egy pillanat múlva már ott álltam Nikola szobája küszöbén; hallgatóztam, hogy a szobának vajjon melyik részében lehet az az ember? De e percben mély, nehéz lélegzést hallottam, utána pedig valami elnyomott felkiáltást. Erre berohantam a szobába, egyenesen oda, ahol, mint tudtam, Nikola ágya volt. Ahogy oda értem, először is egy mezitelen test vállát, hátát érintettem. Amint ez a kezembe akadt, a következő pillanatban már a földön hempe-regtünk, viaskodva mind a ketten.

Ahhoz hasonló emlékem egy sincs, amilyen

az a küzdelem volt ott a koromsötét szobában. Egyszerre aztán hallottam, hogy Nikola talpra ugrik és az ajtó felé szalad. Kiáltására azonnal mozgás keletkezett a házban, közeledő léptek zaja hangzott, de még mielőtt valaki is bejöhetett volna, végleg legyőztem ellenfelemet s rátelepedtem, hogy mozdulatlaná tegyem.

Laohwan volt az első, aki megjelent egy fáklyával. Nikola azonnal elvette tőle s odasietett, ahol mi viaskodtunk. Lehajolva jól szemügyre vette a nyomorult gazember arcát s aztán így kiáltott fel:

— Ohó! Ugy látszik, hogy nem rablás van a játékban, hanem bosszuállás! Te tehát vissza akartad fizetni a mai büntetést, gazfickó, ugy-e?

Igaza volt. E pillanatban már én is felismertem a betörőben a tolakodó koldust, akit Nikola parancsára megverték.

Csak ennyit mondott nyugodtan:

— Kelj fel!

A koldus engedelmeskedett.

Most Nikola egy pillanatig merőn a szeme közé nézett az embernek, aztán így szólt:

— Nyisd ki a szádat!

Kinyitotta.

— Most nem tudod becsukni többé. Próbáld.

A nyomorult ember erőlködött, ahogy birt, de hiába; állkapcsa oly merev volt, mintha kőből faragták volna. Kétségbeesésében mint az őrült,

ugy futkosott ide s tova s a jéghideg veriték csak ugy csurgott a homlokáról.

— Ide hozzám, — kiáltott rá Nikola. — Állj meg. Csukd be a szádat.

Abban a pillanatban meg tudta tenni a betörő.

— Hunyd be a szemedet.

Megtette.

— Most vak vagy és néma; nem bírod többé kinyitni sem a szádat, sem a szemedet.

Az ember ismét tett néhány kétségbeesett kísérletet, de teljesen hiába. Erre azután ugy el-rémült, hogy odavetette magát Nikola elé és vad taglejtésekkel könyörgött kegyelemért.

Ezalatt többen odajöttek a szoba küszöbéhez és nézték a sajátságos jelenetet.

— Állj fel, — parancsolta Nikola. — Nyisd ki a szádat és szemedet. Meg akartál gyilkolni, de én irgalommal vagyok irántad. Hanem ha még egyszer megpróbálsz, amit ma tettél, szemed világát, beszédedet, mindent elveszek tőled, de örökre. Most takarodjál.

No hiszen annak se kellett ezt kétszer mondani.

Ment, mintha puskából lőtték volna ki.

Mikor a tömeg eloszlott s csak Laohwan maradt velünk, Nikola odaintette magához.

— Tudod-e, — kérdezte tőle, — hogy egyedül csak barátom éberségének köszönhetem, hogy e percben nem vagyok holt ember? Neked kellett volna

ügyelned a folyosó végén és ime! Mivel bünteselek meg?

Laohwan felelet gyanánt alázatosan borult oda ura lábaihoz.

— Felelj, — hangzott ismét ugyanaz a könnyörtelen hang. — Mi legyen a büntetésed? Hát soha többé nem bízhatom benned?

— Őseim sirjára esküszöm, uram, nem vettem észre semmit.

— Ez nem felelet. Kötelességet mulasztottál, ezt pedig, tudod, hogy soha meg nem bocsátom. De mivel máskor mindig hű voltál, nem leszek nagyon szigorú s büntetésül azt szabom rád, hogy haza küldelek. Nyergelj és menj haza Williams urhoz, akinek meg fogod mondani, hogy nem bizonyultál alkalmasnak, azért haza küldtelek. Mindaddig vele maradsz, míg újabb rendelkezést nem hallasz tőlem. De csak annyit mondok, hogy ha ebből valamit is elmulasztasz, harmadnapra kiteritenek. Értettél?

Laohwan ismét némán bókkolt.

— Akkor mehetsz.

Mikor elment, nem állhattam meg, hogy ezt ne kérdezzem Nikolától:

— De nem veszélyes-e az, ha ellenségünké teszünk olyan embert, aki életünket jóformán kezében tartja?

— Barátom, egy hindu közmondás azt tartja, hogy a megbizhatatlan szolgáló olyan mint a törött

lakat. Attól pedig, hogy Laohwan nekünk bármiben is árthatna, egy percig se tartson; Laohwannel eleget voltam együtt arra, hogy ismerjem s tudom, hogy inkább az „ezer kardvágás“ halálával halna meg, semhogy engem eláruljon. De amig itt beszélünk, látszólag nem is méltánylom, amit ön tett. Barátom, én teljesen tisztában vagyok azzal, hogy életemet önnek köszönhetem s csak annyit mondok, hogy ha valaha úgy fordulna a dolog, hogy hálámat bebizonyíthassam, nem fogom elmulasztani.

— Szerencse volt, hogy ébren voltam.

— Igaz, de egyszersmind sajtóságos is, mert a tegnapi nap sok fáradalmi után ugyancsak lett volna oka, hogy mélyen aludjék. Én például úgy aludtam, mint a bunda. De hadd lássam csak! Jóságos ég! Ember, ugy-e mondtam, hogy nem jól van! Mutassa a pulzusát?

Megtapintotta, aztán ijedten nézett szemem közé. Majd sietve vette elő az orvosságos ládát, valamit itatott velem, aztán ágyba parancsolt s én csakugyan rövid öt perc múlva sulyos, álomtalan álomba merültem.

Mikor felébredtem, hat óra lehetett s világos reggel volt már. Sokkal jobban éreztem magamat, mint előtte való este, de azért egyáltalán nem voltam jól. Hogy azonban mi bajom lehetett, arról, nem volt sejtelmem.

Hét órakor valami reggeli félét szolgáltak fel, félnyolckor pedig már lovon ültünk.

Szegény Laohwan nem volt sehol. Bizonyos, hogy az éjjel történekből valami már kiszivárgott a nép közé, mert amerre mentünk, a borzalommal határos tisztelet környezett s én a látottak után magam sem tartottam többé túlzásnak azt a hirnevet, ami Nikolát körülvette.

Mentünk tehát ismét, de délben most is megállapodtunk s alapos pihenőnk egészen négy óráig tartott. Mikor újra utnak indulva, mentünk egy darabot, még haladtunk s derék kis lovaink felkocogtak egy hegyre, abban a pillanatban örvendetes meglepetés ért bennünket: amint lenéztünk, Peking óriási városa ott terült el lábunk előtt.

Milyen szertelen nagynak látszott!

Mintha falai egyenesen a végtelenbe huzódtak volna. Egy óriási torony, az ismeretes kínai stílusban építve, sötéten meredt előttünk s tele volt lövőrésekkel az ágyuk számára. Igazán félelmes volt látni. Hanem amint közelebb értünk, láttuk, hogy a rések és az ágyutorkok csak festve voltak, mint ahogy általában nagyon sok volt a szemfényvesztés a városban mindenfelé.

Bejutva az igénytelen ütött-kopott kis városkapun, egy vezető segélyével végre eligazodtunk s megtudtuk, hogy a ház, amelybe utasítottak, a városnak egyik alantasabb részében feküdt.

Mire odaértünk, már egészen besötétedett s az ajtó csak többszörös kopogtatásra nyílt meg.

Rendkívül elhízott, természetes kínai ember jelent meg a küszöbön.

— Mit kívántok? — kérdezte Nikolától.

— Azt, amit csupán a béke adhat meg, — felelt Nikola.

E szóra a kínai mélyen meghajolt előtte.

— Régen vártuk kegyelmességedet. Ha méltóztatik megtisztelni a házat a belépéssel, minden ami benne van, parancsára áll.

Ezzel megindultunk és ott állapotunk meg egy hátsó szobában. Nikola rendelkezett, hogy hívják a fő mafoo-t; ennek aztán átadta az izenetet és kiküldte a szobából.

Mikor egyedül maradtunk, Nikola így szólt hozzám:

— Ismétlem, hogy én most valami rendkívüli tudású és szentéletű ember vagyok s szükséges, hogy ezt egész környezetünk tudomásul vegye. Én a belső szobában fogok tartózkodni, ön pedig ebben és ügyelni fog, hogy engem senki ne lásson. Juttassa ügyesen értésükre, hogy én minden időmet tanulmányaimnak és az ájtatosságnak szentelem. Este aztán kiosonok s beszerezem a szükséges információkat a további munkára. A pénztár önnél lesz és a szükségesekről ön gondoskodik.

Vacsora után csakhamar lefeküdtünk, de én másnap reggel ijedten vettem észre, hogy az előbbi rosszullét visszatért, még pedig fokozott mértékben.

Bőröm száraz volt és repedezett mindenütt, fejem pedig őrületesen fájt.

Észrevettem, hogy Nikola fokozódó aggodalommal vizsgál, noha egy szóval sem panaszkodtam.

Reggeli sétám után alig tudtam haza vándorolni s mikor ebéd után ledőltem egy kicsit az ágyra, rövid idő múlva elvesztettem az eszméletemet.

VII.

Nehéz napok.

Mikor ismét magamhoz tértem, láttam, hogy fényes nappal van; a ragyogó sugarak egészen elárasztották a szobát, künn pedig madarak csicse-regtek az ágak közt. De amint felültem az ágyban, sehogysen birtam eligazodni, hogy hol vagyok, az-e a való, amit most látok s az elmúlt dolog volt-e az álom, vagy megfordítva?

Aztán meg az ágy is!

Hiszen az a fekvőhely, amelyen utoljára nyugodni tértem, először is a padlón volt megvetve és csupa kínai anyagból ál ott. Ez meg, amelyben most ébredtem fel, valódi, jó angol ágy volt, — ruganyos derékalj, hófehér lepedő és vánkoshéjak, meleg takaró.

A falakat szép képek borították, a padlón szőnyeg.

Furcsa! Mikor lefeküdtem, ez még mind nem volt itt. Egy-két percig tűnődtem, de sokkal gyengébb voltam, semhogy sokáig vizsgálódhattam volna, biz én szépen visszafeküdtem s el is aludtam olyan

mélyen, hogy mire felébredtem, láttam, hogy este van.

Csakhamar azt is észrevettem, hogy az ablakmélyedésben valaki ül és olvas. Nő volt! Meglehetősen egykedvűséggel néztem rá, mert azt gondoltam, hogy ez is egy része lehet annak az álomnak, amelyből valószínűleg csakhamar fel fogok ébredni, hogy a valóságban ismét ott legyek Nikolával a kínai kocsmában.

De ezt a gondolatot hirtelen eloszlatta valami. Az ablakban ülő hölgy ugyanis nemsokára felemelkedett, könyvét letette és egyenesen odajött az ágyhoz.

És én e pillanatban a legváratlanabb dologról győződtem meg; arról, hogy a fiatal hölgy nem volt más, mint Medwin kisasszony; ugyanaz a leány, akit Tientsinben megmentettem.

Megérintette karomat puha kezével, hogy lássa, lázas vagyok-e, azután orvosságot adott innom. Én kiittam az utolsó cseppig minden ellenkezés nélkül, azután rátekintettem.

— Ne hagyjon el, Medwin kisasszony, — szólaltam meg, jóformán még most is azt képzelve, hogy szavamra talán az egész jelenség köddé foszlik szét.

— Nem fogom elhagyni, — szólalt meg erre, — hanem annak igazán nagyon örülök, hogy megismer.

— Mi történt és hol vagyok?

— Ön nagyon beteg volt, de most már sokkal

jobban van; a hely pedig, ahol van, sógorom háza Pekingben.

Most még kevésbé értettem.

— Az ön sógora házában? De hogy kerültem ide? Mióta vagyok itt? És hol van Nikola?

— Holnap lesz tizenkettedik napja annak, hogy ide hozták önt és mivel gondos ápolásra volt szüksége, barátja, doktor Nikola úgy intézkedett, hogy itt helyezték el! Hogy ő jelenleg hol van, azt nem tudnám megmondani, mert azóta csak egyszer láttuk. Azt hiszem, hogy a vidéken van valahol, de hogy mikor jön vissza, azt bizony nem is sejtjük. Most azonban eleget beszéltünk, kísértse meg, nem tudna-e ismét elaludni?

Még mindig sokkal gyengébb voltam, semhogy ellenkezni tudtam volna s elaludtam biz én harmadizben is.

Másnap aztán sokkal erősebb voltam; felülhettem, erősebb táplálékot is vehettem magamhoz, de ami a legtöbbet ért, hosszasabban szabad volt beszélnem szép ápolónőmmel.

Ez azt hiszem, többet segített rajtam minden másnál és egy félóra múlva mintha kicseréltek volna, sokkalta erősebbnek éreztem magamat. Szegény leány most is nagyon busult atyja után s a Tientsinben lefolyt dolgokra való legkisebb célzás elég volt, hogy szeme könybe lábadjon. Beszélgetés közben azt is megtudtam, hogy az angol konzul nagyon erélyesen lépett fel a hittérítő

üldözőivel szemben; a tömeg felbujtóit szigoruan megbüntették, a gyilkos pedig halállal lakolt.

Azt is meghallottam részletesen, hogyan jutott el sógora házába.

Másnap reggel még jobban megerősödöttnek éreztem magamat, Medwin kisasszony pedig, mikor behozta az erős húslevest, ezt mondta:

— Azt hiszem, Bruce úr, hogy ma délután fel is kelhetne egy kicsit, hiszen oly jól halad.

— Nagyon örülnék neki, — feleltem. — Mindent meg kell tennem, hogy egészségemet mihamarább visszanyerjem. Igazán szerencsétlen egy dolog volt, hogy meg kellett betegednem és tudom, hogy Nikola már ugyancsak türelmetlenkedik.

Amint ezeket mondtam, ápolónőm arca hirtelen elborult s akkor vettem csak észre, milyen ostobaságokat beszéltem.

— Attól félek, hogy nagyon hálátlannak fog tartani — szólaltam meg ismét, — de higgye el, egészen más szempontból néztem a dolgot. Sokkal mélyebb hálát érzek ön iránt, semhogy ki tudnám fejezni. Azért beszéltem szerencsétlen fordulatról, mert éppen vállalkozásunk legfontosabb percében történt a dolog, úgy, hogy Nikolát késleltetnem kellett. De ha így beszéltem is, ugy-e azért nem gondolja, hogy nem méltánylom jóságát?

Mialatt ezeket mondtam, lassan hatalmamba keritettem a kezét.

Elpirult s szemét mélyen lesütötte.

— Nagyon örültünk, hogy házukba fogadhattuk önt; higgye el, nővérem és sógorom is nagyon mellette voltak, mikor hallották, mennyit köszönhetek önnek. De nézze, Bruče úr, szeretnék önnek valamit mondani. Éppen most említette azt a vállalkozást, amelyről már Tientsinben is mondta, hogy úgy lehet, talán az életébe fog kerülni. Hát igazán meg *kell* annak lenni? Igazán kockára kell vetnie az életét?

— Fájdalom, úgy van. Szavamat adtam. Ha tudná, milyen nehezemre esik ez a válasz, nem kísérténé meg, hogy eltántoritson.

— De lássa, olyan helytelen dolognak tetszik az, hogy ön így elvesztegesse az életét.

— Voltakép sohasem tettem egyebet, csak vesztegettem az életemet. Medwin kisasszony, ön nem tudja, milyen léha ember vagyok én. Ugyan mit gondolna rólam, ha elmondanám, hogy erre a veszedelmes dologra is éppen azért kellett vállalkoznom, mivel különben már betevő falatom sem lett volna, legnagyobbbrészt a magam könnyelműsége folytán.

— Nem hiszem, hogy igazságos önmaga iránt és azt sem, hogy egészen olyan szerencsétlen, mint aminőnek vallja magát.

Mialatt ezt mondta, megnyílt az ajtó s egy harmincöt-harminchat évesnek látszó, szép délceg férfi lépett be, akiben könnyen fel lehetett ismer-nem a hittérítőt. Házigazdám volt.

Örömét fejezte ki, hogy jobban vagyok, mikor pedig köszönetet mondtam azért, hogy házukba fogadtak, nyájasan háritotta el a köszönetet, azt mondva, csak természetes, hogy mi angolok, akik oly szórványosan vagyunk Kinában, segítsük egymást.

Hogy, hogy nem, amint az angol és a Kina szókat kiejtette, önkéntelenül arra gondoltam, mit gondolhatnak ezek itt kínai álöltözetemről, de amint fejemet végigsimogattam, észrevettem, hogy paróka nélkül vagyok, s a tükörbe pillantva az tűnt szemembe, hogy a sárgásbarna kínai szín le volt mosva arcomról.

Csakhamar megtudtam, hogy mikor Nikola ide hozott, már teljesen angol ruhába voltam öltözve, valamint ő maga is.

Benfleet úr, a házigazdám még csak annyit mondott lekötelezően, hogy ha az öltözködésben segítségemre lehet, rendelkezem velem, ha délután fel akarnék kelni.

Amint magunkra maradtunk, én ismét fel akartam venni a beszélgetés fonalát, de Medwin kisasszony félbeszakított és bájosan parancsoló hangon mondta:

— Most nem szabad magát többé beszéddel fárasztani. Egy félóráig olvasni fogok önnek, azután pihenjen egy kicsit ebédig, akkor elkészítem a holmiját és felkelhet.

Azzal elővett egy könyvet s leülve egy karos-

székbe, olvasni kezdett. Hangja tiszta volt, lágy és csengő; eleinte, amig figyelemmel kísértem a rövid elbeszélést, azt is méltányoltam, hogy szépen olvasott fel, de mi tagadás benne, maga az olvasmány távolról sem kötötte le figyelmemet annyira, mint az olvasó.

Gyönyörködve néztem kissé lehajtott, szép fejét; a finom kis kéz fehérségét, amint a könyvet tartotta; karcsu alakját és a szép kis lábak arányos alakját, a gyönyörű faragásu bokát, mely láthatóvá vált a ruha szegélye alatt, amint a leány jobban hátradőlt a székben.

Ugy látszik, észrevehette, vagy talán csak ösztönszerűleg megsejtett valamit, mert egyszerre csak bekapta lábcskáját a ruha alá és habár folytatta az olvasást, nekem úgy tetszett, mintha itt-ott egy kicsit belezavarodott volna, mint akinek gondolatai másutt járnak.

Nemsokára aztán betette a könyvet és azt mondta, hogy most mennie kell, mert nővérének akar segíteni.

— Nagyon köszönöm, hogy olyan jó volt és olvasott nekem. Igazán nagyon élveztem ezt a félórát.

Nem tudom, hitte-e, amit mondok vagy sem, elég az hozzá, hogy egy kicsit elmosolyodott olyan formán, mintha azt gondolta volna, hogy szavaimnak más értelme is lehet.

Mikor magamra maradtam, elgondolkoztam

sok mindenféléről, de valamennyi gondolat mind oda vezetett; hogy Medwin Gladys kisasszonynál imádásra méltóbb leány nincs a föld kerekiségén. Tudtam, hogy lábbadozásom ideje csupa boldogság lesz s ne ítéljen el senki, ha feltettem magamban, hogy ki is veszem a részemet ebből a boldogságból, amennyire csak lehet.

Persze, amint Nikola megjelenik, mindennek vége!

Mikor felöltöztem és Benfleet úr karjára támaszkodva kijutottam a terraszra, először is azt kerestem szememmel, hogy Gladys ott van-e.

Nem volt ott.

Csak nagysokára jelent meg s mikor kijött is, egész figyelmét egy parányi kis kínai ölebnék szentelte, olyan kedveskedéssel halmozva el azt a nyomorult állatot, hogy én azt éreztem, — noha egészben véve magam is nagy állatkedvelő vagyok, — hogy össze tudnám tiporni azt a férget.

A leány egyszerre váratlanul feltekintett és amint észrevette, hogy nézem, hirtelen letette a kutyát és néhány nagy sietséggel elmondott mentegetődző szó után ott hagyott bennünket.

Én még ott ültem, mintha a villám sujtott volna.

Csak nem bántottam meg talán? Igaz, olvastam sokszor, hogy ha a nők észreveszik, hogy valaki iránt, az illetőnek valami szerencsétlensége idején nagyon is kegyesek voltak, akkor aztán egy-

szerre szinte hidegségbe csapnak át, amint az illető ismét az, aki előbb volt.

De persze, bizonyosan nem tudtam, csak azt az egyet éreztem, hogy fülíg szerelmes vagyok és hogy ez a dolog úgy tört ki rajtam, mint ahogy a himlő szokott, amely mennél későbbi korban jön, annál hevesebben lép fel. Hogy Benfleet úr észrevette-e, milyen más ember lettem abban a pillanatban, ahogy Medwin kisasszony eltávozott, azt nem tudom, és ha nem vette volna észre, nem lett volna az az éleseszü ember, akinek Pekingben tartották.

Bizony elég kedvetlen hangulatban mentem én vissza a házba, vagy egy óra mulva. De itt aztán váratlanul még egy másik dolog is meggyőzött arról, hogy a női lélek milyen ellentmondásokkal van tele. Amint bementem, ismét egyszerre minden megváltozott. Aggódtak, hogy nem hültem-e meg újra; kikeresték a legkényelmesebb karszéket; aztán zsámolyt hoztak és minden kedvességben Gladys járt elől. Nem tudtam, megint csak nem tudtam, mire véljem a dolgot, de mivelhogy az új fordulat nagyon kellemes volt, csakhamar kiengesztelődtem s a délutáni rossz hangulat teljesen kiment az eszemből.

Másnap is minden ugyanilyen jól folytatódott s mivel az ebéd, melyet ma már az asztalnál ülve költöttem el, nem látszott kifárasztani, azt határoztuk, hogy délután sétát teszünk egészen a „nagy

fal"-ig, ami egy negyed mértföldnyire lehetett. Csakugyan ebéd után rögtön el is indultunk. A város szűk utcái zsufolva voltak járókelőkkel és gyaloghintókkal; apró lovak, tevék nagy teacsomagokkal megrakodva haladtak; — közben pedig a legundokabb koldusok tolongtak körülöttünk. Ha csak kérésükkel lettek volna terhünkre, még hagyján, de lépten-nyomon olyan alávaló durvaságokat kiabáltak utánunk, ami mindenkinek arcába kergette volna a vért s mindezt olyan arckifejezéssel kísérték, hogy nekem viszketett a tenyerem, hogy felpofozzam az undok csőcseléket.

Mindehhez hozzá járult még a söpretlen, szennyes kínai város fülledt levegője és az a tudat, hogy amint itt haladunk, ahány kínai csak ránk-néz, az mind gyűlöl és megvet bennünket s végre hozzájárult még a por, amely szélcsendes napokon féllábnyi magasban fedi a talajt, szélben pedig, ami itt nagyon gyakori, sötét felleg gyanánt kavardik fel, hogy egészen elborítsa az embert szennyel.

Igazán sajnálni kezdtem, hogy Medwin kisszony idejött a kedvemért, de végre mégis csak elértük a nagy falat. Onnan aztán, az igaz, hogy ritka látvány tárult elénk. Leültünk a fal mentén s láthattuk az óriási Chi-en-Men-t vagyis a nagy kaput; észak felé pedig a tatár városon tekintetünk végig. Alattunk egy kis templom volt s körülötte emberek, hintók, lovak tömege tolongott.

A város házainak majdnem mindegyike rot-

hadó, megbarnult füvel volt fedve s a repedésekből bokrok, apró fák nőttek ki. Távolabb a „tiltott város“ látszott, vagyis a torony, név szerint a harangtorony és dobolótorony; végre ezek mögött, legmesszebbre a Llamaserai, vagyis a titokzatos lámák, kínai papok kolostora. Ez volt az, természetesen, ami minden másnál jobban felkeltette kíváncsiságomat s éreztem, hogy alig tudom szememet levenni róla.

Nemsokára aztán a hazamenetelről kellett gondolkoznunk. Én azonban nem akartam elindulni addig, míg valamit el nem mondtam.

Igy kezdtem tehát:

— Azt hiszem, hogy mivel most már felépültem ismét, nemsokára el kell öntől válnom. Nikola nem késhetik sokáig.

Egy percig hallgatott, aztán csendesen így szólt:

— Ne vegye rossz néven, Bruce ur, ha megmondom, hogy nekem nem valami nagyon tetszik az ön barátja. Ugy félek tőle.

— Fél? De miért, — kérdeztem, — nem akarva elárulni, hogy hiszen Nikola jóformán kivétel nélkül mindenkire ezt a hatást tette.

— Nem tudom, miért. Azt hiszem, a szeme okozza. Olyan szeme van, mint a kigyónak, olyan hideg, fényes és erős nézésű. Mintha az ember lelkén nézne vele keresztül.

— De ugy-e önhöz azért szives volt?

— Azt nem feledem egy percre sem; de azért arról sem tehet az ember, ha rokonszenvesnek talál valakit, vagy pedig az ellenkezőnek.

Ekkor egy kicsit közelebb húzódtam hozzá, ott a falon ülve.

— Remélem, hogy én nem keltettem önben ilyen nagy ellenszenvet, — kérdeztem halkán.

Ezalatt csendesen tépegetni kezdte a moha szárait a fal rései közt.

— Nem, nem hiszem, hogy úgy lenne, — felelt aztán lágy hangon.

— Nagyon örülök ennek; úgy szeretném, ha jó véleménnyel lenne felőlem.

— Hogyne volnék, — felelte. — Csak gondolja meg, milyen sokkal tartozom önnek. Oh, az a borzasztó éjszaka. Sohasem fogom elfeledni egyetlen részletét sem.

Észrevettem, hogy védekezni akar és másra szeretné terelni a beszédet.

De nem hagytam.

— Medwin kisasszony; minden ember életében megjelenik előbb, vagy utóbb az a nő, aki az egész világ lesz az ő számára. Gladys, nem találja ki, mit akarok mondani?

Nem felelt.

— Azt akarom mondani, hogy az én életemben is megjelent immár az a nő; az egyetlen nő, aki minden lehet az én számomra. Szívesen hallja, amit mondok?

— Hogy tudjam megmondani, ha nem ismerem azt a leányt, — kísértett meg egy végső gyenge ellentállást.

— Ha ismeri-e?! Gladys, hát ki volna az más, mint ön. Tudom, hogy nincs jogom önnek ezt mondani helyzetemnél fogva, de Isten a tanum, hogy nem tudnám elhallgatni. Ön drágább nekem az egész világnál. Mondja, tudna-e szeretni egy kicsit?

Nem birt szólni, de halálsápadt lett és megremegett.

— Mit felel nekem, Gladys?

— Mit tudnék felelni?

— Mondja, hogy szeret!

— Szeretem, — felelt, de oly halkán, hogy bizony, ha csak egy kicsit is távolabb vagyok, meg nem hallhattam volna.

De így meghallottam és elfeledve az egész világot körülöttünk, megcsókoltam ott, egész Peking városának szemeláttára.

Boldog voltam; határtalan, földöntúli módon boldog.

És mégis, néhány perc múlva már egész komolyságában állott elém az a kérdés, hogy volta-képp mi jogon is mondtam én el ezt egy leánynak, akit minden valószínűség szerint soha nem vehetek nőül? Ha elmegyek, azért nem, mert talán soha többé vissza nem térek; ha pedig elbocsátatásomat kérem Nikolától és azt megkapom, akkor

viszont azért nem vehetem Gladyst nőül, mert nem tudnám eltartani.

Az egyedüli helyes ut talán mégis az lesz, gondoltam, ha beváltom Nikolának adott szavamat és elmegyek, mindent a sorsra bízva s remélve, hogy visszatérhetek ahhoz, akit szeretek.

Most azonban csakugyan gondolnunk kellett már a hazamenetelre, mert naplemente után egyáltalán nem akartam egy hölgyet Peking utcáin végigvezetni, jól tudva, hogy az ilyenkor ott uralkodó világ még rosszabb, még undorítóbb, mint a nappali.

Igy aztán utnak indultunk és tiz perc múlva ott voltunk ismét Benfleeték házában. Ez idő alatt az a határozat érlelődött meg bennem, hogy legjobb lesz, ha becsületesen, nyíltan mindent elmondok Benfleet urnak, hozzátéve azt is, hogy mivel én ilyen nagyon kockáztatott vállalatba fogok, amíg távol leszek, Gladys ne legyen lekötve ; legyen teljesen szabad. Csak ha hazatérek s még igényt tarthatok a kezére, akkor legyen köztünk igazi kapocs. Nem is akartam tovább várni s amint a vacsora véget ért, arra kértem Benfleet urat, hogy jöjjön velem át a dolgozószobába, mert beszélni szeretnék vele négyszemközt.

Teljesítette kérésemet, de észre kellett vennem, hogy arcára felhő vonult.

Amint a másik szobában leültünk, éreztem, hogy izgatottabb vagyok, mint valaha s percek kellettek hozzá, míg el tudtam kezdeni.

— Benfleet ur, tudom, hogy ön igen, igen keveset tud rólam, de igazán szeretném, ha valamivel többet tudna, még pedig egy fontos oknál fogva. Meg fogja érteni, mi ez az ok, ha elmondom, hogy ma délután megkértem sógornőjének kezét.

— Meg kell vallanom, körülbelül sejtettem, hogy ezt akarja mondani.

— Remélem, nem találja helytelennek a dolgot.

— Megmondjam, amit gondolok?

— Természetesen. Őszinte választ kérek.

— Akkor, attól félek, ki kell mondanom, hogy igenis helytelennek találom.

— Akkor bizonyára nagy okai is vannak.

— Nem tagadom, az ok olyan, amelyet talán az idő és a bővebb ismeretség megszüntetnének. De először is lássuk, milyen színben áll ön volta-képp előttünk. Hét héttel ezelőtt még egyikünknek sem volt sejtelme róla, hogy van-e ön a világon, vagy nem. De minthogy beteg volt, házunkba fogadtuk. Azt hiszem, arra nézve egyetért velem, hogy egy angol ember, aki kínai álöltözetben jár-
kel s hogy miért, azt nem hajlandó megmondani; továbbá egy olyan ember társaságában látható, akitől jóformán mindenki retteg; nos, ugy-e az ilyen ember nem éppen az, akit valaki a legnagyobb lelkesedéssel fogadjon el egy őszintén szeretett testvér és sógornő kérőjéül? De én nem vagyok

rövidlátó ember és tudom, hogy néha az olyan férfluért, aki viharos ifjuságot élt át, egy jó feleség többet tehet, mint maga a canterbury-i érsek és az egész anglikán egyház összevéve. Ha ön azt hiszi, hogy Gladys érdemes arra, hogy dolgozzék, fáradjon érte és várjon reá, — akkor meg is fogja ezt tenni és mivel azok után, amiket hallottam öntől, ön tetszik nekem, azért, ami hatalmamban áll, azt meg is fogom tenni arra nézve, hogy ön a célt elérhesse. Ha azonban ön nem hajlandó dolgozni érte és várni reá, akkor a mostani beszélgetés után ön rögtön távozik tőlünk s akkor valószínűleg örökre el is válnak az utaink. Ha ön szereti Gladyst, akkor igyekezni fog őt ily módon megnyerni. Addig is azonban azt hiszem, tanácsos volna, ha ön holnap reggel elhagyná a házat.

— Magam is azt akartam javasolni.

— Ön bizonyára érti, miért mondom ezt.

— Tökéletesen.

— Nagyon helyes. Akkor tehát így állunk: én, mint sógornóm gyámja, nem ellenzem elvben az önök eljegyzését, de azért a házassághoz addig nem adom beleegyezésemet, amíg önt jobban meg nem ismertem. Ha ön abban a helyzetben lesz, hogy egy nőt illendően eltartson és ha minden titkolódzás nélkül jelenhetik meg nálunk, akkor majd tovább is beszélünk a dolgról. Addig azonban teljesen elejtjük a tárgyat. Ha szegény apósom élne, tudom, az is így gondolkoznék.

— Ön nagyon méltányosan járt el velem szemben s én köszönettel tartozom érte.

— Örülök, hogy nézeteimmel egyetért. Most pedig egy szót az önök terveiről. Nem tudok felőlük semmit, de nagyon szeretném, ha ön megnyugtatna arra nézve, hogy nincs oka miattuk szégyenkezni.

— Semmi sincs az egész dologban olyan, ami miatt magamnak szemrehányást tehetnék. Az egész voltakép tudományos kutatás és én nekem nagy összeg pénz lesz a jutalmam azért, hogy életemet kockáztatom. Ez jóformán minden, amit elmondhatok.

— Titoktartást ígért?

— A legszigorubbat.

— Akkor nem vallatom tovább. Most pedig talán visszamehetnénk a hölgyekhez.

Amint a szomszéd szobába értünk, az én édes szerelmem aggodalmas arccal pillantott reám. Én mosolyogtam, hogy megnyugtassam; nem-sokára aztán a jószivü nővér felkelt, azt mondva, hogy valamit mutatnia kell a férjének s így magunkra maradtunk.

Mikor elmondtam neki beszélgetésünket, mindent helyeselt; s csak ennyit tett hozzá:

— Oh, de mennyire szeretném tudni, mi az voltakép, amire vállalkozott.

— Attól félek, hogy ezt még magának sem mondhatom meg, édes. Igéretem köt. Biznia kell bennem, Gladys, anélkül is.

— Nem mintha nem biznám önben, — felelt csaknem zokogóhangon, — de arra gondolok, micsoda veszélyeknek megy elébe s milyen hosszú idő fog eltelni, mire ismét meglátom. És doktor Nikolától most már maga miatt is félek.

— Nem ; amig barátságban vagyok vele, soha, egy percig se féljen tőle, Gladys.

— És holnap reggel igazán elmegy ?

— El édes ; mert úgy kell lennie. Mivel most már több van köztünk a barátságnál, mivel azonban jegyeseknek forma szerint még sem szabad magunkat tartanunk, jobb lesz, ha megyek. Különben is azt hiszem, hogy Nikola már nagyon vár. Most pedig, míg el nem felejttem, arra kérem, adja ide azt a gyűrűt, amelyet Tientsinben adtam.

Kisietett s néhány perc múlva a gyűrűvel tért vissza.

Elvettem tőle, aztán kezét fölemelve kezemben, ujjára húztam a gyűrűt s megcsókoltam Gladyst, aki menyasszonyom volt Isten előtt, ha az emberek előtt nem is.

E percben Benfleetné lépett a szobába, nemsokára gyors, szilárd, de könnyű léptek nesze hangzott fel az előcsarnokban. Ijesztően ismeretes volt ez a lépés előttem és csakugyan nem is csalódtam, mert néhány perc múlva doktor Nikola állott előttem.

VIII.

Prendergast küldetése.

Ha azt mondanám, hogy Nikola megjelenése megdöbentett, nagyon halvány képet adnék érzelmeim felől. Éreztem ismét, most, mikor vagy két-három heti szünet után viszontláttam őt, hogy én is osztozom abban az érzésben, amelyet Nikola mindenkiben kivétel nélkül felkeltett.

Hogy honnan nyerte ezt a hatalmat mindenki fölött, nem tudom, de amint beszélni kezdett az emberrel, mindenki azt érezte, hogy itt vagy egyenes, igaz választ kell adni, vagy semilyent. Azt is önkéntelenül érezte az ember, hogy Nikolának joga van leghasznosabb szolgálatainkhoz s hogy azt minden körülmények közt rendelkezésére is fogjuk bocsátani.

Az egyik sajátos vonása volt ennek az embernek, hogy ha kérdezett valamit, ugyyszólván előre tudta, mi lesz a válasz. Én legalább mindig úgy éreztem, mintha nem is volna szükséges felelnem.

Most, amint belépett, először Gladyshez sietett, kezét fogott vele, aztán pedig hozzám fordult:

— Nos, kedves barátom, ön igazán meglep azzal, hogy ilyen jó színben van. Azt hittem egy csontvázat fogok találni, pedig, ime, azt mondhatnám, hogy erősebb, mint amikor utoljára láttam. Mit gondol, mennyi idő múlva tudna velem tartani.

— Készen vagyok, mehetünk, amikor ön akarja.

— Igazán? Ez nagyon derék; mert bizony a dolog kezd sürgőssé válni. Gondolja tehát, hogy akár ma is jöhetne; rögtön, néhány perc múlva? Nagyon jól van! Most pedig, ha megengedik, szeretnék négyszemközt beszélni néhány pillanatig Benfleet urral.

Kimentek s mi mind a ketten egyedül maradtunk.

A bucsut nem írom le; az ilyen pillanatok sokkal szentebbek, semhogy másoknak beszéljünk róluk.

Nemsokára (sőt nagyon is hamar), Nikola is megjelent ismét s azzal elhagytuk a házat. Ugy tetszett, mikor az utcaajtó becsukódott mögöttünk, mintha az életnek minden örömétől egyszerre elszakadtam volna. De úgy látszik, Nikola megsejtett valamit abból, ami lelkemben végbement, mert amint vagy öt percig szótlánul haladtam mellette, hirtelen hozzám fordult és bizalmasan mondta:

— Vigasztalódjék, Bruce! Hamarabb itthon

leszünk ismét, mintsem gondolná s akkor ön egyszerre vagyonos ember lesz. Medvin kisasszony olyan leány, akire érdemes várni s ha megengedi, szerencsekivánataimat fejezem ki önnek.

— De hát hogyan tudja ezt is — kérdeztem meglepetve.

— Hát nem beszéltem épp az imént Benfleet urral?

— De ő csak nem mondott el semmit?

— Sőt éppen e miatt óhajtottam vele beszélni. Barátok vagyunk, mi több, én az életemmel tartozom önnek, csak természetes tehát, ha igyekszem az utját egyengetni. S hogy őszinte legyek, nagyon örülök, hogy így történt, mert így, mint vőlegény, sokkal óvatosabb lesz majd. Semmi sem fogható a szerelemhez (noha én a magam személyét illetőleg nem hiszek benne), ha arról van szó, hogy az embereket óvatossá tegye valami. De most siessünk!

— És hova megyünk?

— Egy angol ismerősömhöz, ahol majd átöltözünk.

— Ez tehát valószínűleg utolsó utunk európai ruhában?

— Legalább is néhány hónapig, igen.

A ház, ahol megálltunk, egy mellékutcában feküdt; kicsi volt benne minden, az előcsarnok is, a szoba is, ahova bevezettek, hogy ott házigazdánkat várjuk. Angol ember volt, de állása megkö-

vetelte tőle, hogy gyakran meglátogassa az ország belső részeit is. Legényember volt s csakhamar rájöttem, hogy társaság dolgában ugyancsak nem válogatós s azt hiszem, Pekingben nem örvendhetett valami jó hírnévnek. Fogalmam sem volt róla, hogy Nikola miért választotta éppen ezt a házat. Hogy gazdánk félt Nikolától, az nagyon szembe-tűnő volt, noha ezt túlzott fesztelenség és zajos vidámság fitogtatásával igyekezett leplezni.

Amint meglátott, kifejezte azt a nézetét, hogy nem vagyok valami ragyogó színben, s azután kacagva tett célzásokat arra, hogy bizonyosan a korhely élet járt ilyen következményekkel.

— A sárgaláz vert le a lábamról, — feleltem.

— Vagy ugy? Hát a pekingi levegő ártott meg. Ez az átkozott ország, az igaz, hogy ki is forgat a valójából mindenkit.

Mialatt beszéltünk, Nikola ott ült egy nád-fonatu karosszékben és két fehér kezének finom karcsu ujjait hegyeikkel egymásnak támasztva nézett gazdánkra; majd megszólalt lassan, szinte unottan, mintha azt akarta volna, hogy az, akihez szól, minden egyes szavát jól megmérlegelhesse.

— Ön tehát, Edgehill ur, az én ismételt figyelmeztetésem ellenére is tudatta kínai barátai-val, hogy látogatója van?

E szóra Edgehill megtántorodott, mintha valami erős ütés érte volna; arca lángvörös lett

utána pedig halotthalvány. A fal felé kapott, hogy megtámaszkodják, mialatt Nikola ismét megszólalt:

— Az ön két kínai barátja úgy látszik, nagy értéket tulajdoníthatott ennek a tudósításnak, ha kész volt érte olyan nagy árat adni.

Edgehill megkísérlette a választ, de hiába. Egész eddigi hányavetisége eltűnt és csak egy nyomorult, reszkető ember állt előttünk, aki le nem bírta venni szemét arról a nyugodt, hideg arcról.

Ekkor azonban Nikola egész magatartása hirtelen megváltozott.

Szikrázó szemekkel ugrott oda a remegő ember mellé:

— Te kutya, — kiáltott rá és hangja vágott mint a kés; — te nyomorult kutya! Áruló Judás akartál hát lenni? Mennyire nem ismersz még mindig! Most ide hallgass! Ma este levelet fogsz írni, amelyet én mondok tollba; azt elküldjük kínai barátaidhoz. Hat órákor lovat nyergelsz és Tientsinbe mész. Ott Williams urat keresd fel s megmondod neki, hogy egy hónapig fogoly gyanánt ott maradsz a házában; ha pedig ezalatt merészselsz valakivel is közlekedni: elvágatom a torkodat. Hogy mersz csak gondolni is arra, hogy túljárj az én eszemen? Adj hálát térden állva a gondviselőnek, hogy azonnal meg nem öltelek ezért az örültségért. Emlékszel még Hanotatra? Ugy-e? Akkor hát vigyázz, hogy úgy ne járj, mint az. Ő is azt hitte, hogy kijátszhat engem, míg aztán in-

kább főbe nem lőtte magát, mintsem hogy ellenem küzdjön. Most menj és készülj az utra. Ha holnapután reggeli idején nem vagy Williamsnél, akkor az ebédet már nem eszed meg itt a földön.

A földig lesujtott ember egy szót sem szólt, csak ment, mint a megvert eb.

Amint az ajtó becsukódott mögötte, elképedve kiáltottam fel:

— Szent Isten; hát azt megint honnan tudta, hogy ez árulkodott.

Felelet helyett Nikola lehajolt és a padlóról két kínai szivarkahüvelyt emelt fel. Azután keresztül ment a szobán s egy lefüggönyözött kis falmélyedésből egy üres pálinkás üveget vett ki, majd három kis poharat, melyek rövid idővel azelőtt használva lehettek.

Ezekre egyenként mind rámutatott, aztán pedig visszament a karosszékbe és leült.

— Hallgasson ide. Edgehill, ha egyedül van, sohasem iszik pálinkát, csakis akkor, ha látogatója van. Mielőtt ma elmentem önért, voltam olyan elővigyázó, hogy benéztem a függöny mögé. Az üveg akkor még háromnegyed részben tele volt. Afelől is bizonyos vagyok, hogy akkor még nem hevert itt egyetlen szivarkahüvely sem. Arra szintén emlékszem, hogy mikor kimentem innen, két ember ólálkodott a ház körül. Elmenve mellettük, felemeltem egy szivarkahüvelyt, mikor nem vették észre. Egyikük éppen egy pillanattal azelőtt dohta

el. Az tett gyanakodóvá, hogy olyan nagyon néztek engem. A felvett hüvely itt van; hasonlítsa össze emezekkel itt. Ugy-e hogy egyformák? Mióta most idejöttünk, Edgehill egész viselkedése is elmondott nekem mindent. Természetesen, az egész csak amolyan vaktában való kitalálás volt bizony, de hát hiszen miért tanultam volna olvasni az emberi arcokból, ha ilyenkor sem tudnám hasznát venni?

— De mit gondol, mit beszélhetett nekik ez az ember. És kik lehettek a kínaiak?

— Sokat nem mondhatott nekik, mert hiszen nem is volt sok mondani valója, de hogy kik lehettek az illetők, azt igazán nem is sejtem. Egyszerűen csak bizalmatlan vagyok irántuk elvből.

— De miért küldi most ezt az embert Williams-hoz!

— Hogy eltegyem az utból, amíg jókora előnyt nem nyerünk; másodszer pedig, hogy leckét adjak neki. Lehet, hogy utóbb még szükségem lesz rá, de addig is ez a kis fenyíték semmiesetre sem fog neki ártani. Most pedig beszéljünk másról, de huzza székét közelebb, mert csak halkán akarom elolvasni Prendergast levelét, melyet Tientsinből irt.

Ezzel elővett egy levelet és olvasni kezdett, halk, de mégis jól érthető hangon.

„Tisztelt uram! Tudatom önnel, hogy a mult csütörtökön táviratot kaptam Williams urtól, hogy

menjek azonnal hozzá, mert az ön részéről valami fontos mondani valója van. Alig hogy az ön táviratát megkaptam, Eastover ur lépett be hozzám, mondvá, hogy ugyanoly értelmű sürgönyt kapott öntől. Tudva, hogy nincs veszteni való idő, két óra múlva már a *Monaghan* hajó fedélzetén voltunk.

Tientsinbe érve egyenesen Williams ur házába siettünk s ott tudtuk meg, milyen feladat várakozik reánk.

Nem tagadom, a dolog eleinte megijesztett, mert amit ön kívánt, nem volt kisebb dolog, mint-hogy hatalmunkba kerítsünk és elvigyünk egy olyan embert, akit először is jóformán mindenki ismer s aki másodszor ugyszólván soha, egy percre sincs egyedül, mert mindig egész sereg kísérő van körülötte. A hankowi főpap épen azok egyike, akiket legnehezebb kilopni környezetéből. Én azonnal érintkezésbe léptem Chung-Yein-nel s az ő közvetítése révén tudtam meg, hogy a főpap, aki mint ön tudja, lemondott a főtemplomban viselt méltóságáról, nagy utra készül.

Ennek tudomásul vétele után a főpap utitervének jöttem nyomára, s mikor ennek minden pontja birtokomban volt már, magáról a főpapnak hatalmunkba kerítéséről kezdtem gondolkodni. Szem előtt tartottam az ön utasítását, hogy tudniillik lehetőleg botrány nélkül történjék a dolog olyan formán, mintha a főpap saját akaratából követett volna bennünket. De erre módot találni azért volt

nehéz, mert a főpap egyike a leggyanakvóbb embereknek.

Valahogy rávettem Chung-Yeint, hogy álljon szolgálatába a főpapnak, kedveltesse meg magát vele s nyerje meg bizalmát. Ez sikerült is neki, mert a főpap az utra még meg is toldotta szolgálai számát, hogy legyen elég ember minden parancsa teljesítésére.

Néhány nap mulva az új kísérő nagy szolgálatkészsége már feltűnt az öreg főpapnak s mivel ez az ember tudta legjobban ellesni kívánságait, mindig maga mellett tartotta s nemsokára titkárának nevezte ki.

Chung-Yein ekkor beszélgetés közben elmondta a végtelenül kapzsi öreg embernek, hogy kevés kockáztatással nagy kincsekre tehetne most szert. Hellyel-közzel fel is olvasott neki néhány levelet, melyeket állítólag unokatestvére irt neki.

Mintegy nyolc nap mulva megérkezett az utazó társaság a csatorna torkolatához. Ezalatt Eastover és én szintén elhagytuk volt Tientsint, hogy emezekkel kellő időben találkozhassunk. Amint mindnyájan el voltak szállásolva a város legjobb fogadójában, Chung-Yein egyenesen hozzánk sietett. Minden irányban gondosan előkészítette a tálajt; gondolva még arra is, hogy már a partraszállás előtt elterjedjen a kísérők és szolgák körében az a hír, hogy amint megérkeznek, a főpap azonnal egyedül akar valahova elmenni; senki se terhelje

jelenlétével. Nekünk tehát csak az volt a feladatunk, hogy találkozzunk velük s hogy valami módon Tsan-Chu-ból Chi-Kau-Ho-ba el tudjuk vinni; az egész ut nem volt több negyven s néhány mértföldnél; mert ott azután már készen várt a hajó.

Chung-Yein pedig ezt a történetet gondolta ki: Elmondta a főpapnak nagy keserőséggel, hogy neki egy híres rabló unokatestvére van. Ez már óriási kincseket gyűjtött össze; de mivel egy idő óta gyanus jelek kezdtek mutatkozni, mintha a törvény keze előbb-utóbb utolérné, azért a rabló szeretne most jó pénzért, jutalomért olyan baráttra szert tenni, aki mellette álljon pártfogásával, ha a dolog rossz fordulatot találna venni.

A pénzsomjas öreg mindenre ráállt. Az én egyik emberem vállalkozott a dologra, hogy személyesen fogja a rablót.

A part mentén készen álltak a lovak, a kikötőben pedig a hajó kormányosa utasítva volt, hogy abban a pillanatban, amint az utasok a födélzetre érnek, szedje fel a horgonyt és induljon.

Este nyolc óra volt, mikor a főpap megérkezett. Az állítólagos rabló azonnal bevezette egy hátsó szobába. Ott a főpap legelőször is kenetteljesen feddeni kezdte a rablót, hogy miképen adhatta magát ilyen gonosz életre; felszólította, hogy javuljon meg és így tovább. De amikor behozták négy zsákban a kincseket, a főpap szeme olyan

kapzsisággal csillant meg, hogy bizony nem látszott jobbnak bármelyik rablónál. Elmondták, hogy az egyik zsákban angol aranyak vannak, a másikban aranylemezek, aztán drágakövek stb.

Csakugyan, volt is ott elég kincs, amelyet jórészt kölcsönkértek arra az egy estére. Mikor azonban a főpap odahajolt a kincsek fölé, Chung-Yein hirtelen előugrott: ráhuzott egy zsákot a főpap fejére, mire egy másik chloroformba mártott szivacsot tartott az orra alá.

Az altató kitünően működött, a főpap néhány pillanat múlva teljesen elvesztette az eszméletét, mire csendesesen lefektették a földre. Nemsokára pedig odakötötték egy karszékbe és óvatosan elvitték a hajóra.

Chung-Yein visszament a főpap kíséretéhez, jelentve nekik, hogy uruk ott, ahova mennie kellett, hirt kapott, melynek következtében rögtön utnak indult Tientsin felé a csatornán.

A kikötő, ahol a főpapra várakozó hajó állott, egyike a legszegényebb helyeknek. Nem is igen jár oda más hajó, mint néhány halászbárka. Senki se törődött velünk, mikor a főpapot a hajóra vittük. Mire ön ezt a levelet megkapja, addigra a hankowi főpap valahol a tengeri rablók közt lesz az Along-öbölben. Mivel ott senki sem tartozik az ő hitvallásához, nem fognak neki szolgálni, pénze pedig nem lesz, így egyhamar nem juthat partra. Azt is megmondtam a hajó kormányosának, hogy

ha vigyáz rá, hogy ez az ember előbb partra ne kerüljön, mint augusztus 21-én, vagyis hat hónap múlva s ha ekkor aztán partra szállítja és átadja Dugenne Mihálynak, aki akkor Formosában lesz, 100 angol fontot kap az utasért váltságdíj gyanánt. Azt hiszem, ez az intézkedés megfelel az ön kívánságának. Chung-Yein-nek 2000 dollár jutalmat adtam s ő most amilyen gyorsan csak teheti, siet Hong-Kongba. Azt hiszem, Singaporeba igyekszik, ahol mindaddig tartózkodni fog, míg a vihar elvonul. Címét feljegyeztem, hogy ha szolgálataira esetleg utóbb is szükségünk lenne. Az esetre, ha ön velem, vagy Eastover urral találkozni óhajtana, jelzem, hogy még két hétig itt maradunk. Azután Eastover átmegy Japánba, én pedig visszatérek Hong-Kongba, ahol a régi címen mindig található leszek.

Remélve, hogy e veszedelmes ügyben való eljárásunkkal kinyertük az ön megalégedését, vagyok mély tisztelettel

alázatos szolgálója

Prendergast Vilmos.

— És most — szólta Nikola, a becses okmányt gondosan zsebre téve — az ut szabad és én mától fogva a hankowi főpap vagyok. Mialatt ön beteg volt, én már minden értesülést megszereztem s merem állítani, hogy eléggé biztos vagyok afelől, amit tennem kell. Holnap reggel bemegyünk a Llamaseraiba, ahol aztán ugyancsak össze kell

szednünk az eszünket. Ruházatunkban is szükség lesz valami változásra, kivált az enyémben. A főpap öreg ember s nekem lehetőleg hasonlítanom kell hozzá.

— Nehéz lesz azt a szerepet sokáig játszani. Gondolja, hogy képes lesz rá?

Rám nézett sajtósággal mosolygásával.

— Az én életemben is volt idő, — kezdte — amikor nem voltam biztos erőm és képességem felől; azóta azonban megtanítottam saját magamat arra a hitre, hogy ha egy ember eltökéli magát valamire, akkor nincs a világon dolog, amire képes ne volna. Higyje meg — ennek a hitnek birtokában minden képességünk megnövekszik. Ne féljen, képes leszek reá.

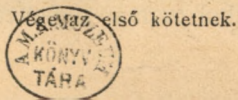
— Nem félek — feleltem őszintén — sőt mondhatom, hogy határtalan hitem van önben.

— Annak nagyon örülök — felelt Nikola — mert erre a hitére szüksége is lesz. Most menjünk aludni. Öt órakor öltözködnünk kell; hat órakor pedig utána nézek, hogy Edgell indul-e Tientsinbe.

Nemsokára mélyen aludtam.

Reggel lódobogásra ébredtem fel s amint Nikola szobámba lépett, ennyit mondott különös arckifejezéssel:

— Edgell már elment. Azt hiszem, jó idő telik bele, míg ismét megpróbálja, nem játszhatná-e ki doktor Nikolát.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

George S. ...

